

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Február 2023 • Číslo 2

Rok vojny na Ukrajine

Premeny vojenskej symboliky

Víťazky literárnej súťaže

Letecké opravovne Trenčín

Šelma mieri na Zemplín

Výročie tragickej havárie

„Po skvelých kolegoch, priateľoch a príbuzných, ktorí pred sedemnástimi rokmi zahynuli pri havárii lietadla An-24, ostalo hlboké prázdno. Nikdy na nich nezabudneme, vždy pre nás budú svetlom, ku ktorému budeme upierať myšlienky.“

Jaroslav Nad'
minister obrany SR

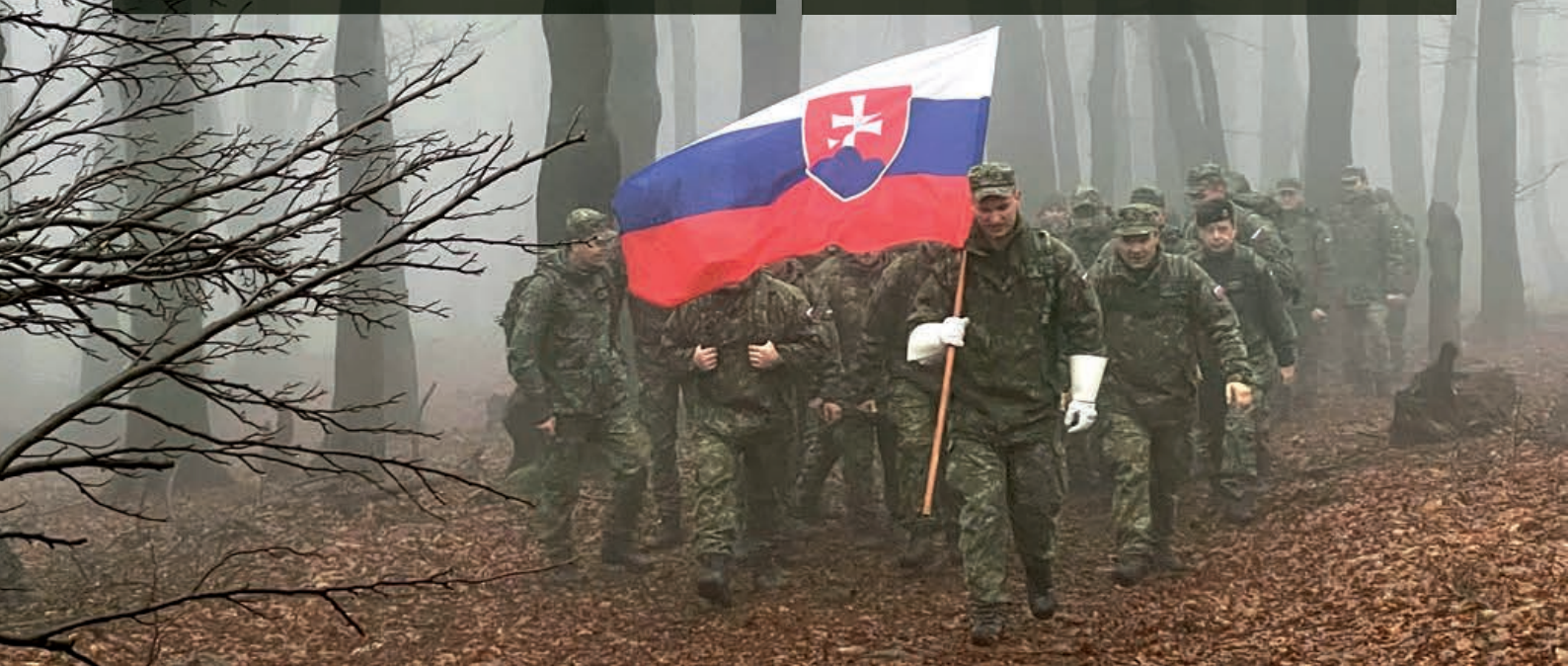
Pamiatku 41 slovenských vojakov a jedného civilného zamestnanca, ktorí pred sedemnástimi rokmi zahynuli pri havárii lietadla An-24 počas návratu z operácie KFOR, si 19. januára uctil položením vencov pri Pamätníku zmierenia v areáli Ministerstva obrany SR minister Jaroslav Nad' s ďalšími predstaviteľmi rezortu obrany.

Deň predtým príslušníci 21. mechanizovaného práporu Trebišov pripravili tradičný Pochod úcty z obce Hejce na vrch Borsó. Absolvovalo ho 61 vojakov na čele s veliteľom Pozemných síl OS SR genmjr. Ivanom Pachom. Na pochode sa zúčastnil aj jeho zástupca brig. gen. Ivan Balog, veliteľ 2. mechanizovanej brigády plk. Róbert Kecső a ordinár Ozbroyených síl SR František Rábek.

19. januára vystúpili na vrch Borsó aj príslušníci Generálneho štábu OS SR vedení veliteľom strategického centra krízového manažmentu brig. gen. Martinom Stoklasom, vrátane pplk. Martina Farkaša.

Vo vojenskom kostole sv. Jána Nepomuckého na pražských Hradčanoch sa za účasti vojenského pridelenca SR genmjr. Miroslava Kociana už siedmy raz uskutočnila zádušná svätá omša za obete leteckej katastrofy. Celebroval ju hlavný vojenský kaplán Armády Českej republiky plk. Jaroslav Kníchal.

Foto: rtn. Robert Rozgonyi, Ivan Kelement, Pavol Vitko

Vážení čitatelia,

február 2023 sa spája s výročím, o ktorom sme si mysleli, že si ho už v 21. storočí na európskom kontinente nikdy nebudeme pripomínať. Presne 24. februára 2022 v skorých ranných hodinách sa začala u nášho východného suseda na Ukrajine vojna. Konvenčný vojenský konflikt, v ktorom neďaleko za našimi hranicami zomierajú nevinní ľudia. Zároveň sme my na Slovensku ešte viac začali pociťovať dôsledky vojny nekonvenčnej,

hybridnej, ktorá u nás prebieha už dlhé roky.

Vojna na Ukrajine zasiahla celé medzinárodné spoločenstvo a zároveň ho zjednotila viac, než kedykoľvek predtým. Teší ma, že od začiatku konfliktu sme jednotní a konzistentní s našimi zahraničnými partnermi v pomoci – humanitárnej, finančnej, ale aj vojenskej. Tento náš postoj ukázal, že už od začiatku vojny stojíme na správnej strane dejín.

Hrdinstvo ukrajinských vojakov, ktorých sleduje celý svet, je viac než obdivuhodné. Vďaka nemu Ukrajina už rok odoláva agresorovi, ktorý chce (prínavnejšom) ukradnúť kus ukrajinského územia. Oceňujem aj prácu Ozbromených síl SR, či už pri pomoci s utečencami na našej východnej hranici na začiatku konfliktu, alebo pri preprave pomoci na ukrajinské územie. Nesmieme zabúdať ani na vojenský materiál a techniku, ktorú sme Ukrajine darovali, ako napríklad systém protivzdušnej obrany S-300, bojové vozidlá pechoty BVP-1 či odmiňovacie systémy Božena. Naša pomoc je vyjadrením jasných hodnôt medzinárodného spoločenstva, ktorého sme súčasťou.

Hoci konflikt naďalej prebieha, už teraz sa musíme zamyslieť aj nad tým, ako pomôžeme Ukrajine v rekonštrukcii jej miest a infraštruktúry, keď sa vojna skončí. S istotou však viem povedať, že rezort obrany, ako aj celá slovenská vláda, bude pri Ukrajine stáť aj naďalej a bude ju podporovať tak dlho, ako to bude potrebné. Či teraz, keď dennodenne bojuje proti ruskému agresorovi, alebo neskôr, keď bude potrebovať pomoc postaviť sa opäť na nohy.

Marian Majer

štátny tajomník Ministerstva obrany SR

ČÍSLO MESIACA

Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov UNHCR vyčíslil, že ruská agresia na Ukrajine si od začiatku vyžiadala životy viac ako **7 000** civilistov. S tým, že skutočný počet obetí je výrazne vyšší. Podľa Kyjeva zahynulo viac než **9 000** civilistov vrátane **453** detí. UNHCR uvádza, že z Ukrajiny ušlo pred vojnou **8 miliónov** ľudí a ďalších **6 miliónov** je vnútorne vysídlených. Ich súčet **14 miliónov** predstavuje tretinu z celkového počtu obyvateľov Ukrajiny.

Foto: SITA

- 4 Šelma mieri na Zemplín
- 8 Batéria pre Ukrajinu
- 9 Nový veliteľ MNBG SVK plk. Karel Navrátil
- 10 Hrejivý balík humanitárnej pomoci
- 12 Turecko má rozšírenie NATO
- 14 Rozhovor so zástupcom riaditeľa Personálneho úradu OS SR pplk. Jurajom Nyékim
- 16 TÉMA: Rok „trojdňovej špeciálnej operácie“
- 24 Technika ukrajinského bojiska
- 26 České T-72 pre Ukrajinu
- 28 Povstalecký bojovník Branislav Tvarožek

- 30 Letecké opravovne Trenčín
- 32 Antimilitarizmus v rakúsko-uhorskej armáde
- 34 Michal Barbier – kométa fitness
- 36 Premeny vojenskej symboliky
- 38 Víťazné práce literárnej súťaže
- 40 Strašenie mobilizáciou je hybridná operácia
- 41 MILITARY ENGLISH: Getting rid of landmines
- 42 Chvíľa pre duševné zdravie
- 44 Nedajte cukrovke šancu!
- 46 Povstalecká ofenzíva na Horehroní
- 47 Nemecký bodák Seitengewehr 84/98 model III.

NA TITULNEJ STRANE: Slovenskí tankisti sa pripravujú na novú šelmu – nemecký tank Leopard 2 A4 • Foto: KMW

Šelma mieri na Zemplín

V 14. tankovom prápore Trebišov sa pripravujú na tanky Leopard 2A4. Nie je to síce posledný výkrik moderných technológií v tejto oblasti, ten predstavujú tanky Leopard 2A7 rôznych verzií, ale znamená to príchod plnohodnotného hlavného bojového tanku podľa štandardov NATO do našich ozbrojených síl.

Veliteľ práporu podplukovník Ľubomír Mizerák pripomína, že príchod novej techniky je dôležitým míľnikom. Okrem iného aj preto, že útvár je súčasťou Cieľa spôsobilosti 2021 ťažká mechanizovaná brigáda. A v nej je okrem iného definovaná potreba plnohodnotného tankového práporu, teda minimálne 53 tankov.

Leopard v garáži

„K tomuto stavu sa budeme po dodaní Leopardov postupne približovať. Pri komunikácii s nemeckou firmou sme zistili, že ich postupy pri vybratí techniky z uloženia sú precízne, preto je reálny predpoklad, že technika bude spoľahlivá. Ako tankista som spokojný, že Leopard 2A4 je hlavným bojovým tankom, nie stredným ako T-72. Predstavuje zvýšený štandard v rámci tankovej výzbroje. Samozrejme, špičku predstavuje verzia A7. Výzvou pre nás je nielen vycvičiť a pripraviť personál, ale aj logistické zabezpečenie, pripraviť vhodné priestory na prevádzku a údržbu techniky, munície. V žiadnom prípade to nebude jednoduchá úloha,“ hovorí rodák z Myjavy, ktorý celú svoju vojenskú kariéru po skončení štúdia tankového smeru v AOS Liptovský Mikuláš pôsobí v útvaroch trebišovskej posádky.

Vytvoreniu vhodných priestorových možností pre Leopardy venujú v útvare náležitú pozornosť. Nemecký tank je rozmernejší, ťažší. Preto museli nastať zmeny v priestoroch parku techniky, garážovacích priestoroch. Leopard si vyžaduje inú údržbu, iné postupy pri príprave techniky na letnú či zimnú prevádzku. Ale aj zmenu dokumentácie, preklad dokumentov a materiálov. Treba preškoliť personál, disponovať vhodnými prepravníkmi a ťahačmi.

Ale mať na pamäti aj väčšie váhové zaťaženie komunikácií a mostov pri presune na cvičiská. Preto sa bude zrejme prioritne využívať železničná preprava.

Náčelník štábu práporu major Rastislav Hachol vraví, že modernizovali park techniky, státia pre tanky. Okrem toho potrebujú aj priestory na skladovanie ďalších potrebných komponentov k tankovej technike. Bude treba upraviť tiež opravárenskú halu. Od rozšírenia vstupnej brány až po výmenu zdvíhacích zariadení a žeriavov s väčšou únosnosťou, ale aj elektroinštalácie. „Plánujeme aj výstavbu nových priestorov. Leopard môže byť v garáži alebo aj vo vonkajších priestoroch, ale musí byť stále napojený na zariadenie, ktoré dokáže regulovať jeho teplotu a vlhkosť,“ približuje major Hachol.

Sklený tank

Vedúcim prvej skupiny trebišovských tankistov, ktorá bola v Nemecku na preškolení, ale aj neformálnym tlmočníkom, bol zástupca veliteľa roty bojového zabezpečenia poručík Michal Viňanský. Rodák z Michaloviec absolvoval štúdium na fakulte špeciálnej techniky trenčianskej univerzity a potom kurz DKVŠ v AOS Liptovský Mikuláš. Tank T-72 je podľa neho založený skôr na mechanike, osádka Leoparda musí byť pripravená na zvládnutie modernejších technológií a prostriedkov. Čo očakával od kurzu v Nemecku? „Očakávania boli veľké, lebo spomínanú techniku som poznal len z technických odborných časopisov. Musím povedať, že sa naplnili. V nemeckom výcvikovom centre v Münsteri sme mali výborné podmienky, kvalitných inštruktorov, ktorí sa podelili s nami o všetky poznatky. Aj keď väčšinou sa sústreďujú na prípravu nových vojakov. Ale aj v tejto oblasti už mali skúsenosti, len pred nami skončili spomínaný kurz vojaci českej armády. Pripomenuli, že precvičovali aj maďarských a poľských vojakov. V našom prípade teda necvičili nových vojakov, ktorí tank nikdy neovládali, ale skúsených tankistov T-72. Nemuseli vysvetľovať základné veci. Nemeckí inštruktori sa zaujímali o skúsenosti našich vojakov s tankom T-72. Bola to otvorená výmena názorov, skúseností, poznatkov a porovnávanie obsluhy, jazdných vlastností oboch typov tankov. S potešením môžem konštatovať, že naši vodiči si vyslúžili od nemeckých inštruktorov slová uznania a pochvaly“.

Vo výcvikovom centre využívali naši tankisti školské vozidlá. Na podvozku tanku Leopard 2, ale vežu mali upravenú pre inštruktora, len s maketou kanóna, aby si vodič uvedo-

moval jeho prítomnosť a rozmery napríklad pri vchádzaní do križovatky či garáže. Veža mala presklené priestory, spätné zrkadlá, zdvojené riadenie a pedále, signalizáciu o prevádzkových hodnotách. Teda všetko, čo umožňovalo inštruktrovi v prípade potreby prevziať ovládanie a riadenie tanku. Pri výcviku našich tankistov však k takému kroku nemuseli siahnuť.

Slováci trhali normy

Vodič tanku desiatnik Miroslav Janega približuje činnosť v tomto „sklenom tanku“: „V našej skupine sme chodili dvaja vodiči a inštruktor. Prekladateľa sme nepotrebovali, ja som prekladal. Jazdy boli pekné, výkon na ceste cítiť hneď, ako ste zošliapli pedál. Tank išiel skoro 80 km za hodinu. Výhľad je oproti T-72 neporovnateľný. Tu má vodič tri periskopy, v T-72 má jeden veľký a dva malé v poklope. V Leopardovi vodič vidí celú šírku tanku cez periskopy a to je veľké plus. Jazda v noci je o niekoľko úrovni lepšia ako v T-72. Je tam kvalitný prístroj na nočné videnie. Na jednom výcvikovom tanku, kde bol nový prístroj, to bolo ako za bieleho dňa, len s jemným odtieňom zelenej,“ hodnotí skúsenosti rodák z Košíc, ktorý patrí k mladšej generácii tankistov.

Niektoré zaužívané postupy zo Slovenska si museli vodiči zmeniť. Podľa desiatnika Janegu u nás stojí osoba, ktorá tank

Prvý nemecký Leopard strávil január vo Vojenskom technickom skúšobnom ústave Záhorie, kde ho čakajú kontrolné skúšky. „V zmysle príslušnej smernice ich nemôžeme obísť, hoci niektoré dávno známe skutočnosti preverovať nebudeme,“ uviedol Karol Morávek, zástupca riaditeľa, hlavný inžinier a vedúci skúšobného laboratória VTSÚ. „Vojaci pri tom, samozrejme, nebudú chybať.“

„Výzvou je nielen vycvičiť a pripraviť personál, ale aj logistické zabezpečenie, pripraviť vhodné priestory na prevádzku a údržbu techniky, munície. V žiadnom prípade to nebude jednoduchá úloha.“

plk. Ľubomír Mizerák
veliteľ 14. tankového práporu Trebišov

Pohľad generála

Veliteľ Pozemných síl OS SR generálmajor Ivan Pach vidí zavádzanie tankovej techniky NATO v podobe tankov Leopard 2A4 vo viacerých rovinách. „Bude znamenať zvýšenie kapacity našej operačnej spôsobilosti, lebo sa zvýši počet samotných tankov. Leopard má oproti T-72 vyššiu balistickú odolnosť, lepší systém riadenia paľby, ale, najmä, keďže prešiel generálkou a opravami, predpokladám, že bude oveľa spoľahlivejší. A to aj napriek tomu, že sa nám v poslednom období podarilo dosiahnuť, že

máme asi historicky najvyšší počet prevádzkyschopných tankov“.

Zavedenie Leopardov je pre tankistov veľkou výzvou. Budú musieť zvládnuť novú techniku, obsluhovať ju, ošetrovať, udržiavať, opravovať. Ale aj prepravovať – čo je zasa úloha pre logistov.

V 14. tankovom prápore Trebišov vzniká 4. tanková rota. To je z pohľadu organizácie významná zmena. „Prechádzame na štvorkový systém obvyklý v NATO. Znova vzniká funkcia nabíjača. V minulosti pri tankoch T-55 bola dosť zaznávaná, lebo si vyžadovala najmä svaľ. Dnes to nie je pravda, v Leopard je nabíjač plnohodnotným členom osádky. Musí zvládnuť aj prácu strelca, aby ho v prípade potreby mohol nahradiť,“ konštatuje veliteľ pozemných síl. Podľa neho treba obstaráť nové, vhodné ťahače a prepravníky. „Lebo to nie je len Leopard. Budú prichádzať bojové vozidlá CV-90, ktoré majú vyše 35 ton, ale aj Patrie. Obmena pozemnej techniky si žiada aj obmenu logistiky a prepravných prostriedkov.“

Leopard je pristrannejší pre posádku, starí tankisti z T-72 sa musia zbaviť vžitých návykov, čo pre nich môže byť problém, ale pre nových, mladých vojakov je to výzva. „Vodič si musí zvyknúť na volant, má predvolené rýchlosti. Ale musí si najmä uvedomiť, že ovláda 60-tonový rozmerný stroj. Nepochybujem, že naši vojaci to zvládnu,“ hovorí generálmajor Pach. „Leopard 2 A4 znamená podstatný posun v rámci nášho tankového vojska. Otázka znie, ako dobudovať tankový prápor. Ideálne by bolo mať postupne celý prápor prezbrojený na Leopardy vyššieho vývojového radu.“

navádza, čelom k vodičovi. Nechýba očný kontakt. Nemci však navádzajú tank tak, že navádzajúca osoba stojí za ním a kontakt chýba. Vidia sa len cez spätné zrkadlo. Priznáva, že ich to prekvapilo, ale postupne zvládli aj takýto postup, hoci im nedával žiadnu logiku. Desiatnik Janega pripomína, že vozidlo má systém protibežných pásov, ktoré tank otočia doslova na mieste. Dodáva, že pri zatáčaní treba s Leopardom pridávať viac plynu, stroj má aj ostrejšie brzdy (kotúčové).

Súčasťou prípravy bolo aj spájanie a rozpájanie pásov tanku. „Bolo to zaujímavé. Pustili sme sa do práce, ako keby išlo o život. Nemeckí inštruktori prekvapene poznamenali: Ale naši chlapi to niekedy spájajú aj týždeň. My sme pospájali jeden a pol pásu za tri hodiny, za niečo vyše štyri hodiny sme mali spojené oba pásy a to ešte aj s prestávkou. Takže sme im takto trhali normy. Aj keď chápem, že v prípade Nemcov išlo o nových vojakov. Naším vodičom stačilo ukázať postup. Inštruktori priznali, že takto sa tu predviedli aj Česi,“ spomína s úsmevom vodič tanku.

Budúci technik 4. tankovej rot rotmajster Martin Bajcura pripomína aj ďalší rozdiel. Leopard má na rozdiel od T-72 na pásoch gumové časti. Teda na klasických pásoch má gumové

pätky, ktoré sa dajú vymieňať a umožňujú pohyb po cestách bez poškodenia.

Rota Leopard

Zavádzanie nemeckých tankov, ktoré majú na rozdiel od T-72 štvorčlennú osádku, znamená aj zvýšenie počtov celej tankovej rot. Je to výzva, priznáva veliteľ práporu, náčelník štábu i veliaci poddôstojník. „Aktualizácia Zákona o štátnej službe č. 281, ktorá je platná od nového roka, nám umožňuje zaradiť vojaka 2. stupňa aj do funkcie vodiča tanku Leopard, kde je desiatnická hodnosť. Je to pre nás veľká výhoda, lebo si môžeme vojaka postupne vychovať,“ zdôrazňuje veliaci poddôstojník práporu nadrotmajster Dávid Koma.

A plánované hodnosti v osádke Leoparda? Veliteľ je rotný, strelec je desiatnik. Ale strelec v tanku veliteľa čaty je čatár. Vrote teda budú traja čatári. Nabijač je slobodník, keď sa osvedčí, stane sa z neho strelec tanku. A vodič tanku je desiatnik. „Systém hodností je postavený tak, aby jednotliví členovia osádky mohli hodnostne rásť. A to ešte máme veliaceho poddôstojníka čaty, ktorým je rotnajster. Šikovný vojak, ktorý je veliteľom tanku, môže dosiahnuť aj túto hodnosť,“ spokojne konštatuje nadrotmajster Koma. Priznáva, že naplnenie 4. tankovej roty bude náročný proces. Budú využívať vlastných tankistov z jednotiek T-72, ktorí sú mladší, majú chuť učiť sa a nechýbajú im jazykové vedomosti. Ďalej záujemcov z iných útvarov ozbrojených síl a potom z absolventov základného výcviku martinskej základne výcviku a mobilizačného doplnovania.

V Trebišove teraz vyhodnocujú skúsenosti z prvého kurzu v Nemecku a pripravujú na výcvik druhú skupinu vojakov. Vodičov postupne vyškolí nemecká strana, príprava zvyšku osádky sa už bude riešiť na Slovensku. Veliteľ práporu podplukovník Ľubomír Mizerák pripomína, že musia mať vyškolených aj dielenských špecialistov. Počítajú, že v máji a júni by sa začal výcvik celých osádok.

Jozef Žiak

Foto: autor, 14. tpr., Výcvikové centrum Bundeswehru, Karol Morávek, VTSÚ, KMW

< ANKETA >

Prví príslušníci 14. tankového práporu Trebišov v novembri a decembri minulého roka absolvovali kurz vo výcvikovom centre výcviku Bundeswehru. Ako na nich zapôsobil?

Poručík Michal Viňanský

zástupca veliteľa rot bojového zabezpečenia, v Nemecku vedúci skupiny:

Vodiči boli rozdelení do štyroch skupín. Vždy dve skupiny jazdili a dve mali teóriu. Teória pozostávala z prvého oboznámenia sa s tankom, základnými druhmi ošetrovania a kontrol. Praktická zjazd, ale aj ukážky drobných opráv a údržby, ošetrovania a kontroly pred jazdou i po nej. Ale aj z napínania

tankových pásov. Naši vodiči najazdili asi 300 kilometrov, najviac po komunikáciách. Terén mal zväčša pieskový podklad, vyskúšali si aj jazdu v noci. Uvidíme, ako sa tank bude správať na slovenských terénoch na našom cvičisku v Ozorovciach či v povestnom leštianskom blate.

Nadrotmajster Dávid Koma

veliaci poddôstojník tankového práporu:

Do prvého kurzu sme sa snažili vybrať najmä mladších, perspektívnejších vodičov. U nich je predpoklad, že budú v útvaru pôsobiť ďalšie roky a mnohí majú aj jazykové vedomosti a snahu oboznámiť sa s novou technikou. Novovzniknutú 4. tankovú rotu sa budeme snažiť doplniť novými,

perspektívnymi vojakmi aj z ostatných útvarov ozbrojených síl, prípadne absolventmi základného výcviku.

Rotmajster Martin Bajcura

technik 1. tankovej rot, budúci technik rot Leopardov:

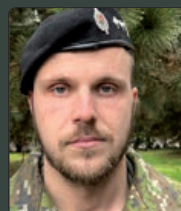

Spoznávali sme najmä podvozkovú časť tanku, nie streleckú, lebo išlo o výcvikové verzie s presklenou kabínou. Leopard je z pohľadu technika jednoduchší na obsluhu ako T-72. Jednoduchšia je údržba i štartovanie v zime. Riadenie je tiež jednoduchšie, zvyknúť si na automat nie je ťažké. Na

druhej strane – na Leopard si na rozdiel od T-72 osádka nemôže veľa vecí urobiť sama. Do automatickej prevodovky sa nedá zasahovať, maximálne tak doliať olej. Ale čo sa týka hydrauliky či prevodov, to je doména technikov.

Desiatnik Miroslav Janega

vodič tanku:

Prvý veľký rozdiel je, že Leopard má volant. Preto boli prvé jazdy zaujímavé. Iný posed vodiča nás tiež spočiatku trochu mýlil. A potom je tam automatická prevodovka. Ja som s ňou síce nemal problém, ale niektorí vodiči si museli pri prvých jazdách dávať zvýšený pozor. Automat v tanku

je iný ako v aute. Ale ak všetky drobnosti zvládnete, tank sa vám odvdáči neporovnateľnými jazdnými vlastnosťami. Neskutočný výkon okolo 1 500 koní pri jazde cítiť. Tank má dve rýchlosti spiatočky, umožňuje cúvať rýchlo. Uvidíme, ako sa bude správať v našich terénoch.

Batéria pre Ukrajinu

Ukrajinské ozbrojené sily prevzali ôsmu samohybnú kanónovú húfnicu Zuzana 2 slovenskej výroby, poslednú z ôsmich, ktoré sa Slovensko zaviazalo dodať Ukrajine prostredníctvom štátnej akciovej spoločnosti KONŠTRUKTA-Defence na základe kontraktu na komerčný predaj uzatvoreného vlni v júni. „Ukrajine sme dodali celú batériu veľmi kvalitných delostreleckých systémov z produkcie nášho domáceho obranného priemyslu. Veríme, že ukrajinskí obrancovia zachránia s ich pomocou čo najviac životov a priblížia svoju vlasť k bezpodmienečnému víťazstvu nad nepriateľom, ktorý iba pokračuje v plienení, terorizovaní a zabíjaní, pretože na bojisku naďalej zlyháva,“ uviedol minister Naď. Okrem komerčného predaja ôsmich samohybných húfníc vyrobí KONŠTRUKTA-Defence pre Ukrajinu ďalších šesť samohybných húfníc Zuzana 2, ktoré budú financovať Dánske kráľovstvo, Spolková republika Nemecko a Nórske kráľovstvo.

Adresná a trvácna pomoc

Marian Majer, štátny tajomník Ministerstva obrany SR, rokoval 18. januára v Bratislave so zástupcom ministra obrany Ukrajiny Denysom Šarapovom o aktuálnych potrebách Ukrajiny pri obrane proti agresii Ruskej federácie. „Dôrazne odsudzujeme nevyprovokovanú agresiu Ruskej federácie voči Ukrajine a podporujeme boj ukrajinského ľudu za slobodu voľby vlastnej zahraničnopolitickej orientácie. Sme zdesení neľudskými útokmi mierenými na civilné ciele. Sú to opovrhnutia hodné, ohavné vojnové zločiny,“ uviedol štátny tajomník M. Majer. Zároveň delegácii vyjadril sústrasť v súvislosti s tragickým pádom vrtuľníka v meste Brovary. Slovensko doteraz darovalo Ukrajine vojenský materiál v celkovej hodnote približne 168 miliónov eur vrátane systému protivzdušnej obrany S-300, odminovacích, protitankových a delostreleckých systémov, munície, paliva, ručných zbraní, vrtuľníkov a bojových vozidiel pechoty BVP-1. Súčasťou pomoci boli aj elektrocentrály, transformátory, balistické vesty či zdravotnícky materiál. „Plne si uvedomujeme, že pomoc medzinárodného spoločenstva musí byť adresná a trvácna. Presne preto sme sa o konkrétnych potrebách rozprávali osobne s predstaviteľmi ukrajinského rezortu obrany. Stojíme pri našom susedovi a v koordinácii s našimi spojencami budeme Ukrajine aj naďalej poskytovať podporu, ktorú potrebuje, aby zvíťazila v hrdinskom boji za slobodu a naše spoločné hodnoty,“ potvrdil M. Majer.

■ Do hodnotného zboru dôstojníkov Ozbrojených síl SR vstúpilo 23 nových absolventov dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl. V aule Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika ich do hodností poručík, nadporučík a kapitán slávnostne pasoval prorektor pre vzdelávanie plk. Aurel Sabó.

■ Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania privítala 197 čakaťelov prípravnej štátnej služby a absolventov vysokých škôl. Čaká ich základný vojenský výcvik v kasárňach 4. čs. brigády v Martine. Po absolvovaní administratívnych procedúr a vystrojení materiálom boli zaradení do čiat, v ktorých sa začal sedemtyždňový výcvik zameraný na zvládnutie základných vojenských zručností. Po jeho úspešnom ukončení 3. marca slávnostne zložia vojenskú prisahu.

■ V Centre výcviku Lešť dali do užívania ďalšie ubytovacie kapacity. Druhú z plánovaných deviatich budov kontajnerového mestečka budú používať príslušníci Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO (MN BG SVK) na Slovensku.

■ Predstaviteľ katedry logistického zabezpečenia Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika mjr. Juraj Pagáčik navštívil Mnohonárodné logistické koordinačné centrum MLCC v Prahe s cieľom pripraviť a realizovať v roku 2023 v podmienkach AOS certifikovaný základný logistický kurz NATO pre príslušníkov OS SR vysielaných do štruktúr NATO, študentov AOS aj medzinárodný vojenský personál.

■ Príslušníci ôsmej rotácie slovenského kontingentu v operácii Predsunutá prítomnosť Lotyšsko medzi 20. decembrom a 3. januárom absolvovali bojové streľby so samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana 2 aj viacero cvičení v streľbe zo všetkých druhov ručných zbraní.

■ Príslušníci Vojenskej hudby OS SR a Čestnej stráže OS SR sa 6. januára zúčastnili na Trojkráľovom sprievode pod záštitou ordinára Ordinariátu OS a OZ SR Mons. Františka Rábeka.

■ Vojenská polícia sa aktívne spolupodieľa na odhaľovaní environmentálnej kriminality v areáloch vojenských lesov a objektov. Na základe zmluvy o poskytnutí podpory z Environmentálneho fondu na uskutocnenie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie získala historicky prvýkrát dotáciu vo výške 150-tisíc eur na materiál a techniku. Obstará z nej tri štvorkolky vrátane materiálneho vybavenia (prílby, štíty, atď.) a tiež štyri drony.

■ Po dvojročnej prestávke sa v priestoroch Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika uskutočnil 19. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie Degradácia technických systémov. Zorganizovali ho Polytechnika Varšava, Lublinská technická univerzita, Žilinská univerzita a Katedra strojárstva AOS s cieľom rozvíjať vedecké poznatky v oblasti obranných technológií. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 60 odborníkov z Poľska, Ukrajiny a Slovenska, nechýbali ani študenti.

■ Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko ocenil víťazov súťaže o najlepšieho delostrelca OS SR. Príslušníkovi 21. samohybného delostreleckého oddielu kpt. Tomášovi Queckemu za víťazstvo odovzdal putovný pohár. Na druhom a treťom mieste skončili príslušníci 54. raketometného oddielu por. Marek Hajdík a rtm. Martina Jesenáková.

Priority sú jasné

Po plukovníkovi Ladislavovi Bujárkovi prevzal 12. decembra velenie Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO (MNBG SVK) na Slovensku plukovník Karel Navrátil. „Keď ma velenie Armády Českej republiky vybralo za veliteľa druhej rotácie mnohonárodnej bojovej skupiny na Slovensku, nevedel som si celkom pred-

staviť, aké široké spektrum povinností ma čaká,“ priznal nový veliteľ a pokračoval: „Predsavzal som si, že budem ku všetkým vojakom pristupovať transparentne, lebo práve vycvičení a motivovaní vojaci sú najväčšou devízou našej bojovej skupiny. So slovenskými kolegami sme nastavili pravidlá férového a otvoreného prístupu pri riešení problémov, ktoré nasadenie takého množstva jednotiek prináša.“

O úlohách, ktoré čakajú mnohonárodné zoskupenie v prvých mesiacoch tohto roka, plukovník Navrátil povedal: „Úlohy sú jasne definované mandátom misie a technickými dohodami medzi našimi krajinami. Naša aktuálna operačná úloha je celkom jednoznačná: odstrašenie a odrazenie prípadného agresora od nepriateľských aktivít proti východnému krídlu Severoatlantickej aliancie, teda aj územia Slovenskej republiky. Rozmiestnenie bojovej skupiny v Centre výcviku Lešť posilňuje obranné schopnosti Ozbrojených síl SR. Naším hlavným cieľom je postupné zvyšovanie operačných schopností spoločným výcvikom. Toto úsilie v marci zavŕši previerka zladenosti a pripravenosti na operačné nasadenie podľa štandardov NATO. Práve zladenosť, vycvičenosť a schopnosť spoločného a efektívneho nasadenia jednotiek všetkých piatich krajín, ktoré tvoria bojovú skupinu pod velením Českej republiky, demonštruje odhodlanie a jednotu štátov Severoatlantickej aliancie brániť územie NATO proti akejkolvek agresii.“

Jozef Žiak • Foto: AČR

26. Vojenský čin roka

Minister obrany Jaroslav Naď vyhlásil 26. ročník ankety Vojenský čin roka. Jej cieľom je oceniť výnimočné skutky príslušníkov Ozbrojených síl SR, ale aj z civilnej sféry za minulý rok 2022. Návrhy do ankety môže poslať aj široká verejnosť do 28. februára 2023 elektronicky na cinroka@mod.gov.sk alebo poštou.

„Za štvrtstoročie jestvovania ankety získalo ocenenie a zaslužené uznanie už mnoho vojačiek, vojakov a tiež civilistov. Vždy však mali niečo spoločné – boli pripravení konať a obetovať pre druhých svoj čas, úsilie a neraz riskovať i život. Ctí ich aj skromnosť, preto verím, že nám s nomináciami na ocenenie pomôžu ich kolegovia, rodiny alebo verejnosť,“ uviedol minister Naď.

Anketa Vojenský čin roka má štyri kategórie: Záchrana života, Pomoc verejnosti, Priateľ armády a Služba vlasti. Po 28. februári 2023 zasadne nominačná komisia, ktorá vyberie tri nominácie v každej kategórii. Tie postúpia do ďalšieho kola, v ktorom o laureátoch rozhodne komisia, zostavená z hlavných predstaviteľov slovenského rezortu obrany.

Všetky informácie o ankete a spôsobe nominácií sú dostupné na internete.

Foto: Ivan Kelement

Foto: TASR

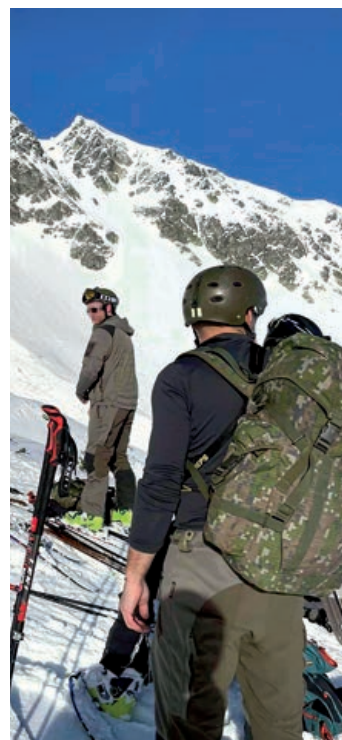
Novoročné salvy

Na základe rozkazu Prezidentky Slovenskej republiky, hlavnej veliteľky ozbrojených síl, už tradične delostrelci ozbrojených síl pri príležitosti štátneho sviatku – Dňa vzniku Slovenskej republiky a na pripomenutie si 30. výročia jej vzniku, vypálili v nedeľu 1. januára o 14:00 h dvadsať delostreleckých sálv na petržalskom nábřeží Dunaja za výstaviskom Incheba. O vykonanie tohto slávnostného aktu sa po dvoch rokoch opäť postarali delostrelci 21. samostatného delostreleckého oddielu generálmajora Alexandra Kordu z Michaloviec s použitím ťahaných húfníc 122 mm HD-30.

Špeciáli v lavíne

Výcvik taktickej horskej skupiny 2. oddielu špeciálnych operácií zo žilinského 5. pluku špeciálneho určenia sa 11. januára po tom, ako v Západných Tatrách padla lavína, zmenil na záchrannú akciu. Neďaleko miesta výcviku v Žiarskej doline spozorovali krátko popoludní cvičiaci vojaci v padajúcej lavíne dvoch lyžiarov. Jeden sa dostal z masy snehu, no druhého sneh vytlačil až do čela lavíny. Príslušníci Ozbrojených síl SR, ktorí sa v oblasti zdomakovali práve v problematike lavín, neváhali a do piatich minút boli pri lyžiaroch. Obom pomohli dostať sa do bezpečia, poskytli im prvú pomoc a privolali Horskú záchrannú službu.

Foto: 5.PŠU

Zimný balík už hreje

Rezort obrany zaslal v zimnom humanitárnom balíku pomoci ukrajinským priateľom 175 elektrocentrál, 875 súprav predlžovacích káblov, 360 teplovzdušných ohrievačov či 24-tisíc kusov termobielizne.

„**E**lektrocentrály s ohrievačmi boli doručené do aktuálne zriadených pomocných a vykurovacích bodov, ako aj pre rôzne humanitárne organizácie či sociálne zariadenia,“ uviedol Milan Gajdoš z Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch (ÚEPS), ktoré za náš rezort zabezpečilo materiál a organizáciu prevozu humanitárneho materiálu na Ukrajinu.

Teplo, čaj, mobil

Minister obrany Jaroslav Nad', ktorý 8. decembra spolu s ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Rastislavom Káčerom a ministrom hospodárstva Karlom Hirmanom navštívili Ukrajinu, prisľúbil našim východným susedom v najnovšom balíku vojenskej pomoci odmiňovacie komplety Božena či balistické vesty. Okrem tejto vojenskej pomoci prisľúbil aj „zimný balík“. Keď 27. decembra zverejnil na sociálnej sieti status, v ktorom uviedol: „budme vďační, že namiesto bateriek v tme nám svieti vianočný stromček, budme vďační, že namiesto potravínových dávok si môžeme pohodlne vybrať medzi kapustnicou a šalátom,“ humanitárna pomoc už bola na mieste. Prvé desiatky Ukrajincov sa mohli aspoň trochu zohriať, navariť si čaj, nabiť mobily. „Spolu štyri kamióny vyskladnili v Kyjeve a meste Strij. Posledné dva dorazili 24. decembra. Konkrétne miesta dodania sme definovali spoločne s ukrajinským koordinátorom pomoci na Slovensku Olegom Velychkom a s koordinátormi na Ukrajine Bohdanom Timošenkom a Igorom Muricnom. Konzultovali sme tiež so zastupiteľským úradom SR v Kyjeve,“ uviedol Milan Gajdoš.

„Pomocné vykurovacie body sme zriadili často vo farských budovách ukrajinskej pravoslávnej cirkvi alebo gréckokatolíckej cirkvi. Spravidla sa v nich dlhodobo rozdeľuje aj rôzna humanitárna pomoc. Prichádzajú všetci, ktorí takú pomoc potrebujú. Ktorí trpia chladom, hladom, úzkosťou či strachom,“ uviedol Bohdan Timošenko. Dodal: „Elektrocentrály a ďalší materiál sa dostali aj do sociálnych centier či v prospech humanitárnych organizácií. Že sa to podarilo, je malý vianočný zázrak.“ Distribuovaných bolo tiež 3 000 hygienických balíčkov, 70 ks meničov napätia, či 3 119 lekárničiek, všetko v celkovej hodnote viac ako 367-tisíc eur.

Zlo musí byť potrestané

„Poďakovanie Slovensku máme odovzdať napríklad zo zdravotných stredísk a nemocníc

v Buzove, Panoši, Dmitrivke či Hurishchine. Podobne z pomocných a vykurovacích bodov v Kyjeve, Lapovke, Makarive či Hribe,“ tlmočil Milan Gajdoš slová vďaky z Ukrajiny. Pomoc v podobe termobielizne sa dostala aj k zraneným vojakom.

A čo konkrétne odkazuje napríklad Jurij Morozov z Makariva, ktorému sa len na poslednú chvíľu podarilo uhasiť požiar jeho domu vzniknutý následkom streľby z bojového vozidla pechoty agresorov? „My, Ukrajinci, sme hrdí a podnikaví ľudia. Vieme sa postarať o seba sami, ale teraz nám pomoc veľmi treba. Veľa ľudí materiálne trpí, nemajú dom, sú bez odevov. Pomáha štát, veľmi veľa pomáhajú dobrovoľníci, no pomoc zo zahraničia je neoceniteľná. Materiálne, aj morálne. Sme za to vďační a nezabúdame.“ Bývalý prokurátor na dôchodku zároveň dodal: „Chceme mier, chceme víťazstvo. To bude spočívať v tom, že Ukrajina bude mať vrátené všetko územie. No kto stojí za tým zlom, za vojnou, ktorá kruto postihuje našu krajinu, sa musí postaviť pred spravodlivosť. Každé zlo musí byť potrestané! Je to nevyhnutné z hľadiska medzinárodného práva, ale aj v záujme humánnej a spravodlivej budúcnosti našej civilizácie.“

Pavol Vitko

Foto: Bohdan Timošenko

Kalinivka

Dmitrivka

Nezabudnuté mená

Om, ako si Ukrajinci veľmi dávajú záležať na tom, aby žiadne meno spomedzi ich vojakov, ktorí padli v boji proti okupantom nezostalo zabudnuté, svedčí aj Stena hrdinov v centre Kyjeva.

Neustále na ňu dopĺňajú mená obetí ruskej agresie, ako aj tých, ktorí za územnú celistvosť krajiny zahynuli už od roku 2014. Teda žiadne masové hroby, žiadne po nociach spaľované telá. Na ukrajinskej strane je to česť a úcta. A nie iba v centre Kyjeva. Pamiatku hrdinov prezentujú všade. Umelecký kováč Grigorij Matjaš, ktorý odišiel bojovať za slobodu a nezávislosť Ukrajiny ako dobrovoľník, má svoje meno a fotografiu nielen na Stene hrdinov. „Zahynul ako hrdina v boji za nezávislosť Ukrajiny,“ stojí na pamätnej tabuli, ktorá je súčasťou priečelia kováčskej dielne v Etnografickom komplexe ukrajinskej dediny v obci Buzova neďaleko Kyjeva. Mladý umelec až do svojho dobrovoľného odchodu na front predvádzal práve v tejto dielni svoje kováčske majstrovstvo tisíckam návštevníkov skanzenu. Zahynul v Doneckej oblasti v roku 2015 ako 26-ročný. Na jeho počesť v Buzove začali organizovať stretnutia umeleckých kováčov z celej Ukrajiny. Aj jeho pamiatka ostáva živá.

K Stene hrdinov počas decembrovej návštevy Kyjeva položil kyticu kvetov aj minister obrany Jaroslav Nad’.

(pv)

Foto: Jakub Neubauer, autor

Obranná spolupráca NATO a EÚ

Severoatlantická aliancia a Európska únia oznámili vytvorenie spoločnej pracovnej skupiny na posilnenie ochrany kritického infraštruktúry. Uviedli to predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová a generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg. Pracovná skupina spojí odborníkov, ktorí budú študovať zraniteľné miesta kritického infraštruktúry a odporučiť, ako ju lepšie chrániť. NATO a EÚ sa zaviazali na rozšírenie spolupráce. Prisľúbili tiež ďalšiu podporu Ukrajine. V budúcnosti chcú spolupracovať v oblasti bezpečnosti, ochrany kritického infraštruktúry, disruptívnych technológií, vesmíru či klimatickej zmeny. Šéfka EK upozornila, že ruské hrozby nie sú jediné. Zdôraznila štyri oblasti spolupráce: zintenzívnenie práce v boji proti hybridným a kybernetickým hrozbám a terorizmu, užšiu spoluprácu v oblasti nových technológií a vesmíru, spoločnú reakciu na bezpečnostné dôsledky klimatickej krízy a posilňovanie odolnosti voči škodlivým zahraničným zásahom.

Foto: NATO

Blokujú rozšírenie Aliancie

„Turecko, ktoré už mesiace blokuje žiadosti Švédska a Fínska o vstup do Severoatlantickej aliancie, prednieslo požiadavky, s ktorými Štokholm nemôže súhlasiť,“ konštatoval švédsky premiér Ulf Kristersson na bezpečnostnej konferencii, na ktorej sa zúčastnil aj šéf NATO Jens Stoltenberg. „Nastal čas, aby sa završil ratifikačný proces pre Švédsko,“ zdôraznil Stoltenberg. Fínsky minister zahraničných vecí Pekka Haavisto vyhlásil, že jeho krajina vstúpi do NATO len spolu so Švédskom. Fínsko a Švédsko prehodnotili svoju politiku vojenskej neutrality po invázii Ruska na Ukrajinu a v máji požiadali o členstvo v NATO. Ich žiadosti ratifikovali už všetky členské krajiny s výnimkou Maďarska a Turecka. Turecký prezident Erdoğan však žiada, aby Švédsko a Fínsko vydali do Turecka až 130 osôb, ktoré turecký režim považuje za „teroristov“. Švédsko a Spojené štáty začali pripravovať znenie dohody o obrannej spolupráci DCA. Bude upravovať právny rámec prítomnosti amerických vojakov vo Švédsku a umožní užšiu obrannú spoluprácu medzi Švédskom a USA.

Foto: SITA

► NATO premiestňuje AWACS

Severoatlantická aliancia premiestnila niekoľko svojich prieskumných lietadiel z Nemecka do Rumunska, aby posilnili monitorovanie ruskej vojenskej činnosti. Niekoľko lietadiel zo základne neďaleko mesta Aachen na západe Nemecka bude po novom pôsobiť v rumunskej leteckej základni Otopeni asi 200 kilometrov od rumunsko-ukrajinských hraníc. NATO vysiela na základňu v Otopeni aj približne 180-členný pozemný personál. Nespresnilo však, koľko prieskumných lietadiel posieľa do Rumunska.

► O cieľoch v oblasti výdavkov

Generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg konštatoval, že členské krajiny budú v nadchádzajúcich mesiacoch diskutovať o cieľoch v oblasti výdavkov na obranu. Viaceré z nich totiž požadujú, aby sa zo súčasného cieľa odvádzalo aspoň dve percentá HDP stalo minimum. Všetky krajiny NATO by sa mali priblížiť k dvojpercentnému výdavkom na obranu do roku 2024. Stoltenberg nespresnil, ktoré štáty požadujú ambicioznejší cieľ. Uviedol však, že chce dosiahnuť dohodu najneskôr do ďalšieho riadneho summitu NATO 11. a 12. júla v litovskom Vilniuse.

► Rakúsko podporuje posilnenie KFOR

Rakúsko je pripravené posilniť vojenskú prítomnosť v Kosove v prípade, že tamojšia vojenská mierová misia Severoatlantickej aliancie KFOR rozhodne o zvýšení počtu vojakov, uviedol rakúsky kancelár Karl Nehammer počas oficiálnej návštevy kosovského premiéra Albina Kurtiho vo Viedni. Ako dôvod uviedol napätú bezpečnostnú situáciu na severe krajiny a prítomnosť proruských síl v regióne, akými sú napríklad Vagnerova skupina či motokársky gang Noční vlci. Súčasťou misie KFOR v Kosove je viac ako 400 príslušníkov rakúskych ozbrojených síl.

► Nepodceňujme Putina!

Generálny tajomník Severoatlantickej aliancie Jens Stoltenberg na výročnej konferencii Konfederácie nórskych podnikov varoval, že je nebezpečné podceňovať Rusko a ambície ruského prezidenta: „Rusi preukázali veľkú ochotu znášať straty a utrpenie. Nič nenasvedčuje tomu, že by Putin zmenil svoje plány a ciele na Ukrajinu. Preto by bolo nebezpečné podceňovať Rusko.“ Stoltenberg zdôraznil, že členské štáty NATO musia zvýšiť výrobu zbraní a munície, aby mohli aj naďalej dostatočne podporovať ukrajinskú armádu pri obrane voči ruskej agresii.

► USA a Japonsko sú partneri

Prezident Spojených štátov Joe Biden a japonský premiér Fumio Kishida 13. januára v Bielom dome diskutovali o posilnení vojenskej pozície Tokia v súvislosti s udržaním stability v oblasti ázijského Tichomoria. Biden privítal japonské zvyšovanie výdavkov na obranu a tamojšiu novú bezpečnostnú stratégiu, v rámci ktorej Japonsko v súvislosti s narastajúcim napätím zo strany Číny a Severnej Kórey plánuje do roku 2027 zvýšiť výdavky na obranu na hodnotu dvoch percent hrubého domáceho produktu.

► Nový nemecký minister obrany

Novým nemeckým ministrom obrany sa stal doterajší dolnosaský minister vnútra Boris Pistorius (SPD). Nahradil v spolkovej vláde Christine Lambrechtovú, ktorá odstúpila 16. januára. Pistorius bol v roku 2017 členom tieňového kabinetu vtedajšieho kandidáta na kancelára Martina Schulza a mal na starosti vnútornú bezpečnosť.

HOTEL GRANIT SMREKOVICA V ZIME NAJKRAJŠÍ

CHYSTÁTE SA NA RODINNÚ LYŽOVAČKU?

**PRÍDTE NA SMREKOVICU DO JEDNÉHO
Z NAJVYŠŠIE POLOŽENÉHO HOTELA
NA SLOVENSKU.**

Hotel Granit Smrekovica sa nachádza priamo na hrebeni Veľkej Fatry a vďaka svojej polohe má prírodu doslova na dosah ruky. Ponúka mnoho možností na rodinné vyžitie, ale aj pre páry či skupiny priateľov a kolegov.

V hoteli nájdete okrem rôznych možností ubytovania aj hotelovú reštauráciu, moderné wellnes centrum, detský kútik, herňu, posilňovňu, spoločenské miestnosti, vonkajšie ihriská a neodmysliteľnou súčasťou je v zimnom období aj privátny svah pri hoteli.

Ak vás unavujú preplnené lyžiarske strediská, potom neváhajte prísť na lyžovačku na Smrekovicu a užite si krásne výhľady na okolité lesy a hory. Svah je síce kratší, ale vhodný i pre deti či všetkých, ktorí sa chcú učiť lyžovať a snowboardovať.

V okolí hotela nájdete aj upravené a udržiavané bežkárске trate a môžete zapožičať boby i sánky.

Zaručene si prídu na svoje aj milovníci zimnej turistiky, ale aj všetci tí, ktorí zbožňujú relax v horskom prostredí.

**MÁTE OTÁZKY O HOTELI
GRANIT SMREKOVICA?**

**KLIKNITE SI NÁS NA INSTAGRAME
@GRANITSMREKOVICA,
NA WWW.GRANITHOTELS.SK
ALEBO NÁM NAPIŠTE SVOJE OTÁZKY
NA INFO@GRANITHOTELS.SK.**

Chceme sa priblížiť záujemcom o vstup do ozbrojených síl

Jednou z priorít rezortu obrany v najbližších dvoch rokoch je zvýšiť počet profesionálnych vojakov na úroveň 16-tisíc. Ozbrojené sily Slovenskej republiky zavádzajú viaceré kľúčové opatrenia, ktoré majú zintenzívniť záujem o vstup do armády a celý proces zjednodušiť.

Rozprávame sa o nich so zástupcom riaditeľa Personálneho úradu OS SR podplukovníkom Jurajom Nyékim.

Aký je aktuálne záujem o vstup do ozbrojených síl a ako sa menil v posledných rokoch?

Od nášho vstupu do NATO sa pohyboval priemerný počet občanov prijatých do prípravnej štátnej služby na úrovni približne 650 ročne. Rok 2022 bol prelomový, prijali sme 1 323 občanov. Ide o počet ľudí, ktorí úspešne absolvovali výberové konania. Celkovo sa nám vlni prihlásilo 3 938 záujemcov o prácu v ozbrojených silách.

Čím si vysvetľujete tento pozitívny trend?

Záujem o vstup do ozbrojených síl SR môže ovplyvňovať viacero faktorov, ako napríklad nezamestnanosť, pozícia ozbrojených síl na trhu práce, záujem absolventov stredných a vysokých škôl o vstup do Ozbrojených síl a rovnako aj ďalších občanov vo veku do 30

rokov. Zvýšený záujem odráža okrem iného aj skutočnosť, že ozbrojené sily boli počas pandémie jeden z mála zamestnávateľov, ktorý prijímal nových zamestnancov. Dôležitým faktorom je aj to, že počas pandemického obdobia boli vojaci často na očiach verejnosti, pomáhali v nemocniciach, poskytovali asistenčné služby, spolupracovali s políciou, pri testovaniach a pod. Práve to uvádzajú záujemcovia o prácu ako jeden z hlavných dôvodov, prečo sa chcú stať profesionálnymi vojakmi. Podľa prieskumov verejnej mienky je hlavným dôvodom záujmu o vstup do OS SR stabilita zamestnania, stabilný príjem, možnosť ďalšieho kariérneho rastu a osobného rozvoja, atraktivita povolania či sociálne výhody.

V ktorej vekovej skupine je aktuálne najväčší záujem o vstup do OS SR?

Ide predovšetkým o absolventov stredných škôl a mladých ľudí vo vekovej kategórii do 25 rokov. Zákon nám umožňuje prijímať občanov vo veku do

30 rokov, ale v špecifických odbornostiach, ktoré potrebujú ozbrojené sily obsadiť, môže minister obrany povoliť výnimku z veku.

Ozbrojené sily od januára zaviedli opatrenia, ktoré majú nielen zvýšiť záujem o vstup do armády, ale tiež zjednodušiť proces prijímania nových profesionálnych vojakov.

Plán náčelníka Generálneho štábu OS SR pre regrutáciu a doplňovanie na roky 2023 až 2024 obsahuje komplex viacerých opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť rozsiahlu a efektívnu regrutáciu. Záujemcom sa chceme priblížiť prostredníctvom mediálnej a informačnej kampane, ale zároveň zintenzívňujeme náborové aktivity v stredných školách, v úradoch práce a všade, kde sa nachádzajú potenciálni záujemcovia o vstup do ozbrojených síl. Dosiaľ pôsobilo na Slovensku šesť regrutáčnych skupín v krajských mestách, ktoré z hľadiska vlastných personálnych kapacít nestačili aktivitami pokryť

široké spektrum záujemcov vo svojich regiónoch. Od januára k nim pribudli skupiny na podporu regrutácie, ktoré sú zriadené na všetkých útvaroch v rámci OS SR.

Čo bude úlohou týchto 46 skupín na podporu regrutácie?

Ich úlohou je nadviazať spoluprácu so školami v danom regióne a predstaviť študentom stredných škôl možnosti uplatnenia v ozbrojených silách. Vojské profesie sú rozmanité, hoci v povedomí ľudí stále figuruje vojak ako ten, čo s puškou behá po poli. Chceme im predstaviť širokú škálu povolání, v ktorých sa môžu študenti po skončení školy uplatniť a čo by ich mohlo zaujať. Zároveň budú skupiny na podporu regrutácie spolupracovať s regionálnymi médiami a podporia prezentáciu profesionálnych vojakov na verejnosti, prostredníctvom rôznych aktivít sa tak majú priblížiť potenciálnym záujemcom. Každý útvar má v pláne pre regrutáciu pridelenú svoju zodpovednosť, určitý rozsah pôsobenia, ktorý zohľadňuje viacero faktorov, napríklad počet obyvateľstva v danom regióne, záujem o regrutáciu, počet škôl, personálna naplnenosť útvaru, aby dokázali pokryť všetky aktivity. Navyše, skupiny na podporu regrutácie informujú aj smerom dovnútra, k vojakom vlastného útvaru.

V akom zmysle?

Keď robíme prieskumy, odkiaľ ľudia vedia o vojenskom povolaní, kto ich prihlásenie inicioval, najčastejšie je to vojak v rodine, kamarát, spolužiak alebo známy. Väčšina z tých, čo k nám prichádzajú, idú na odporúčanie nejakého vojaka, ktorý mu dá pozitívne referencie. Je to prirodzené, veď keď sa niekto chce stať železničiarom, nejde do kancelárie na železničnú stanicu a nepýta sa tam, ako to tam funguje, ale odchyť prvého železničiara a opýta sa priamo jeho. Chce to vedieť od konkrétneho človeka. Tým, že v útvaroch začali fungovať skupiny na podporu regrutácie, môžu aj vlastným vojakom poskytnúť informácie o prijímacom procese, ktorú oni potom posunú ďalej.

Významnou novinkou sú miesta prvého kontaktu, ktorých je dovedna 25 a pôsobia vo vybraných útvaroch vo väčších okresných mestách. Akú majú funkciu?

Sú určené na to, aby sme sa priblížili čo najbližšie k občanom, ktorí chcú vstúpiť do ozbrojených síl. Regrutačné skupiny, ktoré dosiaľ plnili túto úlohu, totiž pôsobia iba v krajských mestách a aj to len v šiestich. Od januára už záujemcovia nemusia cestovať do krajských miest, stačí navštíviť jedno z miest prvého kontaktu. Nachádzajú sa vo väčších

okresných mestách, kde pôsobia vojenské útvary.

Stačí teda zaklopať na dvere útvaru, kde je zriadené miesto prvého kontaktu a záujemcu tam prevediete celým procesom?

V podstate áno. Záujemcov na miestach prvého kontaktu vieme oboznámiť s tým, aký je postup v prijímacom konaní, čo ich čaká, keď sa rozhodnú podať si prihlášku a môžu si tam podať priamo aj žiadosť. Pripadne, ak iba uvažujú, že by si v armáde vedeli nájsť uplatnenie, stačí, aby o sebe poskytli informácie a my ich budeme kontaktovať či záujem pretrváva a kedy by sa mohli zúčastniť na prijímacom konaní.

Čo sa týka aktivít smerujúcich k zvyšovaniu povedomia o tom, aké sú možnosti uplatnenia v armáde, čo všetko tento rok chystáte?

Pokračujeme v už rozbehnutých aktivitách, ako sú dni otvorených dverí na útvaroch, ďalej sú to výstavy ako Job Forum či Kariéra Expo, s regrutačnými skupinami sa budeme opäť zúčastňovať aj na veľkom množstve akcií, ako sú letecké dni, autosalóny atď. Zároveň rozbiehame intenzívnejšie aktivity smerujúce k informovanosti škôl, rôzne súťaže a pod. Uvažujeme aj nad tým, že by sme vrátili vojenské prisahy na námestia slovenských miest. V súčasnosti sa prisahy vykonávajú po skončení základného vojenského výcviku v Martine mimo verejnosti. Ozbrojené sily by sa tak opäť trochu viac priblížili občanom a bola by to jedna z možností, ako poskytnúť informácie o vstupe do ozbrojených síl.

Záujemcov vieme na 25 miestach prvého kontaktu oboznámiť s tým, aký je postup v prijímacom konaní, čo všetko ich čaká – a môžu priamo tam podať aj žiadosť.

Prichádzajú za vami na verejných akciách do regrutačných stánkov aj ľudia, ktorí sú už pevne rozhodnutí stať sa profesionálnymi vojakmi?

Treba rozlíšiť či sa záujemcovia chcú stať vojakmi alebo skôr hľadajú prácu. Väčšinou ten, kto je už rozhodnutý stať sa vojakom, príde pripravený, zistil si informácie a vie položiť konkrétne otázky. Bežným záujemcom o prácu poskytneme všetky potrebné informácie, vezmeme si kontaktné údaje a ďalej s nimi komunikujeme.

O ktoré odbornosti majú vstupujúci vojaci najväčší záujem?

V najbližšom období sa chceme sústreďiť na to, aby sme verejnosti vysvetlili, že profesionálny vojak nie je iba vojak so zbraňou v maskáchoch, ale sú to rôzne povolania a odbornosti. Napríklad kynológovia, vojenský policajti, piloti, lekári, psodvodi, hasiči, potápači, chemici, laboranti, elektromechanici, automechanici, leteckí mechanici, kuchári, špecialisti na informačné systémy a veľa rôznych ďalších odborností a špecializácií. Chceme ukázať ľuďom, že v ozbrojených silách je možnosť uplatniť sa v mnohých odbornostiach. Podobne ako v civilnej sfére, aj u nás sa dá nájsť práca, ktorá by ich mohla baviť.

Ktoré pozície je problém obsadiť?

Sú to najmä technické pozície, ktoré potrebujú oprávnenia alebo špeciálne vzdelanie. V základných vojenských pozíciách nám chýbajú vodiči nákladných áut, v rámci dôstojníckych pozícií, ktoré ponúkame absolventom technických škôl, sa najťažšie obsadzujú odbornosti s elektrotechnickým vzdelaním a v oblasti informatiky.

Zrkadlí to však aj situáciu na trhu práce v civilnej sfére, kde je ťažké tieto pozície obsadiť?

Áno, práve pri technických profesiách, ale sú to napríklad aj lekári. Myslíme na to už dopredu, pri cielenej regrutácii na školách sa zameriavame na to, aké školy sú v regióne pôsobnosti skupiny na podporu regrutácie. Ak sa vydajú na zdravotnícku školu, prizvú si k sebe aj odborníkov z veliteľstva vojenského zdravotníctva, ktorí im prídu presne opísať, aké profesie by v ozbrojených silách mohli získať, čím by sa mohli stať a ako by vyzerala ich kariéra. Ak sa vydajú na školu s technickým zameraním, zo študentov ktorej by sa mohli v budúcnosti vyprofilovať technici na letisku, pozvú si našich leteckých odborníkov z Kuchyne alebo Prešova, ktorí im predstavia možnosti práce v letektve a ako by tam vedeli využiť svoje vzdelanie.

Michaela Lacková
Foto: Ivan Kelement

TÉMA

PRVÝ ROK

trojdňovej špeciálnej operácie

24. februára 2022 ruská armáda, súkromné žoldnierske bandy a oddiely moslimských ozbrojencov zaútočili na Ukrajinu. Ruský prezident, oligarchovia a organizované zločinecko-podnikateľské skupiny, ktoré vládnu súčasnému Rusku, začali pod zámienkou „denacifikácie“ a „demilitarizácie“ agresívnu vojnu proti samostatnému slobodnému štátu, usilujúcemu sa o demokraciu. V skutočnosti nejde o nič iného, ako o pokus obnoviť ruské impérium v jeho hraniciach spred pádu Zväzu sovietskych socialistických republík. Rusko vedie imperialistickú dobyvačnú vojnu.

„Špeciálna vojenská operácia“ mala trvať tri dni. Čoskoro po jej vypuknutí však vysvitlo, že ruská armáda

je tiger len na papieri. Zle vyzbrojená, zastaraná, nedostatočne vycvičená, rozkradená, s neschopnými veliteľmi a nemotivovanými vojakmi nedokázala naplniť Putinove ambície bleskove dobyť Kyjev, uväzniť legálnu ukrajinskú vládu i s prezidentom a nahradiť ich kremelskými bábkami.

Putinova trojdňová operácia trvá už rok. Ukrajinci preukázali odhodlanie, odvahu i hrdinstvo. Svetové spoločenstvo (s výnimkou darebáckych režimov ako Sýria, Irán a Severná Kórea) sa zomklo v odmietnutí ruského imperializmu a v podpore bojujúcej Ukrajine. Putin tak skutočne navždy zmenil celý náš svet.

Lenže inak, ako si predstavoval.

Vojna, rok 1

Ak Ukrajina už takmer rok vzdoruje následkom priamej ozbrojenej agresie Ruskej federácie, Európa jej čelí aj prostredníctvom surovinovej a energetickej krízy.

Svet s množstvom nových bezpečnostných výziev v podobe hybridného pôsobenia, dezinformačných kampaní či kybernetických útokov sa však nezačal až vlni vo februári.

Strategicky pripravení

NATO a EÚ v uplynulých rokoch práve v dôsledku týchto skutočností prijali v oblasti bezpečnosti viacero strategických rozhodnutí. Spolupráca sa prehĺbila napríklad formou vzájomnej výmeny citlivých informácií, ako aj formou tzv. zdieľaných cvičení v rámci krízového manažmentu. Bola to otvorená adaptácia veliteľskej štruktúry NATO a riadiacej štruktúry EÚ. Aliancia v roku 2019 prijala novú vojenskú stratégiu a potom aj strategické koncepty. Tie stratégiu rozpracovali s dôrazom na predchádzanie ozbrojenému konfliktu proti členským krajinám NATO. No a v prípade ozbrojeného konfliktu proti členskej krajine sú aktuálne rozpracované postupy spoločného operačného použitia aliančných síl pri vlastnej obrane Aliancie. Ďalej sú v stanovených časových horizontoch konceptuálne rozpracované oblasti rozvoja, investícií a budovania nových obranných spôsobilostí NATO.

Pohotová, včasná, principiálna

Pokiaľ ide o reakciu NATO a EÚ na ozbrojenú agresiu Ruskej federácie proti Ukrajine, bola pohotová, včasná a principiálna. Vo veľmi krátkom čase Aliancia posilnila východné krídlo. Vráťane nasadenia medzinárodnej bojovej skupiny na území SR. Táto bojová skupina spôsobilosťami dopĺňa ešte aj dnes kritické obranné spôsobilosti OS SR.

Aj ďalšie členské krajiny NATO prijímajú účinné opatrenia na elimináciu rizík vyplývajúcich z bezpečnostných výziev na všetkých úrovniach riadenia. Sústreďujú sa na zvyšovanie obranyschopnosti formou posilňovania obranných kapacít, adaptáciou veliteľských štruktúr, preverovaním a aktualizáciou obranných doktrín či tvorbou nových – vykonateľných operačných plánov. Ide aj o modernizáciu systémov a techniky vývojom a budovaním nových spôsobilostí.

Na vzniknutú krízovú situáciu reagovala, samozrejme, aj vláda SR, ministerstvo obrany a velenie Ozbrojených síl SR. Z úrovne ich velenia sme boli svedkami rozhodnutí, ktoré reagovali na už spomínané bezpečnostné výzvy ešte predtým, ako sa ozbrojená agresia proti Ukrajine 24. februára 2022 začala. Na podnet velenia Generálneho štábu OS SR boli iniciované legislatívne zmeny s cieľom zlepšiť bezpečnosť obyvateľov SR a zefektívniť podmienky na plnenie úloh obrany Slovenska. Pokračovalo sa v enormnom úsilí modernizácie ozbrojených síl. Revidovali sa plány na obranu SR. Posilnila sa a adaptovala veliteľská štruktúra OS SR. Bola preverená

21. februára 2022 – Ruský prezident Vladimir Putin podpísal výnosy o oficiálnom uznaní Doneckej a Luhanskej ľudovej republiky za nezávislé štáty a nariadil vyslať tam vojakov.

24. februára 2022 – Putin vyhlásil, že ruská armáda začala „špeciálnu trojdňovú vojenskú operáciu“ na východnej Ukrajine s cieľom „demilitarizovať a denacifikovať Ukrajinu“. Ruské jednotky zaútočili na celom území Ukrajiny, prevzali kontrolu aj nad medzinárodným letiskom Hostomel na predmestí Kyjeva. Ukrajina hlásila 137 mŕtvych a 316 zranených.

25. februára 2022 – Ani po ťažkých bojoch sa Rusi nedokázali zmocniť strategického mesta Sumy. Ruskí špeciáli prenikli do okrajových štvrtí Kyjeva s cieľom odstrániť ukrajinskú vládu a prezidenta. Pri obrane Hadiého ostrova v Odeskej oblasti malo padnúť 13 ukrajinských vojakov, ktorí sa odmietli vzdať. Neskôr vysvitlo, že boli

zajatí. Putin pohrozil použitím jadrových zbraní proti každému, kto sa „odváži použiť vojenské prostriedky na zastavenie Ruska“.

26. februára 2022 – Prebiehali boje neďaleko Kyjeva, v Záporoží, Chersone, Melitopole i Mariupole.

28. februára 2022 – Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij podpísal žiadosť o prijatie krajiny do Európskej únie.

1. marca 2022 – Ruský vojenský konvoj smerujúci na Kyjev sa natiahol do dĺžky 40 kilometrov. Jeho postup sa spomalil až zastavil pre problémy so zásobovaním palivom, muníciou i potravinami a so slabou bojovou morálkou ruských vojakov.

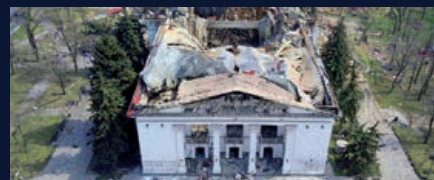
2. marca 2022 – Rusi obklúčili ukrajinský Cherson, v Charkove pristáli ruskí parašutisti. Medzinárodný trestný súd v Haagu začal vyšetrovať Rusko pre vojnové zločiny.

4. marca 2022 – Okolo polnoci ruské ostreľovanie zasiahlo Záporožskú jadrovú elektrárňu, po zásahu vznikol požiar. Mesto Mariupol bolo obklúčené. Moldavsko a Gruzínsko požiadali o vstup do Európskej únie.

7. marca 2022 – Ruské jednotky zabili starostu mesta Hostomel.

9. marca 2022 – Rusi bombardovali detskú nemocnicu s pôrodnicou v Mariupole.

16. marca 2022 – Rusi zhodili bomby na divadlo v Mariupole. Zničená bola centrálna časť, aj vstup do protiletectvého krytu, v ktorom sa ukrývalo 1 200 civilistov.

pohotovosť a bojová pohotovosť ozbrojených síl. Ozbrojené sily mohli byť aj preto okamžite po agresii uvedené do príslušného stavu pohotovosti. Prvýkrát v novodobej histórii SR bol spracovaný tzv. „ostrý“ vykonateľný operačný plán na obranu SR na operačnej úrovni velenia. Občania zároveň mohli byť svedkami bezprecedentných rozhodnutí vlády SR pri poskytovaní pomoci brániacej sa Ukrajine, ku ktorej sa, samozrejme, pripojil aj rezort obrany.

Bez strategického prekvapenia

Ak napríklad značná časť komunity bezpečnostných analytikov ešte krátko pred agresiou ozbrojený útok nepripúšťala, vo velení našich ozbrojených síl k žiadnemu strategickému prekvapeniu nedošlo. Indikátorov vyplývajúcich z diania v Ruskej federácii na všetkých úrovniach riadenia štátu, začínajúc ich ozbrojenými silami, bolo dostatočné množstvo. Z pochopiteľných dôvodov nebudem konkrétny, ale funkčne zodpovedné štátne orgány SR mali prostredníctvom náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka informácie, ktoré boli presné a pre rozhodnutia ústavných činiteľov SR relevantné. S postupom ozbrojeného konfliktu na Ukrajine môžeme zhodnotiť, že závery našich analýz boli neobyčajne presné a odporúčania na mieste.

Neodhodlanie verzus odhodlanie

Ruská federácia si dynamiku svojho útoku proti Ukrajine nepochybne predstavovala inak. Nebol to však ani náhodou britzkrieg, čiže blesková vojna. Kľúčové je, že Ruskej federácii sa nepodarilo rozložiť ústavný systém Ukrajiny, ani rozbiť systém riadenia štátu. Dosadenie tzv. bábkovej vlády, ktorá by podporovala politiku Kremľa, sa nekonalo, vôľa štátu a jeho občanov bojovať proti agresorovi pokračuje. Počiatočné úspechy spojené s prienikmi do hĺbky územia Ukrajiny až na predmestia Kyjeva umožnili veľký nepomer síl agresora voči silám obrany predovšetkým v ťažkých zbraniach, teda tankoch a delostrelectve, ako aj v počte rakiet krátkeho a stredného doletu. Dnes Ruská federácia bojuje už len o taktické ciele na východe a juhovýchode Ukrajiny. Niektoré ruské jednotky stratili odhodlanie bojovať za nejasné ciele, čo sa prejavilo aj na nízkej morálke v nasadených silách. Odhodlanie Ukrajincov brániť svoju krajinu je stále mimoriadne vysoké.

Aliančná jednota

Je mimoriadne dôležité, že Ruskej federácii sa nepodarilo narušiť strategickú jednotu a akcieschopnosť Európskej únie, a už vôbec nie NATO. Naopak. Členské krajiny Aliancie veľmi principiálne a pragmaticky postupovali v súlade s princípmi kolektívnej obrany. EÚ napriek nevyhnutnosti riešiť v súvislosti s vojnou dodávky ropy a plynu, predovšetkým ekonomickým embargom, postupne úspešne ovplyvňuje útlm hospodárstva Ruskej federácie a tým aj jej ekonomickú silu, ktorú potrebuje na vojenské ťaženie proti svojmu susedovi. Navyše, aj v samotnom Rusku sa už ozývajú hlasy proti ozbrojenej agresii.

Po roku od začiatku vojny všetci vidíme odlišnú situáciu, akú by si Rusko želalo. Ústavní predstavitelia Ukrajiny na čele s prezidentom, parlamentom a vládou sú funkční, národ sa zomkol a bojuje proti agresorovi. Ukrajinské ozbrojené sily dosiahli množstvo úspechov a samotná Ukrajina má širokú podporu demokratických krajín. Vráťane Slovenskej republiky.

generálmajor v. v. Ondřej Novosad
do 31. 12. 2022 veliteľ Spoločného
operačného veliteľstva OS SR, predtým
do 31. 12. 2020 vojenský predstaviteľ
SR pri Vojenskom výbore NATO
a Vojenskom výbore EÚ

18. marca 2022 – Ruská armáda po prvý raz použila hypersonické balistické rakety Kinžal na zničenie podzemného skladu ukrajinskej armády v Ivanofrankivskej oblasti.

22. marca 2022 – Ukrajinská armáda začala prechádzať do ofenzívy (Mykolajiv na juhu krajiny alebo Makariv na okraji Kyjeva). V Chersone pod kontrolou Ruska prepukli spontánne protesty obyvateľstva, ruské jednotky do protestujúcich strieľali.

29. marca 2022 – Ukrajinské úrady od začiatku invázie zlikvidovali päť fariem internetových botov s viac ako stotisíc falošnými účtami na rôznych sociálnych sieťach. Kontá šírili dezinformácie a ruskú propagandu.

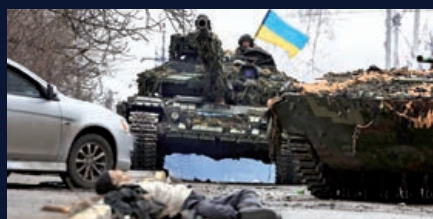
31. marca 2022 – Putin podpísal výnos o povolani 135-tisíc mužov vo veku od 18 do 27 rokov do základnej vojenskej služby.

1. apríla 2022 – Ukrajinské vrtuľníky zničili sklad palív v ruskom meste Belgorod asi 40 km

od ukrajinských hraníc. Bol to prvý letecký útok na ruskom území od začiatku vojny.

2. apríla 2022 – Ruské vojská sa stiahli z okolia mesta Černihiv, ktoré obliehali a ostreľovali od 24. februára. Zničených bolo 70 % zástavby.

3. apríla 2022 – Vojaci ukrajinskej armády vstúpili do mesta Buča severozápadne od Kyjeva a objavili desiatky mŕtvych civilistov. Počet obetí sa odhaduje na 300.

4. apríla 2022 – Ruská armáda sa sťahovala zo Sumskej oblasti. Po odsune väčšiny ruských vojsk z okolia Kyjeva a severu Ukra-

jiny sa severný front prakticky uzavrel a kontrolu nad oblasťou znovu získala Ukrajina.

8. apríla 2022 – Ruský raketový útok na železničnú stanicu v Kramatorsku v Doneckej oblasti si vyžiadal najmenej 50 obetí a okolo 100 zranených.

10. apríla 2022 – Rusi obsadili strategické mesto Izjum pri Charkove.

14. apríla 2022 – Vážne poškodený bol ruský križník Moskva, ktorý sa podieľal na obsadení Hádneho ostrova. Deň nato sa potopil.

28. apríla 2022 – Kyjev navštívil generálny tajomník OSN António Guterres. V čase jeho návštevy Rusko na mesto odpálilo rakety.

29. apríla 2022 – Ukrajinské jednotky zničili železničný most v obsadenej časti Ukrajiny spájajúci polostrov Krym s okupo-

Україна переможе!

Len málo národov v Európe má takú bohatú históriu odporu voči cudzej nadvláde ako Ukrajinci. Nie je preto náhoda, že i v dnešných dňoch prebieha aktívny odboj na Rusmi okupovaných územiach. Ukrajina zvíťazí!

Ukrajinské vojenské i politické velenie si od začiatku vojny s Ruskom v roku 2014 dobre uvedomovalo potrebu dôslednej prípravy pri organizovaní odporu za nepriateľskou líniou. Aj preto sa prijímali opatrenia, ktoré prispeli k lepšej koordinácii a organizácii všetkých relevantných činností.

Špeciálne sily a partizáni

Z legislatívneho hľadiska došlo k definovaniu niektorých otázok boja za nepriateľskou líniou až v roku 2021 prijatím zákona o národnom odpore. Zákon podrobne definoval princípy a spôsob koordinácie odporu proti okupácii a určil právomoci jednotlivých štátnych, bezpečnostných a vojenských orgánov. Vedúca úloha v organizácii, príprave a podpore odporu za nepriateľskou líniou bola zverená Silám špeciálnych operácií Ozbrojených síl Ukrajiny. Aj keď zákon samotný je pomerne nový, sily špeciálnych operácií sa na odpor voči okupácii pripravovali dlhodobo. Veď akcie partizánov sa konali aj na území okupovanom od roku 2014. Operácie sa sústreďovali

predovšetkým na ničenie vojenskej techniky, likvidáciu veliteľov či poškodzovanie kritickej infraštruktúry. Partizánom sa podarilo v spolupráci so silami špeciálnych operácií zorganizovať niekoľko záchranných či oslobodzovacích akcií. Hnutie odporu zároveň robilo drobnejšie vplyvové operácie, predovšetkým rozširovaním materiálov propagujúcich ukrajinské postoje.

Invázia a rýchly postup ruských vojsk po 24. februári 2022 priniesli zintenzívnenie vzdoru na novooкупovaných územiach. Prakticky od začiatku rozsiahlej vojny začali patrioticky orientovaní Ukrajinci aktívne odporovať okupantom. Do médií sa v prvých dňoch dostávali predovšetkým informácie o mítingoch Ukrajincov, ktorí odmietali okupáciu. Tie však čoskoro vystriedala aktivita ruskej okupačnej vlády, ktorá začala zatýkať aktivistov, žurnalistov, veteránov bojov na Donbase a ďalšie osoby. Masové verejné akcie sa dočasne skončili.

Odpor vidiečanov

Partizánska činnosť bola preto na začiatku aktívnejšia na vidieku. Vzhľadom na spôsob života boli vidiečania na aktívny odpor lepšie pripravení, keďže často disponovali zásobami paliva a jedla na niekoľko dní či týždňov. Farmári podnikavo využívali svoju poľnohospodársku techniku na spôsobovanie škôd okupantom. V prvých týždňoch bolo zaznamenaných mnoho prípadov, keď ruskú vojenskú techniku ukoristili civilisti a odovzdali ju ukrajinskej armáde. Dôležité bola aj spravodajská činnosť v prospech ukrajinskej armády.

vaným Melitopolom, cez ktorý ruská armáda zásobovala jednotky na Donbase.

6. mája 2022 – V blízkosti Hadieho ostrova bola poškodená ruská fregata Admiral Makarov vyzbrojená riadenými strelami. Ukrajinské sily zasiahli a potopili aj menšie vyloďovacie plavidlo.

13. mája 2022 – Po zásahu ukrajinskou strelou bolo ťažko poškodené jedno z najmodernejších plavidiel ruskej Čiernomorskej flotily Vsevolod Bobrov, uvedené do služby v auguste 2021. Loď viezla na Hadí ostrov posily.

16. mája 2022 – Skončilo sa 82-dňové obliehanie prístavného mesta Mariupol, ukrajinský generálny štáb nariadil obrancom metalurgického komplexu Azovstaľ, aby sa vzdali.

18. mája – Švédsko a Fínsko v Bruseli odovzdali žiadosti o prijatie do NATO.

23. mája 2022 – Ruská armáda vzdala snahu o rozsiahle obklúčenie ukrajinských obrancov na Donbase, úplne zastavila svoj postup v smere na Sloviansk. Za vojnový zločin bol na Ukrajinu odsúdený prvý ruský vojak, tankista Vadim Šišmarin. Súd mu vymeral doživotný trest za vraždu 62-ročného civilistu.

6. – 12. júna 2022 – Ozbrojené sily Ukrajiny podnikli nálety na zoskupenie ruských síl v Chersonskej oblasti, zasiahli tiež tri nepriateľské muničné sklady. Protiútokmi sa im podarilo získať späť časť okupovaného územia.

13. – 19. júna 2022 – Pri pokuse vyložiť výzbroj na obsadený Hadí ostrov protilodné rakety Harpoon zasiahli ruský remorkér.

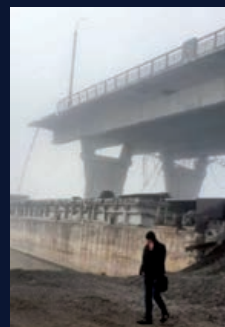
20. – 26. júna 2022 – Ukrajinská armáda prelomila prvú z troch ruských obranných línií v Chersonskej oblasti. Raketovým útokom zasiahla aj ruské muničné sklady v meste Novaja Kachovka.

27. júna 2022 – Rusi ovládli súmestie Severodoneck-Lysyčansk a získali kontrolu nad celou Luhanskou oblasťou.

30. júna 2022 – Ruská posádka sa stiahla z okupovaného Hadieho ostrova.

11. – 17. júla 2022 – Ruská armáda začala do Záporožskej jadrovej elektrárne zväžat bojovú techniku vrátane raketových systémov, z ktorých potom ostreľovala mesto Nikopol.

27. júla 2022 – Ukrajinské ozbrojené sily zaútočili strelami HIMARS na Antonivský most, ktorý slúžil na zásobovanie ruských vojsk v Chersonskej oblasti a vážne ho poškodili. Odvetný ruský raketový

Aj keď obyvatelia vidieka vlastnia aspoň poľovnícke zbrane, odpor na okupovaných územiach nebol vždy násilný. Obyvatelia sa vo viacerých prípadoch rozhodli pre diverziu či psychologický teror. Jednou z foriem odporu je okupantov fyzicky otráviť, na čo sa využívajú alkohol a cigarety, o ktoré majú ruskí vojaci vždy záujem. Cigarety máčané v toxickom hnojive a potom usušené, alebo vodka doplnená o technický lieh sa stali trpkou skúsenosťou a postrachom pre viaceré posádky okupačných tankov či obrnených transportérov.

Makijevka ako symbol

Napriek tomu, že mnoho mestských obyvateľov opustilo svoje domovy, ani vo väčších okupovaných sídlach nedošlo k úplnému potlačeniu diverznej aktivity. Vo viacerých mestách sa partizáni v koordinácii s Ozbrojenými silami Ukrajiny rýchlo aktivizovali. Do veľkej miery bola činnosť zameraná na spravodajstvo pre potreby armády. Partizáni vyhľadávali a odovzdávali koordináty dôležitých vojenských objektov, muničných skladov, miesta dislokácie ruských vojakov, ako aj trasy presunov vojenských konvojov. Vďaka tomu bolo možné dôležité ciele efektívne ničiť.

Jedným z najničivejších útokov, ku ktorému došlo vďaka spolupráci medzi partizánmi a ozbrojenými silami, bol útok na objekt v Makijevke pri tohtoročných oslavách nového roka. Odbojárom sa podarilo zistiť, že v budove stredného učilišťa nielenže bývali jednotky mobilizovaných vojakov z Ruska, ale boli v ňom zriadené aj muničné sklady a odstavné priestory pre techniku. Zároveň sa dozvedeli o presunutí ďalších

vojakov na dané miesto pri príležitosti novoročného prejavu ruského prezidenta. Informácie odovzdali Ozbrojeným silám Ukrajiny, ktoré vykonali ničivý útok raketometmi HIMARS.

Nezlomný juh

Hlavnou oblasťou diverznej aktivity je v súčasnosti juh Ukrajiny. Rozsiahla činnosť sa vyvíja v meste Melitopol, ktoré bolo do vojny takmer neznáme. Z vojenského hľadiska je však významné, keďže sa pri ňom nachádza letisko. Mesto je tiež dôležitým železničným uzlom, cez ktorý sú z Krymu zásobované jednotky ruskej armády bojujúcej na Donbase. Napriek tomu, že Melitopol bol okupovaný takmer bez boja, do dnešných dní ruské vojská nemajú úplnú kontrolu nad situáciou. Pred budovami predstaviteľov okupačnej vlády dochádza pravidelne k výbuchom. Už vlani v máji bolo zaznamenané zničenie významného ruského obrneného vlaku a koľajníc. Odvtedy sú útoky na železnicu registrované pravidelne.

Na miestne obyvateľstvo, ale aj na morálku okupantov majú neustále podzemné akcie na podporu Ukrajiny, vešanie ukrajinských vlajok či ničenie ruských symbolov a pamätníkov významný vplyv. Navyše, v čase otvorenej internetovej komunikácie majú tieto akcie takmer neobmedzený geografický dosah. Aj preto sme počas celého obdobia okupácie Chersonu mohli zaznamenávať správy, že mesto zdobili žlté-modré symboly a šíрили sa materiály vyzývajúce k bojkotu referenda. Podobné akcie sa konali aj v mestách ako Berďansk, Enerhodar či na okupovanom Kryme. Obyvateľstvo tak preukazuje, že verí v skoré oslobodenie.

útok na nákupné centrum v Kremenčuku si vyžiadalo 20 obetí a 59 ranených.

1. augusta 2022 – Začala platiť dohoda z 22. júla o odblokovaní ukrajinských obchodných prístavov. Z Odesy vyplávala prvá loď naložená poľnohospodárskymi produktmi.

10. augusta 2022 – Ukrajina prvýkrát zaútočila na území Krymského polostrova, asi dvesto kilometrov od južného frontu a zasiahla ruskú leteckú základňu Saky v Novofedorivke. Zničených bolo osem lietadiel. Útok vyvolal na Kryme paniku.

15. – 21. augusta 2022 – Explózie poškodili armádne letisko pri Simferopole, ďaleko za dostrelom zbraní, ktoré Ukrajine poskytli spojenci. Ďalší útok zasiahol na severe polostrova ruský sklad munície a trafostanicu pri železničnom uzle Džankoj.

22. – 28. augusta 2022 – Ozbrojené sily Ukrajiny pomocou raketometov HIMARS

opäť zasiahli Antonivský most. V Chersonskej a Mykolajivskej oblasti zničili húfnice, raketové a radarové systémy, mínomety a obrnené vozidlá.

29. augusta 2022 – Ukrajinská armáda spustila v Chersonskej a Mykolajivskej oblasti protiofenzívu.

6. septembra 2022 – Ukrajinské ozbrojené sily nečakane otvorili druhú protiofenzívu v Charkovskej oblasti, severne od mesta Izjum.

Nástražný výbušný systém usmrtil šéfa okupačnej správy v juhoukrajinskom meste Berďansk. Rovnakým spôsobom zomrel aj Rusmi dosadený šéf ukrajinského mesta Michajlivka v Záporožskej oblasti.

11. septembra 2022 – Ruskou odpoveďou na charkovskú ofenzívu sa stali útoky na kritickú civilnú infraštruktúru. Rakety ničili elektrické rozvody, teplárne a zariadenia na dodávku pitnej vody.

13. septembra 2022 – Rusi na Ukrajine prvýkrát použili iránske samovražedné drony Šáhíd-136. Ukrajinci niektoré zostrelili neďaleko čerstvo oslobodeného mesta Kupjansk.

21. septembra 2022 – Putin vyhlásil okamžitú mobilizáciu 300-tisíc záložníkov z dôvodov „obranu pred Západom, ktorý sa snažil oslabiť, rozdeliť a zničiť Rusko“. Mobilizáciu sprevádzali protesty, chaos, násilie aj masové úteky ruských mužov do zahraničia.

23. septembra 2022 – Z masového hrobu v oslobodenom meste Izjum exhumovali 436 tiel, 30 z nich malo viditeľné známky mučenia. V oblastiach oslobodených pri Charkovskej protiofenzíve objavili tri ďalšie pohrebiská.

Ruská reakcia

Rozsiahla diverzná aktivita v oblasti spôsobila, že určitá časť vojakov, ktorí by boli inak nasadení na fronte, bola stiahnutá na operácie proti partizánom. Aj takto diverzanti odľahčujú Ozbrojené sily Ukrajiny v ich vojenskom úsilí. Za svoju činnosť však neraz platia vysokú cenu. Rusko pomocou tajných služieb aktívne vyhľadáva ľudí zastávajúcich proukrajinské postoje. Existuje mnoho prípadov, v ktorých sa pri zatýkaní ukrajinskí partizáni bránili so zbraňou v ruke a viacerí pri odpore zahynuli. Odvetné akcie okupantov sa pritom neobmedzujú iba na priamu likvidáciu partizánov. Prípady zamínovania priestorov, s ktorými sa Ukrajinci stretli pri oslobodzovaní území, sú tiež často odpoveďou na podvratnú činnosť. Niektorí blogeri z okupovaných území informovali dokonca o výbušných zariadeniach v humanitárnej pomoci, ktorú oku-

panti rozdávali miestnemu obyvateľstvu. Iní nazývajú masaker v Buči odvetnou akciou za aktívny odpor voči okupácii. Rusko sa aj takto snaží vyvolať u Ukrajincov strach, aby okupáciu prijali ako neodvratnú.

Jeden z plagátov, ktorý sa objavil v okupovanom meste v Luhanskej oblasti, hlásal: „Možno nesúhlasíš s vládou, ale to nie je dôvod zradiť svoj štát. Vlády sa menia, vlasť ostáva jediná.“ Tento citát zosobňuje vôľu a lásku Ukrajincov k vlastnej zemi, ktorej okupáciu nestrpia. Je obdivuhodné, ako napriek mnohým obetiam pokračujú aj na okupovaných územiach v akciách, ktoré Rusku komplikujú vojenskú činnosť. Ich snahy zvyšujú morálku všetkých obyvateľov Ukrajiny túžiacich po slobode a potvrdzujú oprávnenosť ukrajinského boja za národnú nezávislosť.

Maroš Cuník • Analytický útvar MO SR

Rok klamstiev a nenávisti

Ruská agresia na Ukrajine roztočila v informačnom priestore aj na Slovensku kolotoč klamstiev a dezinformácií, s akými by sme v histórii len ťažko hľadali paralelu.

Vplyvová aktivita Ruska voči obyvateľstvu Slovenskej republiky tu bola v rôznej forme prítomná vždy. No až po 24. februári 2022 zúročila všetky desaťročia zbierané skúsenosti, poznatky o našich vlastných slabostiach a zasadila do nových kontextov naratívy, ktoré sa osvedčili už v minulosti. Vďaka tomu sme, paradoxne, schopní lepšie pochopiť vnútornú logiku ruskej propagandistickej mašinérie, odhaliť jej fungovanie a budovať potrebnú obranu. Pokúsime sa zhrnúť najdôležitejšie témy, ruské dezinformácie o Ukrajine, ktoré mali významný presah aj na slovenskú informačnú scénu. Zoznam nie je vyčerpávajúci, no pomôže vytvoriť si obraz o tom, akými nástrojmi ruská propaganda operuje.

Ukrajina aj tak neexistuje

Už od roku 2014 sa v dezinformačnom prostredí opakovane objavuje spochybňovanie samotnej existencie Ukrajiny ako samostatného štátu. Okrem ideologicky podfarbených príbehov o tom, že Ukrajinci sú predsa Rusi a teda majú patriť pod Ruskú federáciu, je obľúbenou témou údajné nedodanie mapy územia do archívov OSN pri vzniku nezávislej Ukrajiny

v roku 1991. Ide o ľahko vyvrátiteľnú lož, pretože žiadna taká povinnosť nijakému štátu nevzniká a Ukrajina je riadne uznaná všetkými krajinami, vrátane Ruskej federácie. Napriek tomu ju opakovane šíрили tisíce slovenských užívateľov sociálnych sietí nielen v období po anexii Krymu, ale aj krátko po invázii vo februári 2022. Cieľom takýchto kampaní je navodiť

30. septembra 2022 – V neuznanej Doneckej a Luhanskej republike a v okupovaných častiach Záporožskej a Chersonskej oblasti sa uskutočnili manipulované referendá o pripojení k Ruskej federácii.

2. októbra 2022 – Ukrajinská armáda prelomila ruskú obranu na pravom brehu Dnepra a rýchlym postupom zatlačila ruské sily až po novú líniu kontaktu od mesta Dudčany na brehu po mesto Velyka Oleksandrivka na rieke Inhulec. Na východnom fronte obkľúčovala Rusov v Lymane.

3. októbra 2022 – Obe komory ruského parlamentu ratifikovali zmluvy o anexii Luhanskej ľudovej republiky, Doneckej ľudovej republiky a okupovaných častí Záporožskej a Chersonskej oblasti k Ruskej federácii. Putin podpisom zákonov završil formálnu anexiu ukrajinského územia. Ukrajinskej armáde sa na južnom fronte od septembra podarilo získať späť územie 1 200 km². Postupovala aj na východnom fronte.

8. októbra 2022 – Na Krymskom (Kerčskom) moste z anektovaného Krymu na ruskú pevninu, došlo k mohutnému výbuchu, čo viedlo k zrúteniu dvoch polí cestného mosta. Následkom rozsiahleho požiaru bol ťažko poškodený aj železničný most.

10. októbra 2022 – Ruská armáda na poškodenie Krymského mostu reagovala masívnym ostreľovaním ukrajinských miest. Raketové útoky zasiahli takmer celú krajinu od Ľvova cez Kyjev a Dnipro až po Charkov a Záporožie. V okupovaných územiach úspešne pokračovala ukrajinská protiofenzíva. Obrancovia

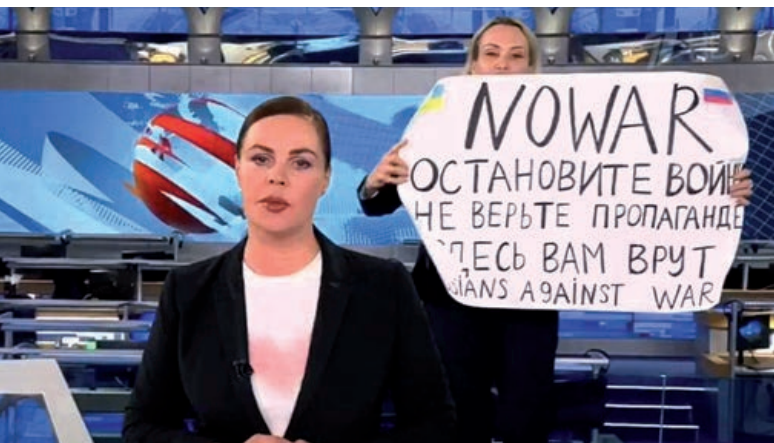
oslobodili viacero obcí, najmä v Chersonskej oblasti.

17. – 23. októbra 2022 – Najväčším ohniskom bojov boli mestá Bachmut a Solodar na Donbase.

Na anektovanom Kryme pôsobil iránsky tím inštruktorov a pracovníkov technickej podpory pre drony Šahid-136. Pomáhali ruskej armáde pri útočných operáciách na ukrajinskú infraštruktúru. Od 13. septembra sa ukrajinskej obrane podarilo zostreliť 300 iránskych strojov.

24. – 30. októbra 2022 – Pri útoku v Sevastopolskom prístave na anektovanom Kryme ukrajinská armáda nasadila útočné diaľkovo ovládané bezposádkové plavidlá. Škody utrpela ruská minolovka Ivan Golubec aj fregata Admirál Makarov.

9. novembra 2022 – Ruský minister obrany Sergej Šojgu rozkázal stiahnuť sily z pravého brehu Dnepra v Chersonskej oblasti.

dojem, že akýkoľvek agresívny krok voči Ukrajine je v súlade s medzinárodným právom.

Vojna vraj nie je vojna

Prezident Vladimir Putin vo svojom príhovore ráno 24. februára nazval začínajúcu inváziu „špeciálnou vojenskou operáciou“ a vytýčil aj jej vágne ciele: „demilitarizácia“ a „denacifikácia“ Ukrajiny. Tieto termíny sa rýchlo vžili aj v slovenskom prostredí. Pre začiatočnú fázu ruských dezinformačných operácií je typické úzkostlivé vyhýbanie sa slovu vojna. Taktika súvisí s pôvodnými ruskými plánmi, ktoré predpokladali rýchle vojenské a politické ovládnutie krajiny. Potom by už bolo pomerne jednoduché zariadiť, aby sa na celú agresiu zabudlo. Termín však predstavitelia Ruska používajú aj v čase, keď už musí byť každému jasné, že sme svedkami plnohodnotných vojenských operácií rozsahu, aký v Európe od roku 1945 nemá obdoby. Dôvod je jednoduchý. Kým je vojna takto označovaná, Rusko sa pred časťou svetovej verejnosti stále môže tváriť ako mierumilovný štát, ktorý realizuje len akúsi operáciu s neurčitými cieľmi. Ich nejasné vymedzenie tiež prispieva k zakrývaniu ruských vojenských neúspechov. Každý ústup, preskupenie vojsk či zmena na veliteľských postoch sa môžu vykladať ako kroky „ktoré vedú k naplneniu cieľov špeciálnej vojenskej operácie.“ Publikum v Rusku, ako aj v zahraničí je tak permanentne udržiavané v zmätku pojmov. V konečnom dôsledku vzniká predstava, že vedenie Ruska a konkrétne Vladimir Putin disponujú mimoriadnymi znalos-

tami a schopnosťami, ktoré sú iným skryté a neostáva nič iné, len sa na ich neomylnosť spoliehať.

Otázka utrpenia Donbasu

Ďalšia, priebežne živená lož súvisí s údajným nepretržitým bombardovaním Donbasu, konkrétne Doneckej ľudovej republiky a Luhanskej ľudovej republiky ukrajinskými silami od roku 2014 a utrpením tamojšieho obyvateľstva. Tento naratív slúžil aj ako jedna zo zámienok na ruskú inváziu. Je faktom, že počas bojov na východe Ukrajiny v rokoch 2014 – 2022, ktoré boli dôsledkom prvej ruskej invázie, zahynulo množstvo nevinných civilistov. A to počas bojov ako vinou ruskej či prorúskej, tak aj ukrajinskej strany. O nejakom osemročnom systematickom a kontinuálnom ostreľovaní civilistov ukrajinskou armádou, dokonca o nájazdoch vojenských jednotiek však nemôže byť ani reči. V posledných rokoch dokonca ani ruské štátne médiá o bombardovaní Donbasu pravidelne neinformovali. Príbehy o deťoch, ktoré celé roky nevideli denné svetlo, ničenie obytných štvrtí sa objavili znova až so začiatkom druhej ruskej invázie po februári 2022. S jasným cieľom vykresliť v očiach verejnosti Ukrajinu ako agresora a Rusko ako štát, ktorý sa bráni. Je podivuhodné, že niektorí prijímatelia a šíritelia takých posolstiev dokážu zároveň vyzdvihovať vojenskú silu Ruska a v rovnakom momente uveriť tomu, že nie je schopné zabezpečiť elementárnu protivzdušnú obranu ním okupovaných území počas celých 8 rokov.

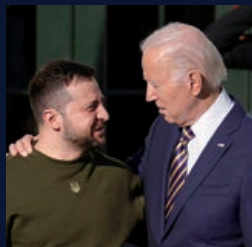
Údajne fetujúci fašista

Politické sily na Ukrajine, ktoré by sa k fašizmu a nacizmu priamo hlásili, boli a sú v krajine marginálne a získavajú minimálnu voličskú podporu. Ozbrojené skupiny pôsobiace najmä v prvých mesiacoch prvej ruskej invázie z roku 2014, ktoré vykazovali extrémistické tendencie, boli úspešne neutralizované vnútornými procesmi. Ukrajina ako štát nevykazuje žiaden z definičných znakov totalitného či fašistického režimu. To však ruskej propagande nebráni v tom, aby ju za takú pri každej príležitosti označovala, a to s pomerne veľkým úspechom medzi domácim aj zahraničným publikom. Za fašistu je s obľubou označovaný aj prezident Zelenskij. Bez ohľadu na to, že zvíťazil v demokratických voľbách a sám je židovského pôvodu. Poškodzovanie jeho osoby však ide ešte ďalej. Ruská propaganda ho predstavuje ako osobu závislú na narkotikách, ktorá svoje rozhodnutia robí v nepričetnom stave. Vzhľadom na to, že

14. novembra 2022 – Valné zhromaždenie OSN schválilo rezolúciu uznávajúcu zodpovednosť Ruska za inváziu na Ukrajinu vrátane nároku Ukrajiny na vojnové reparácie a požadujúcu vznik medzinárodného mechanizmu na ich vymáhanie. Rezolúciu podporilo 94 členských krajín, 14 bolo proti a 73 sa hlasovania zdržalo.

5. decembra 2022 – Ozbrojené sily Ukrajiny zaútočili na vojenské letiská v ruskom zázemí a vážne poškodili dva strategické bombardéry Tupolev Tu-95.

21. decembra 2022 – Volodymyr Zelenskij sa počas oficiálnej návštevy Spojených štátov stretol s prezidentom Bidenom a vystúpil v Kongrese USA.

26. decembra 2022 – Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva v ruskej vojne na Ukrajine zaznamenal od 24. februára do 26. decembra 2022 6 884 usmrtených ľudí vrátane 429 detí. Dodal, že skutočný počet obetí je pravdepodobne podstatne vyšší, keďže údaje prichádzajú s oneskorením a mnohé sa ešte overujú. Rusko potvrdilo 3 392 ukrajinských vojnových zajatcov. Viac ako 15 000 ukrajinských občanov je nezvestných.

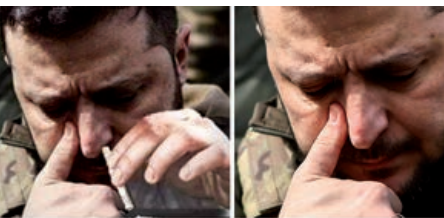
27. decembra 2022 – Ukrajinská bezpečnostná služba SBU neutralizovala v roku 2022 vyše 4 500 počítačových útokov na Ukrajinu. V súčasnosti Rusko podniká vyše desať kybernetických útokov proti Ukrajine denne.

31. decembra 2022 – Na Silvestra útočila ruská armáda na Kyjev raketami, z ktorých väčšinu podľa Kyjeva zostrelili. Cieľom boli aj ďalšie mestá. Ukrajinská protivzdušná obrana zničila počas novoročnej noci 45 iránskych dronov.

1. januára 2023 – Pri novoročnom raketovom útoku, ktorý zasiahol školu slúžiacu ako kasárne pre čerstvo mobilizovaných ruských vojakov v Makijivke v Doneckej oblasti, zahynulo približne 400 ruských vojakov. Ruské ministerstvo obrany priznalo len 63 obetí.

2. januára 2023 – Hlavný veliteľ ukrajinských ozbrojených síl generál Valerij Zalužnyj informoval, že ozbrojené sily oslobodili 40 percent území okupovaných počas invázie a 28 percent všetkých území okupovaných Ruskom od roku 2014. Súčasná frontová línia je dlhá 1 500 kilometrov. Ukrajinskí vojaci podstupujú výcvik na území 17 európskych

obmedzené možnosti ako znižovať záujem pomáhať Ukrajine, ktorá je údajne fašistická a na jej čele stojí nedôveryhodný človek. Našťastie, nie všetci týmto hlúpostiam naletia.

Tajomstvá z tunelov

Každý dobrý hoax, ak má byť úspešný, mal by v sebe obsahovať istý prvok tajomna. Pred tajomstvom má človek na jednej strane rešpekt a na strane druhej sa ho obáva, pretože presahuje to, čo dokáže svojimi zmyslami alebo vedomosťami pochopiť. Ruská propaganda to najviditeľnejšie využila v prípade údajných tajných biolaboratórií, ktoré mali byť rozmiestnené po celej Ukrajine a kde sa mali skúmať a vyvíjať rôzne neznáme choroby. Táto téma sa dokonca dostala na zasadnutie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov, kde ruský zástupca s úplnou vážnosťou tvrdil, že v nich produkované víry prenášajú cvičené komáre a netopiere a majú zasahovať len Slovanov. A z nich špeciálne ruských vojakov. Ťažké boje o mesto Mariupol a najmä závod Azovstal priniesli pre hoax nové možnosti. Hrdinská obrana ukrajinských vojakov mala byť dehonestovaná tým, že v tuneloch pod závodom sa „niečo“ skrýva. Či už spomínané laboratória alebo tajomné zariadenia a predmety, ktoré za žiadnu cenu nemali padnúť do rúk Rusom. Niektoré varianty dokonca špekulovali o okultistických či satanistických svätyniach, kde ukrajinskí vojaci a predstavitelia nadväzujú kontakt s rôznymi démonmi. To bolo podporené aj sporadicky sa objavujúcimi správami o nálezoch podobných „oltárov“ a symbolov v ukrajinských zákopoch a bunkroch. Ruská propaganda umne pracuje s ľudskou psychikou a predstavivosťou. Využíva všetky ich slabé stránky. V tomto prípade navodzuje dojem, že invázia Ruska na Ukrajinu je v skutočnosti transcendentálnym bojom síl Dobra (teda pravoslávneho Ruska) a síl Zla (teda satanistickej Ukrajiny). To, že ide o systematický postup, dokazuje, že hoax sa v takmer rovnakej podobe zopakoval pri bojoch o Soledar a jeho podzemné solné bane a bude sa zrejme objavovať aj v budúcnosti.

Hlavne nepomáhať

Môžeme si klástť otázku, čo je vlastne cieľom ruských dezinformačných kampaní v čase prebiehajúcej vojny. Mnohí odborníci sa zhodujú v tom, že nejde o naklonenie svetovej verejnej mienky na stranu Ruska, ale obmedzenie vôle a ochoty verejnosti podporovať vojenskú a finančnú pomoc bojujúcej Ukrajine. Krajine, ktorá podľa ruskej propagandy vlastne vôbec neexistuje, ak existuje, tak v nej neprebíha vojna, ale špeciálna vojenská operácia, za ktorú si vlastne môže sama. Jej vedenie je plné fašistov a narkomanov, ktorí niečo skrývajú a len preto sa tak urputne bránia.

Dezinformačné kampane, ktoré sú v tomto článku len čiastočne načrtnuté, dávajú svojim šíriteľom do rúk celé spektrum zbraní, ktoré môžu ľubovoľne upravovať v súlade s miestnymi a aktuálnymi podmienkami. Vyvrátiť ich len pomocou argumentov je často, napriek ich zjavnej nezmyselnosti, takmer nemožné. To, čo tvorí spoločnosť skutočne odolnú voči dezinformáciám, je systematická práca na vzdelávaní a budovaní kritického myslenia občanov, vrátane občanov – vojakov, ktorí musia byť zárukou bezpečnosti a stability. Je pritom smutným konštatovaním, že viaceré štáty túto potrebu začínajú chápať až teraz, keď stoja vojne zoči-voči.

Michal Ďurman

Odbor pre hybridné hrozby a strategickú komunikáciu MO SR

krajin. Vďaka zahraničným partnerom bolo možné vycvičiť vyše 20 000 vojakov.

5. januára 2023 – Mesto Bachmut v Doneckej oblasti na východe Ukrajiny, ktoré sa pokúšajú dobyť ruskí vojaci, je v dôsledku prebiehajúcich bojov zničené už na viac ako 60 percent.

6. januára 2023 – O 10.00 h SEČ začalo platiť 36-hodinové jednostranné prímerie, ktoré počas pravoslávnych Vianoc nariadil Putin. Svedkovia však naďalej hlásili strelbu z ťažkých zbraní.

Do Poľska prišlo z Ukrajiny od začiatku agresie vyše 8,94 milióna ľudí.

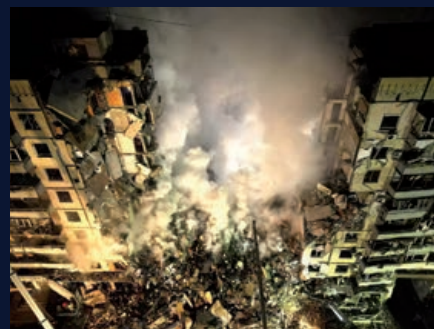
7. januára 2023 – Ukrajinský minister obrany Olexij Reznikov uviedol, že od začiatku vojny na Ukrajine bolo zabitých prinajmenšom 453 detí a 877 utrpelo zranenia.

8. januára 2023 – Vojna vytvorila na Ukrajine mínové polia s rozlohou 250 000 km²

– najviac na svete. Rozsah zamínovaných oblastí zodpovedá vyše 40 percentám celkovej rozlohy Ukrajiny. Od začiatku vojny dostalo zásah viac ako 700 zariadení kritického infraštruktúry: plynovody, elektrické rozvodne či mosty. Poškodených alebo zničených bolo 35 000 objektov.

11. januára 2023 – V meste Soledar pri Bachmute prebiehali najkrutejšie boje od začiatku ruskej agresie. Hoci ruská žoldnierska armáda Vagnerova skupina tri dni tvrdila, že mesto dobyla, naďalej sa bojovalo o každý dom. Ruský útok bol pokusom obísť Bachmut zo severu a narušiť zásobovacie trasy. Rusi chcu ovládnuť aj 200 km opustených tunelov solných baní.

14. januára 2023 – Rusko proti Ukrajine odpálilo päť rakiet Ch-22 z bombardérov Tu-22M3. Jedna z nich zasiahla obytný dom v meste Dnipro a vyžiadala si prinajmenšom 40 civilných obetí, 75 osôb utrpelo zranenia, medzi nimi 14 detí.

16. januára 2023 – Rusi od začiatku vojny vyplienili alebo úplne zničili 30 ukrajinských múzeí. Len z múzeí v Chersone na juhu Ukrajiny zmizlo 15-tisíc artefaktov. Drancovanie je najväčšou lúpežou umenia od druhej svetovej vojny. Cieľom je zničiť ukrajinské kultúrne dedičstvo. Rusi odvážajú aj sochy z ulíc a parkov, knihy z knižníc a zvieratá zo zoologických záhrad. Plienenie je plánované a organizované.

Miloslav Ščepka

Foto: SITA

Skúška bojom

Keď ruské vojská 24. februára začali útočiť zo štyroch smerov na Ukrajinu, väčšina sveta očakávala jej rýchly pád. Nič také sa však nestalo. Ukrajina nielenže ruský postup zastavila, no do konca roka dokázala získať takmer polovicu okupovaných území späť.

Ktoré zbrane jej pri tom najviac pomohli, a ktoré sa, naopak, neosvedčili?

V prvom rade treba zdôrazniť, že ruský postup nezastavili žiadne zázračné zbrane. Bolo to najmä odhodlanie bežných Ukrajincov brániť svoju vlasť. To sa netýka len vojakov, ale aj civilných obyvateľov, ktorí sa dobrovoľne hlásili do teritoriálnej obrany. Svojho protivníka Ukrajinci prekonávali morálkou, taktikou a vo viacerých ohľadoch aj technologicky. Ťažšie západné zbrane začali prichádzať až neskôr a vo väčšine prípadov v pomerne skromných počtoch. Masívnejšie dodávky sa rozbiehajú až teraz, keď ukrajinské ozbrojené sily ukázali, že Rusko je možné poraziť.

Celkovo dostala Ukrajina vyše 400 tankov, vo veľkej väčšine T-72 z Poľska a Česka. Dostala aj vyše 300 bojových vozidiel pechoty, väčšinou rôznych variácií BVP-1. Až na začiatku tohto roka mala sľúbené aj západné bojové vozidlá. Pomerne veľa Ukrajina dostala obrnených transportérov a to dokopy okolo 750. Medzi nimi dominuje starší pásový americký typ M113, ktorého prišlo zo siedmich štátov vyše 400. Pásovú vozidlá dodala aj Británia v podobe FV103 Spartan a zdravotníckych FV104 Samaritan. Ďalšie štáty dodali kolesové transportéry – Francúzsko štvorkolesové VAB a Fínsko šesťkolesové Sisu XA-185. Väčšinou sú tieto transportéry vyzbrojené nanajvýš guľometom a vo všetkých prípadoch ide o staršie vozidlá, ale svoju úlohu (dopraviť pechotu na bojisko) plnia dobre.

Zatiaľ najviac dostala Ukrajina menších obrnených vozidiel kategórie MRAP, čiže odolných proti výbuchom

mín. Prišlo ich už viac ako 1 100. Konštruované sú tak, aby explózia nanajvýš odtrhla koleso, ale nenarušila trup s posádkou. Vo väčšine prípadov ide o nové a moderné vozidlá. K takým sa určite radia americké M1224 MaxxPro dodané v počte 440 kusov, 200 tureckých Kirpi, 90 austrálskych Bushmasterov či 50 vozidiel Dingo z Nemecka. USA prisľúbili aj 250 starších vozidiel M1117 Guardian.

Významnú pomoc predstavuje delostrelectvo – okolo 270 ťahaných húfnic kalibru 155 mm a 105 mm, okolo 200 samohybných húfnic (pričom dodanie 180 ďalších sa očakáva) a okolo 100 samohybných raketometov. V posledných dvoch mesiacoch roku 2022 sa rozbehli aj dodávky systémov protivzdušnej obrany a na prelome rokov dostala Ukrajina dokonca prisľub dodávok systémov Patriot z USA a z Nemecka.

Javeliny a Bayraktary

Dodávky sa, samozrejme, menili podľa meniacich sa potrieb a tak v rôznych obdobiach boli pre Ukrajinu dôležité rôzne zbrane. Na samom začiatku vojny sa takto preslávili drony Bayraktar TB.2 a protitankové rakety Javelin. Tie trochu zatienili britské rakety NLAW s podobnými parametrami. Obe zbrane preukázali vysokú presnosť a účinnosť. Ukrajinská pechota ich používala na pomerne krátku vzdialenosť pri prepadoch v zastavaných alebo zalesnených oblastiach. Zmenený charakter bojov ich trochu odsunul do úzadia. Najmä na juhu Ukrajiny sa bojuje na otvore-

ných rovinách a pechota je vystavená delostreľbe, takže príležitosti na prepad z úkrytu sú menšie. Takáto situácia však vyhovuje ukrajinským raketám Stugna-P s dosahom viac ako 5 kilometrov. Ich operátori totiž potrebujú otvorený terén na laserové navádzanie na cieľ.

Aj sláva dronov Bayraktar trochu pohasla. Kyjev ich nakúpil už pred inváziou v Turecku. Mimoriadne úspešné na začiatku vojny mohli byť preto, lebo útočili na slabo chránené ruské kolóny postupujúce do hĺbky ukrajinského územia. Tie boli sprevádzané jedným alebo dvomi vozidlami protivzdušnej obrany, najčastejšie Buk alebo Tor. Operátori dronov tak najprv vyradili tieto stroje a potom im bol zvyšok kolóny vydaný napospas. Po tom, čo sa frontové línie stabilizovali a Rusi prechústili svoju protivzdušnú obranu, stali sa Bayraktary zraniteľné. Ukrajinci potom radšej začali využívať ich silné optické systémy s dosahom niekoľko desiatok kilometrov na prieskum.

Všadeprítomné drony

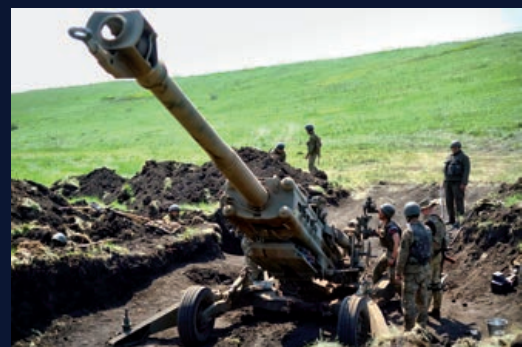
Hoci by sa po predchádzajúcich riadkoch mohlo zdať, že téma dronov nie je až taká horúca, opak je pravdou. Drony patria k najdôležitejším prostriedkom na ukrajinskom bojisku. Nehovoríme však o veľkých bojových bezpilotných prostriedkoch, ktorých nasadenie má isté špecifiká. Nad bojiskom sa to hemží malými, často komerčnými dronmi, ktoré vykonávajú prieskum a získavajú údaje pre delostrelectvo, pričom všetko je digitálne prepojené. To je oblasť, kto-

Turecký dron Bayraktar TB2

Ľahký salvový raketomet M142 High Mobility Artillery Rocket System (HIMARS)

Ťahaná ľahká poľná húfnica 155 mm M777

rú okrem zúčastnených strán pozorne sledujú aj všetky štáty pozorujúce konflikt zvonku. A rovnako horúčkovo sa snažia nájsť aj najúčinnnejšiu obranu proti dronom nepriateľa. Vyskytol sa celý rad prípadov zachytených aj na videu, keď sa takéto malé drony navzájom úmyselne zrážali z oblohy. To však nie je systémové riešenie. Zatiaľ nemáme presné informácie o elektronických rušičkách dronov, no z času na čas sa na oboch stranách objavujú zábery strojov, ktoré boli takýmto spôsobom „zostrelené“ a ukoristené.

Prekvapivo veľmi dobre sa ukazuje starý nemecký samohybný protiletadlový tank Gepard s dvomi kanónmi kalibru 35 mm. Ich streľba je riadená radarom a extrémne presná. Gepardy ničia kamikadze drony a a aj nízko letiace strely s plochou dráhou letu. Sú také účinné, že Nemecko okrem 37 Gepardov dodaných na Ukrajinu zo svojich zásob urýchlene hľadá ďalšie od zahraničných používateľov. Gepardy sa totiž už dávno nevyrábajú a nemecká armáda ich už vyradila. Podobné kanóny sa teraz vyvíjajú aj inde. Napríklad v USA vzniká viacúčelový kanón kalibru 50 mm určený primárne pre nové bojové vozidlá pechoty, no jednou z jeho úloh má byť aj boj s dronmi. Väčší kaliber je nutný pre boj s dronmi vo výškach okolo 5 km, kam súčasné kanóny kalibru 20 - 25 mm nedostrelia.

Húfnice kalibru 155 mm

V druhom období vojny, v lete, sa najdôležitejšou zbraňou stalo delostrelectvo. Primárnym dôvodom dodávok západných zbraní sa stala zmena kalibru. Pre delá sovietskeho pôvodu kalibru 152 mm začala mať Ukrajina akútny nedostatok munície. Keďže tá sa na Západe nevyrába, bolo potrebné dodať nové delá kalibru 155 mm. Tých dostala Ukrajina veľké množstvo typov, ťahaných aj samohybných, čo spôsobuje logistické problémy s náhradnými dielmi, no na druhej strane prestal hroziť nedosta-

Gepard v akcii

tok munície. Veľmi vítaným vedľajším účinkom je vyšší dostrel a extrémna presnosť nových zbraní. Pri použití špeciálnej presne navádzanej munície s dodatočným raketovým pohonom je možné zničiť cieľ jednou ranou na vzdialenosť viac ako 60 km.

Nevýhodou mnohých týchto západných zbraní je nižšia odolnosť. Ich konštruktéri si asi trhajú vlasy, keď vidia, čo Ukrajinci robia s ich výtvormi. Keď je však potrebné zastaviť niekoľko vln ruských útokov, tak ukrajinskí delostrelci sa asi sotva riadia užívateľskou príručkou o predpísanom počte výstrelkov... Výsledkom je potreba častejších opráv týchto zbraní. Nevyhlo sa to ani ťahaným americkým húfniciam M777, ale asi najvypuklejším prípadom sú nemecké samohybné húfnice PzH 2000. Tie sú natoľko komplikované, že ich opravy musia vykonávať vyškolení nemeckí technici. Tých však nemožno vyslať na Ukrajinu. Riešením je zriadenie dielne na opravu týchto zbraní v Michalovciach.

Kráľ HIMARS

V treťom období vojny, na jeseň, sa stali najdôležitejšími dodávky protivzdušných systémov na obranu pred ruskými útokmi na ukrajinskú energetickú infraštruktúru a obrnenej techniky potrebnej na vedenie ofenzívnych operácií s cieľom vyhnúť okupantov. Je však jeden typ zbrane, ktorý od okamihu svojho dodania zatiaľ nevyšiel z módy – a tým je raketomet HIMARS. Je extrémne presný, takže netreba pokrývať veľkú plochu neriadenými strelami. Je tiež veľmi účinný, takže na zničenie cieľa stačí niekoľko rakiet. Systematické ničenie veliteľských centier, dopravných uzlov, mostov a muničných skladov zmenilo priebeh vojny a donútilo Rusov zmeniť svoj logistický systém. Ten fungoval ťažkopádne už predtým a preloženie skladov mimo dosah rakiet mu rozhodne neprosperovalo. HIMARS je tiež veľmi mobilný a po vystrelení rakiet sa okamžite presúva preč. Preto Rusi doteraz žiadny nezničili, hoci sa chvália, že ich zasiahli niekoľko desiatok – viac ako ich na Ukrajinu vôbec bolo dodaných.

Na Ukrajine tak sledujeme dva spôsoby vojny. Na ruskej strane to bolo najmä masové nasadenie tankov, ktoré boli zničené kombináciou ich zlej taktiky a kvalitných zbraní protivníka, masové nasadenie pechoty proti opevneným líniam, ktoré však viedlo iba ku krvavým stratám a masové nasadenie delostrelectva, ktoré plošne ničilo oblasti s predpokladaným výskytom protivníka. Aj ruskému delostrelectvu však dochádza dych, resp. munícia v dôsledku systematického ničenia logistiky.

Na ukrajinskej strane vidíme veľmi efektívne nasadzovanie presnej munície, snahu o čo najširšie digitálne prepojenie jednotiek a prehľad o situácii na bojisku. Asi netreba zdôrazňovať, ktorému prístupu patrí budúcnosť.

Miroslav Barič • Foto: TASR, SITA

Prenosný protitankový raketový komplet FGM-148 Javelin

Nemecká samohybná húfnica 155 mm Panzerhaubitze 2000 (PzH 2000)

Nemecký samohybný protiletadlový systém (SPAAG) Gepard

Ďalšie české T-72 pre Ukrajinu

Z Česka smeruje na Ukrajinu ďalších 90 tankov T-72. Ich opravu a modernizáciu zaplatia Spojené štáty americké a Holandsko. Stroje pochádzajú z inventára českého obranného priemyslu a nie zo zásob českej armády. Celková hodnota kontraktu je 90 miliónov dolárov. Holandsko informovalo, že na potrebné opravy a modernizáciu starších tankov dá 45 miliónov dolárov. USA zaplatia druhú polovicu

výdavkov. Renovácia tankov sa uskutoční v Česku. Prvých 26 tankov mali dodať v priebehu decembra.

Okrem týchto 90 T-72 Ukrajina dostala od spojencov už viac ako 320 tankov, najmä z Poľska. Najväčším dodávateľom tankov pre ukrajinské ozbrojené sily však ostáva Rusko. Od začiatku vojny vo februári 2022 totiž Ukrajinci ukoristili viac ako 500 ruských tankov v použiteľnom stave.

Text: Miroslav Barič

Americké B-52 budú operovať z Austrálie

USA presunú do Austrálie šesť svojich strategických bombardérov B-52. Americké bombardéry by mali pôsobiť zo základne Tindal v štáte Severné Teritórium. Podľa austrálskych médií tam vybudujú odstavné plochy pre šesť bombardérov, operačné veliteľstvo letky, nádrže paliva a bunker pre muníciu.

B-52 Stratofortress je jedným z troch typov strategických bombardérov vo výzbroji amerického letectva. Ďalšími sú nadzvukové B-1 Lancer a radarom ťažšie zachytiteľné B-2 Spirit. B-52 sú z nich najstaršie a zároveň najpočetnejšie, v službe ich je 76. Po modernizácii motorov a elektroniky majú slúžiť ešte minimálne do roku 2050. V súčasnosti sa väčšinou nepoužívajú na priame bombardovanie cieľov, ale ako nosiče striel odpáľovaných z diaľky. Môžu nosiť aj jadrové zbrane.

Ukrajinu bránia aj rakety Aspide

Okrem celkom nových systémov IRIS-T a NASAMS dorazil na Ukrajinu aj starší systém Aspide. Ten vyvinuli v 70. rokoch v Taliansku. Raketa má hmotnosť 220 kg, z toho 35 kg tvorí výbušná hlavica. Dĺžka strely je 3,72 m, priemer jej tela je 234 mm, krídelká majú rozpätie 800 mm.

Aspide existuje v množstve verzií, napríklad aj námorná na odpáľovanie z lodí. Taliani vyvinuli aj verziu vzduch-vzduch pre svoje stíhačky F-104. V takom prípade mala dosah 40 km. Verzia zem-vzduch má dosah 25 km.

Rakety pre Ukrajinu sľúbilo tiež darovať Španielsko, ktoré zabezpečilo aj výcvik ukrajinských vojakov na ich obsluhu. Výcvik sa skončil 14. októbra a 7. novembra Ukrajina potvrdila ich dodanie.

Protivzdušný systém NASAMS

Ruské útoky na ukrajinské mestá a ich infraštruktúru urýchlili dodávky systémov protivzdušnej obrany od západných spojencov. Už v októbri dorazil nový nemecký systém IRIS-T. V novembri prišiel prvý zo systémov NASAMS, ktoré vyvinula koncom 90. rokov nórska firma Kongsberg v spolupráci s americkou spoločnosťou Raytheon.

Systém používa raketu AIM-120 AMRAAM. Ide o strelu, ktorá bola pôvodne typu vzduch-vzduch a v prípade systému NASAMS išlo o jej prvé využitie v podobe zem-vzduch. Jej dosah je 50 km. NASAMS môže používať aj rakety AIM-9X Sidewinder alebo IRIS-T. Dosah je v tom prípade 25 km. Systém dokáže bojovať s lietadlami, vrtuľníkmi, dronmi aj strelami s plochou dráhou letu.

Talianske húfnice na Ukrajinu

Taliansko darovalo Ukrajine samohybné húfnice typu M109L kalibru 155 mm. Pôvodne zakúpilo Taliansko z USA 62 kompletných húfníc M109A1B a 221 vozidiel bez výzbroje, pre ktoré vyrobila kanóny miestna firma OTO Melara. Tieto mali dosah 18 km. Neskôr firma navrhla lepší kanón s dosahom 24 km. V rokoch 1984 až 1992 takto modernizovali všetkých 283 húfníc, ktoré dostali označenie M109L. Pásové vozidlo má dĺžku 8,1 m a hmotnosť 24,8 t. Okrem hlavnej zbrane nesie aj guľomet kalibru 7,62 mm. Posádka tvorí 6 vojakov. Maximálna rýchlosť vozidla na ceste je 56 km/h.

Talianska armáda v súčasnosti používa 68 nových nemeckých samohybných húfníc PzH 2000 a M109L vyradila z výzbroje. V rokoch 2017-18 dodali 65 vyradených M109L do Pakistanu. Ukrajina už používa 50 húfníc M109 z Nórska, Belgicka a Lotyšska.

Francúzske tanky pre Rumunsko

Francúzsko poslalo v októbri a novembri lanskeho roka do Rumunska 150 bojových vozidiel na posilnenie medzinárodnej bojovej skupiny NATO, ktorej tam velí. Najprv tam vyslalo osemkolesové bojové vozidlá pechoty VBCI. Tie majú trojčlennú posádku, prepravujú osem vojakov a vo veži nesú kanón kalibru 25 mm a 7,62 mm guľomet.

Začiatkom novembra vyslalo aj 13 tankov Leclerc a dve odťahovacie vozidlá Leclerc DNG/DCL na rovnakom pod-

vozku. Tieto tanky začali vyvíjať v 80. rokoch a do služby vstúpili v roku 1992. Francúzsko ich má 406, z toho 222 v službe a 184 uložených v rezerve. Stroj je vyzbrojený kanónom kalibra 120 mm so zásobou 40 granátov. Dopĺňajú ho dva guľomety kalibru 12,7 mm a 7,62 mm. Posádka je trojčlenná. Leclerc poháňa osemvalcový diesel s výkonom 1100 kW. Maximálna rýchlosť je 71 km/h na ceste a 55 km/h v teréne.

Bojovník Branislav Tvarožek

„Ja v tejto uniforme už toho veľa nenabojujem, no teším sa, je to od vás milé,“ usmial sa vojnový veterán Branislav Tvarožek, ktorý si vlni v septembri na Dni Ozbrojených síl SR v Brezovej pod Bradlom obliekol novú vojenskú uniformu darovanú našimi ozbrojenými silami.

„**P**o potlačení Slovenského národného povstania som slovenskú uniformu zo seba vyzliekol v novembri 1944,“ dodal posledný člen Vysokoškolského strážneho oddielu, ktorý mal za úlohu chrániť povstaleckých generálov Rudolfa Viesta a Jána Goliana.

Alibizmus verzus odvaha

V decembri 2022 mal 97 rokov, no stále vzpriamenému a hrdému mužovi, ktorý aj pred Vianocami navštívil rezort obrany, uniforma svedčí. Nebol síce profesionálny vojak, ale bojoval, i keď mal možnosť vymeniť najnebezpečnejšie chvíle svojho života za alibizmus zápecníkov. Lenže on je z iného cesta. A hlavne – z inej rodiny. „Už starý otec bol veľký vlastenec, národovec. Mal trinásť detí a posielal ich do školy na Morave, aby sa učili nám príbuznou rečou, nie po maďarsky, ako bolo pred prvou svetovou vojnou za Uhorska povinné,“ spomenul na korene ich rodiny v Brezovej pod Bradlom. Nehovoriac už o tom, že dvaja z jeho strýkov sa koncom prvej svetovej vojny ako legionári pričínili o vznik samostatného Československa. On sám sa narodil v maďarskej obci Lok pri Leviciach, kde jeho otec viedol hospodárstvo. „Ja som ten Nemcami stvorený Slovenský štát neznášal. Protivilo sa mi, ako sa hneď v roku 1939 zachovala slovenská vláda k Čechom, ktorých vyháňa-

la zo Slovenska i napriek tomu, ako nám pomohli. O deportáciách Židov ani nehovoriac.“

Už ako stredoškolačka ho v Bratislave prichytila nemecká hliadka pri zatieraní nacistických hesiel a hákových krížov. Bolo to v noci z 27. na 28. októbra 1942 – na pripomienku vzniku Československa. Vo vojnovej Slovenskej republike bol za to vylúčený zo všetkých stredných škôl. Zamestnal sa najskôr v elektrárni v Krompachoch, no v čase vypuknutia

Povstania bol už doma v Novom Meste nad Váhom. Ako sa 19-ročný Braňo dostal do epicentra Povstania na strednom Slovensku? „U otca sa zastavil pán učiteľ Ján Tichý z Modry. S ruksakom – že ide bojovať. Keď skončili rozhovor, iba som sa otca opýtal, či môžem ísť s pánom učiteľom bojovať aj ja. Otec sa ma len spýtal, či som si to dobre premyslel. Potom prikývol.“

„A mama?“ pýtame sa. „Súhlasila tiež.“

Ochranca generálov

„V Banskej Bystrici bol otcov brat Tomáš členom vtedajšej Slovenskej národnej rady. Sprostredkoval mi, aby som aj s bratrancom Živodarom nastúpil k Vysokoškolskému strážnemu oddielu.“

S bojom však dovtedy nemal nič spoločné. „Takých vojensky negramotných ako ja nás tam bolo viacero. Dali nám však krátky výcvik a prideliť mi ľahký guľomet Bren. Američania nám ich priviezli, keď doleteli na Tri duby pre svoj zostrelený letecký personál.“

Keď opisuje pomery po potlačení Povstania na Donovaloch, ani dnes mu nie je ľahko. Tisíce do hôr ustupujúcich vojakov, civilov a partizánov sa tlačili v úzkej doline. Neistota, veľa chaosu a trocha nádeje. „Generáli Golian a Viest odmietli odletieť z povstaleckého územia. Po rozkaze na prechod k partizánskému spôsobu

„Novofašistická banda dvíha hlavu, ohlupuje tých, čo sa ohlupovať dajú, a kde je naše vlastenectvo?

Vojakov si vážim, vedia kde je ich miesto. No k demokratickému vlastenectvu musí občanov vychovávať celý štát!“

boja ustupovali do hôr s ostatnými. Veľmi sme si to vážili.“ Keď sa ho pýtame, ako na neho pôsobili, odpovie: „Generál Viest bol strohejší vojak, Golian bol ľudsky prístupnejší a prívetivejší.“

Generálov strážili tri čaty. On slúžil v tretej. „Kráčali sme na Kozie chrbty, smerom na Sopotnickú dolinu. Svojich generálov, ktorých napokon zajali 3. novembra 1944 v Pohronskom Bukovci, som videl naposledy 30. októbra. Vtedy ich stráženie prevzala iná čata. No a už ďalší deň sme sa dostali do kontaktu s Nemcami. Ustúpili a my sme vystúpili hore dolinou až do kosodreviny. Pritom okrem dvoch či troch chlapcov – Donovalcov nikto z nás nemal poňatia, kde sa nachádzame. „Pri prestávke ma ako guľometčika určili do niekoľko desiatok metrov vzdialenej predsunutej pozície. Aby som mohol reagovať na prípadný útok.“

Ibaže jeho kamaráti sa narýchlo stiahli, lebo nablízku zistili Nemcov. Keďže nemali žiadne spojenie, zostal sám. Snažil sa tiež dostať preč. Už bez guľometu narazil na iného ustupujúceho vojaka. Lenže nemecká hliadka, ktorá kontrolovala priestor, ich dostala. „Najskôr mi zobrali peniaze, nožík, pero a všetko, čo malo nejakú hodnotu. Vzápätí nemecký veliteľ nariadil svojmu podriadenému, aby môjho druhu odstrelil. Rozumel som po nemecky, bránil som ho, protestoval. On na to, že má uniformu s ruskými gombíkmi.“ Mal to byť vojak zmobilizovaný v rámci Československého armádneho zboru v Sovietskom zväze a vyslaný na pomoc Povstaniu. „V okamihu som si vymyslel príbeh, ako mu včera zhorela blúza a on si obliekol to, čo našiel.“ Bolo to dôležité, lebo povstaleckí vojaci predtým slúžiaci v slovenskej armáde mali šancu na zajatie. No tí vysadení zo sovietskych lietadiel boli oveľa bližšie k smrti. „Ak to nie pravda, pôjdeš s ním!“ vyhrážal sa mu okupant, ale napokon sa im obom podarilo prežiť.

Kamarát Ondro

Zajatých bojovníkov zo slovenských hôr sústreďovali v Brusne. „Potom nás eskortovali do Banskej Bystrice na Hornú ulicu do kasárni leteckej školy. Motal som sa po kasárenskóm dvore, keď som začul rozhovor veliteľa stráže a nášho zajatého lekára, ktorý utiekol predtým do hôr pred holokaustom. Nemec povedal lekárovi, nech urobí selekciu, že všetci schopní pochodu pôjdu preč. Hneď som bežal za tým lekárom, nech ma zaradí do stavu nemocných. Napokon, mal som ešte z hôr zranenú ruku, Najskôr sa obával, ale napokon súhlasil.“

Po tom, ako židovský lekár zachránil Branislava pred deportáciou do zajateckého tábora, v kasárňach ich ostala iba tridsiatka. Keď ho po niekoľkých dňoch presunuli do slovenskej vojenskej nemocnice, podarilo sa mu ujsť aj s mladíkom, ktorého skoro vôbec nepoznal.

„Nechal sa volať Ondro. S falošnou priepustkou som sa aj s ním dostal do Nového Mesta nad Váhom. Dva mesiace ho skrývala naša rodina a následne sa presunul do Snežinského partizánskej skupiny,“ opisuje situáciu, za ktorou sa

tiež skrýva obrovská odvaha. Jeho rodičia aj s ním mohli prísť o život, v lepšom prípade skončiť v koncentračnom tábore. Ondro bol totiž Žid. „Bola by to katastrofa aj preto, lebo otec zásoboval v Bielych Karpatoch tri partizánske skupiny potravinami a zháňal im zbraň,“ opíše situáciu v širšom rámci, pričom hovorí o partizánskych skupinách podplukovníka Anatolija Antonoviča Areneckého – Snežinského, Jána Reptu a Miloša Uhra. Pán Tvarožek totiž riadil v meste výkup obilia a zároveň bol správcom veľkého hospodárstva evanjelickej cirkvi v Beckovskej Vieske a Radoluboch „Ten chlapec Ondro bol medik, mal pred promóciami, po vojne dokončil pražskú lekársku fakultu.“

Potlesk a postreh

Keď po roku 1948 nastúpila ďalšia totalita, Tvarožkovci opäť vedeli, kde je ich miesto. Bratranec Živodar bol v lietadle, ktoré „uletelo“ z Prahy do americkej okupáčnej zóny v Nemecku. Ako protikomunistický spravodajca sa vrátil. Chytili ho. V politickom procese Živodar Tvarožek a spol. Branislava za to, že mu poskytol nocľah, odsúdili na päť rokov nepodmienečne. Ako väzeň musel fárať v Karvinej a v Jáchymove. Neskôr ho vďaka manuálnej zručnosti presunuli na údržbu, ale nečakaný skrat troch transformátorov ho vážne zranil a spôsobil mu tiež celoživotné ťažkosti so zrakom. Po prepustení mu už nikdy nedovolili ukončiť elektrotechnickú fakultu.

„Istú nádej som mal v roku 1968, ale okupácia ruskými vojskami ju veľmi rýchlo zničila,“ spomína muž, ktorému prezidentka Zuzana Čaputová v januári 2020 udelila štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy za mimoriadne zásluhy o demokraciu a jej rozvoj, ľudské práva a slobody a ich ochranu. Minister obrany Jaroslav Naď ho na vlnajších oslavách SNP v Banskej Bystrici vymenoval do hodnosti poručík. No a generál Daniel Zmeko mu na ostatnom septembrovom Dni ozbrojených síl v Brezovej pod Bradlom udelil Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu OS SR.

Keď sme sa ho v Brezovej pýtali, ako vníma oslavy ozbrojených síl, spojené s pripomienkou národnooslobodzovacieho boja v roku 1848, odpovedal: „Je to tu všetko veľmi pekné, ale okrem tých niekoľko stoviek tunajších ľudí to vidí kto? Kde sú televízie či iné veľké médiá? Novofašistická banda dvíha hlavu, ohlupe tých, čo sa ohlupovať dajú – a kde je naše vlastenectvo? Vojakov si vážim, vedľa, kde je ich miesto. No k vlastenectvu, k demokratickému vlastenectvu, musí svojich občanov vychovávať celý štát,“ dodal poručík v. v. Branislav Tvarožek, vlastenec a demokrat.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, TASR a archív B. T.

Letisko na okraji mesta

Trenčianske Letecké opravovne sú subjekt strategického významu vo vlastníctve Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Tradičná letecko-opravárenská spoločnosť poskytuje služby zákazníkom z celého sveta. Medzi hlavné typy opravovanej leteckej techniky dnes patria vrtuľníky Mi-8/17/171, cvičné prúdové lietadlo L-39 a dopravné lietadlo L-410.

Vďaka jedinečným spôsobilostiam v oblasti údržby, modernizácie a podpory vojenskej leteckej techniky bola spoločnosť určená ako priemyselný partner výrobcu bojových stíhacích lietadiel F-16 Block 70 a viacúčelových transportných vrtuľníkov UH-60M Black Hawk americkej spoločnosti Lockheed Martin pri zabezpečení integrovanej logistickej podpory a údržby tejto leteckej techniky pre Vzdušné sily OS SR. V súvislosti s tým sa pripravuje priestorové vybavenie a technické zabezpečenie dielni, školenie personálu, obstaranie a nákup nových technologických celkov.

Sklad a škola

V priestoroch, kde Letecké opravovne Trenčín sídlia, sa začala výstav-

ba prvých objektov v roku 1934. Do vtedajších Trenčianskych Biskupíc na južnom okraji Trenčína sa z Nitry a z Piešťan presťahovali letecký sklad a letecká škola. Cez druhú svetovú vojnu sa tu licenčne vyrábali lietadlá Junkers 87 Stuka a dielce na lietadlá Arado 96 B. V roku 1945 nemeckými bombami poškodený areál opravovní obnovili.

V roku 1949 sa začala prestavba niektorých objektov, v tom čase tu opravovali predovšetkým piestové lietadlá. Výrazným impulzom bol presun vojenského leteckého skladu a dielni z Nitry. Názov Letecké opravovne Trenčín (LOTN) podnik oficiálne získal 1. októbra 1958. Zabezpečoval opravy československých lietadiel L-29 Delphin, L-39 Albatros, sovietskych MiG-21,

MiG-29 a vrtuľníkov Mi-1, 4 neskôr Mi-8/17 a napokon Mi-24. Lietadlá L-29 a L-39 aj pre zahraničných zákazníkov z Afriky a Ázie. Postupne pribudli opravy všetkých verzií L-410 pre domácich a zahraničných zákazníkov. Okrem leteckej techniky v podniku opravovali aj pozemné a zabezpečovacie letiskové zariadenia. Po rozdelení federálnej armády pribudli aj opravy a modernizácie vrtuľníkov Mi-17 LPZS pre Leteckú pátraciu a záchrannú službu, modernizácie lietadiel An-26, An-24 či vrtuľníkov Mi-8/17 pre afganskú armádu.

V LOTN sídlila aj známa skupina renovácie leteckej techniky. Mnohé jej práce sú súčasťou leteckej zbierky Vojenského leteckého múzea v Prahe (napr. Avia B-534). V podniku postavili aj repliku lietadla generála M. R. Štefá-

nika Caproni Ca.33, ktorá dnes zdobi odletovú halu bratislavského letiska.

Tradícia i nové výzvy

Riaditeľka úseku riadenia ľudských zdrojov Veronika Luptáková pripomína, že Letecké opravovne Trenčín sú synonymom silnej tradície v slovenskom letectve a desaťročiami overenej kvality. Vo svojom portfóliu ponúkajú kooperačné aktivity, napríklad služby metrologického laboratória, nedeštruktívne testovanie, povrchové úpravy materiálov. Má k dispozícii pracovisko na výrobu plexiskiel aj lakovňu.

„Jednou z priorít sú aktivity v zahraničí. Počas roka 2022 spoločnosť odovzdala dva vrtuľníky Mi-8 pre zákazníka z Litvy. V súčasnosti prebiehajú práce na generálnych opravách pre zákazníka z Lotyšska, traťové údržby vrtuľníkov Mi-17 i generálne opravy dvoch lietadiel L-39 pre zahraničných partnerov. Spoločnosti sa v poslednom období darí v medzinárodných tendroch. V tomto trende chceme pokračovať,“ hovorí Ing. Veronika Luptáková.

Trenčianski opravári úspešne spolupracujú aj s Vojenským historickým ústavom. Renovujú a zveľaďujú exponáty pre Vojenské historické múzeum v Piešťanoch. Dodnes zrenovovali osem múzejných exponátov, medzi nimi aj lietadlo L-39 V, ktoré získalo výročnú cenu časopisu Pamiatky a múzeá za rok 2021 v kategórii Reštaurovanie. Ale aj vrtuľník Mi-8 PPA určený pre rádioelektrický boj a atómový bombardér SU-7BM, stíhacie lietadlo MiG-15bis. V týchto dňoch na potreby múzea renovujú lietadlo L-410.

Okrem opráv leteckej techniky sa LOTN úspešne zhostili aj projektu 3D radarov. Spoločnosť sa v roku 2021 stala hlavným priemyselným partnerom izraelskej firmy ELTA, ktorá je ich hlavným dodávateľom. Podnik zodpovedá za projektový manažment všetkých slovenských subdodávateľov a zároveň sa podieľa aj na výrobe komponentov do 3D radarov.

Prekonali zložitú obdobie

Neodmysliteľnou súčasťou každej spoločnosti je kvalitný odborný personál. Veľkou výhodou pre spoločnosť je stredná odborná škola letecko-opravárenská priamo v areáli podniku. SOŠ a LOTN dlhodobo spolupracujú formou prak-

tického vyučovania žiakov 4. ročníka v odboroch letecký mechanik a avionik.

LOTN je v súčasnosti ekonomicky stabilizovaná spoločnosť. V roku 2021 po mimoriadne negatívnom dvojročnom období vykázala zisk. Novému manažmentu pod vedením Ľubomíra Galka sa ho podarilo dosiahnuť vďaka zákazkám, transparentným výberovým konaniam, optimalizácii personálu. Podnik úspešne prekonala aj zložitú rok 2022. Vojna na Ukrajine a sankcie voči Ruskej federácii priniesli, okrem iného, koniec orientácie na bývalé sovietske vrtuľníky a sústredenie na lietadlá L-39 a L-410.

Jozef Žiak
Foto: LOTN

Antimilitarizmus v rakúsko-uhorskej armáde pred prvou svetovou vojnou

V posledných dvoch desaťročiach pred vypuknutím prvej svetovej vojny sa aj v rakúsko-uhorskej armáde prejavoval odpor voči prezenčnej službe, zbrojeniu a vojenskej politike podunajskej monarchie. Toto antimilitaristické hnutie malo vzrastajúcu tendenciu a svoj vrchol v slovenskej spoločnosti dosiahlo v čase tzv. balkánskych vojen.

Velenie rakúsko-uhorskej armády venovalo náležitú pozornosť najmä tým politickým hnutiam, ktoré by mohli ohrozovať jej súdržnosť. Išlo najmä o anarchistické, socialistické a panslavistické aktivity. Už v roku 1895 spoločné ministerstvo vojny prostredníctvom uhorského ministra vnútra apelovalo na hlavných županov s výzvou na zaslanie menoslovov osôb, ktoré sú aktívne v socialistických alebo anarchistických hnutiach, pričom podliehajú brannej povinnosti. Z uvedeného pokynu je pritom evidentné, že existovali obavy, aby sa takéto „závadné“ idey nešírili nielen medzi vojakmi v plukoch, ale ani medzi frekventantmi vojenských škôl. Ďalším problémom, ktorý sa však vyskytoval v menšej miere, boli rozličné filozofické a náboženské smery ovplyvňujúce názory brancov.

Prípád Škarvan

V tejto súvislosti určite stojí za zmienku, že v spomínanom roku 1895 v slovenskej spoločnosti mimoriadne rezonoval prípad jednoročného dobrovoľníka Alberta Škarvana. Ten po absolvovaní medicíny nastúpil na jeseň roku 1894 na prezenčnú vojenskú službu. Slúžil najprv pri pešom pluku 67 v Prešove, neskôr v Košiciach vo vojenskej nemocnici. Krátko pred ukončením jednoročného záväzku vojenskú službu z vnútorných pacifistických dôvodov ďalej odmietol vykonávať. O svojom individuálnom čine neskôr v spomienkach napísal: „.... takže ja som sa zriekol vojenskej služby predovšetkým a hlavne a hádam i jedine kvôli sebe samému, kvôli svojej vnútornej slobode, kvôli voľnému priestoru, kvôli očisteniu sa od špiny.“ Napriek tomu, že si bol vedomý hrozby straty lekárskeho diplomu, vo svojom postojí vytrval. Nepomohlo ani dohováranie

Albert Škarvan v rovnošate jednoročného dobrovoľníka rakúsko-uhorskej armády

kolegov. Vojenská správa ho najskôr presunula na pozorovanie na psychiatrickú kliniku do Viedne. Po niekoľkých mesiacoch bol odoslaný späť do Košíc, kde bol výrokom vojenského súdu v júli 1895 odsúdený na štyri mesiace väzenia, odňatie lekárskeho diplomu a degradáciu. Jeho čin v slovenskej spoločnosti všeobecne vyvolal rozporuplné reakcie. V komplikovanej životnej situácii bez lekárskeho diplomu videl Škarvan východisko v emigrácii.

Dezertéri z presvedčenia

K pasívnym formám odporu voči vojenskej službe treba prirátat aj odmietanie dostaviť sa na súpis brancov, na samotné odvody, na ďalšiu evidenciu atď.

Pomerne bolestivou alternatívou ako sa vyhnúť vojenskej službe bolo úmyselné zmrzačenie samého seba, napríklad rúk alebo ušných bubienkov. Posledným spôsobom, ktorý sa už týkal aktívnej vojenskej služby, bolo svojvoľné opustenie posádky a dezercia. V historickej etape po anexii Bosny a Hercegoviny (1908) tak prudko vzrástol počet mladých mužov v odvodovom veku, ktorí pred perspektívou prezenčnej služby radšej volili útek, resp. odchod za hranice. Tento alarmujúci trend, ktorý vyvrcholil práve v čase tzv. balkánskych vojen, viedol k sérii intervenčii štátu. Už v novembri 1912 ministerstvo vojny vo Viedni informované o útekoch mnohých osôb povinných vojenskou službou vydalo VI. zboru v Košiciach pokyny, ako im zabrániť. Košické zborové veliteľstvo malo do problémových oblastí vyslať asistenčné jednotky, ktoré mali spolupracovať so žandarmi. Zadržaní záložníci a náhradní záložníci mali byť dopravení na najbližší vojenský úrad a okamžite povolaní na mimoriadne cvičenie v zbrani.

Podozriví Slovania

Znepokojenie nad zlou situáciou v civilnom sektore prejavil koncom novembra 1912 aj uhorský minister vnútra. V spise adresovanom podriadeným úradom uviedol, že v krajine povstali „protištátné hnutia“. Zároveň poukázal na hrozbu, podľa ktorej by Slovania v rakúsko-uhorskej armáde v prípade mobilizácie mohli porušiť prisahu. Všetky protištátné hnutia tak mali byť pozorne sledované. Podľa oznámenia bratislavského pohraničného policajného kapitanátu z rovnakého obdobia (november 1912) dokonca údajne už prebehla schôdzka slovenských národovcov. Na nej bolo podľa autora hlásenia údajne prerokované propagandisticky pôsobiť

na vojakov so slovanským mater-ským jazykom. Hoci išlo o neove-renú správu, ktorá mala pochá-dzať z „panslavistických kruhov“, spôsobila značný rozruch aj na rakúsko-uhorskom ministerstve vojny. Pripis tohto ministerstva požadujúci „čo najdôraznejšie pátranie“ v tejto veci dostali aj ve-liteľstvá V. a VI. armádneho zboru. Napriek tomu, že udalosť sa nepo-darilo riadne vyšetriť, úrady boli presvedčené o „panslavistickej propagande“ medzi vojakmi slo-vanského pôvodu.

Situácia koncom tohto roka (1912) bola ohľadom emigrácie mladých mužov natoľko kritic-ká, že pre túto cieľovú skupinu bol vydaný zákaz opustiť krajinu. Nie každý útek bol, pochopiteľne, úspešný. Napríklad Národné no-viny o situácii v decembri 1912 informovali nasledovne: „Tu na hraniciach a Vrútkach a v Martine vidáme masy po 100 – 200 vysťa-hovalcov nazad ťahať pod bajonet-mi žandárov.“ Obavy z aktuálnych politických pomerov viedli ra-kúsko-uhorské ministerstvo vojny koncom roka 1912 aj k sprísne-niu stráženia vojenských objektov alebo podnikov dôležitých na obranu štátu. Týkalo sa to napríklad aj továr-ne Dynamit Nobel v Bratislave. V poky-noch pre veliteľstvo miestneho V. zboru bolo nariadené, aby stráženie objektov továrne vzhľadom na „politické pome-ry“ a hrozbu „atentátov“ konalo nielen vojsko, ale aj žandárstvo.

Panslávi a rebeli

Idea slovanskej vzájomnosti a prejavy sympatií s bojujúcimi Srbmi na Balká-

Slovenský národovec a právnik Vladimír Daxner (vpravo) v rovnošate príslušníka rakúsko-uhorskej armády

ne v tomto období prenikali do radov slovenských vojakov rakúsko-uhorskej armády. Čítali sa a rozširovali letáky s antimilitaristickým obsahom, robili sa zbierky na srbský Červený kríž, obja-vovali sa vyjadrenia nesúhlasu s vojen-skou politikou monarchie. Slovenská verejnosť pozorne sledovala prípad ča-tára bratislavského 14. pluku poľného delostrelectva Karola Štefánka a jeho druhov, ktorí boli obvinení z trestného činu vzbury. Vyšetrovanie tejto zále-žitosti trvalo od jesene 1912 do konca februára 1913 a v zásade potvrdilo, že odpor k vojne a pocit slovanskej spolu-patričnosti medzi slovenskými vojakmi zapustili svoje korene. Z materiálov ci-sársko-kráľovského súdu v Bratislave vyplýva, že K. Štefánek sa pred vojakmi i civilistami pozitívne vyjadroval o Srb-sku, proti ktorému by osobne nebojo-val. Ďalej mu obžaloba kládla za vinu, že medzi vojakmi rozširoval Slovenský ka-lendár, v ktorom bol článok znevažujúci rakúsko-uhorskú brannú moc. Okrem toho bez povolenia nadriadených zor-ganizoval zbierku pre Červený kríž ba-lkánskych Slovanov. Vojenský súd mu nakoniec udelil dvojročný trest väzenia, bol degradovaný na vojaka, pričom po vypršaní trestu mal dosluhovať. Obdob-ný trest dostal aj jednoročný dobrovoľ-ník J. Hlavatý, ktorému súd takisto do-kázal trestný čin vzbury.

Libri prohibiti

Napriek všetkým spomínaným opat-reniam štátu voči vyhýbaniu sa vojen-

skej službe sa situácia nezlepšila ani v nasledujúcom roku (1913). V tomto roku odišlo z Rakúsko-Uhorska zhruba 12 000 mla-díkov. Tento alarmujúci počet predstavoval ročný kontingent regrútov určených pre službu v uhorskej vlastibrane.

Rakúsko-uhorský generálny štáb v tejto situácii opäť upozor-ňoval aj na hrozbu šírenia pro-tišťátnych a antimilitaristických letákov z Ruska. Veliteľstvo uhor-skej vlastibrany v tomto roku (1913) dokonca nariadilo veliteľ-stvám všetkých vyšších jednotiek preveriť, či sa v kasárňach náho-dou neobjavil protivojnový a ani-militaristický propagačný ma-teriál v podobe kníh. Tie mali na mužstvo pôsobiť „čo možno naj-horším vplyvom“. Prítomnosť pro-tišťátnych letákov bola potvrdená, pričom minister vojny nariadil proti ich šíreniu zasiahnuť „bez-ohľadne a tvrdo“.

Odpor k vojnovnej politike mo-narchie, k militarizmu i ozbro-jeným silám nadobudli v období balkánskych vojen najširší roz-sah. Aj keď toto antimilitaristické hnutie nedosahuje v armáde na území Slovenska také výrazné formy ako v Čechách, najmä obdobie prvej balkánskej vojny sa nieslo v znamení jeho pozitívneho ohlasu medzi sloven-skými príslušníkmi spoločnej armády alebo uhorskej vlastibrany. Hodnotu tzv. národnosti v rakúsko-uhorskej ar-máde naplno preveril až vojnový kon-flikt v rokoch 1914 – 1918.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Rakúsko-uhorský vojak v zimnej poľnej rovnošate hliadkujúci na hraniciach s Čiernou Horou (záber z januára 1909)

Štylizovaná kabinetná fotografia zobrazujúca príslušníka rakúsko-uhorskej armády

Kométa fitness

Predstavte si, že vo vašom športe o vás nevie nikto ani v susednom okrese, no keď začnete súťažiť, v priebehu piatich rokov sa stanete trikrát majstrom sveta a päťkrát šampiónom Európy.

Michal Barbier, športovec VŠC Dukla Banská Bystrica a reprezentant Slovenska vo fitness, zažiaril ako kométa. Ako je to možné? „Osem rokov som tvrdo a poctivo trénoval na vlastnú päsť bez ambície súťažiť. Keď som sa napokon postavil na štart, rozhodcovia ma hodnotili lepšie, ako som mohol čo len snívať.“

Z ulice na pódium

Začínal s pouličnou akrobaciou. Jeho náčiním boli zábradlia, steny, schody, stĺpy... Nasledoval street workout, teda cvičenie s vlastnou váhou v exteriéri. „Pokračoval som stojkovaním a keď som už čo-to pochodil aj na rukách, postupne som sa dostal k fitness. Spája všetky predchádzajúce disciplíny, chytilo ma to. Rozhodol som sa v tomto športe dostať čo najvyššie.“

Niektro by mohol mať predstavu, že fitness je len pózovanie v plavkách a prezentovanie postavy. „Je to spojenie

dvoch vecí. Na pódium začíname gymnasticko-akrobatickou zostavou. Jej súčasťou sú rôzne prvky, pri ktorých musíte mať silu, výbušnosť, vytrvalosť, rovnováhu, rýchlosť, flexibilitu, istú tanečnosť a zmysel pre estetiku. Táto časť, sprevádzaná hudbou a nesúca sa v istej téme, trvá 90 sekúnd,“ vysvetľuje. Pokračuje: „Až potom sa v zákulisí natrieme olejom a ideme prezentovať svoju postavu. Je to o rozvoji svalovej hmoty, jej kvalite, vyrysovanosti či symetrii. Opäť so zmyslom pre súlad a estetiku pohybu. Skrátka – je to aj umenie.“

Poľsko, Slovensko, Kórea

Svoj prvý titul získal na Majstrovstvách sveta v Poľsku v roku 2018. Vyhrál aj v Bratislave o rok neskôr. Vlni na jeseň zažiaril zlatom do tretice v Južnej Kórei. „Tam sa mi podarilo zdolať druhého Ukrajinca a tretieho Rumuna, ktorí ma porazili na predchádzajúcich pretekoch, takže radosť bola o to väčšia,“ usmeje sa

25-ročný Michal, ktorý Duklu reprezentuje tri roky. „Najskôr som ako zmluvný športovec mohol využívať tréningové priestory a preplácali mi náklady spojené s pretekmi. Posledné dva roky mám polovičný úväzok. Je to splnenie môjho sna. Vždy som túžil živiť sa športom, čo je však na Slovensku veľmi ťažké. Za podmienky, ktoré mi v Dukle poskytujú, som veľmi vďačný.“

Vojaci, deti mládež

Michal Barbier však s vojakmi spolupracoval aj inak: „Oslovili ma z Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, aby som ich kadetov naučil niečo z pouličného parkouru. Parkour je vlastne o prekonávaní prekážok. Je to umenie presunu. Pravdaže, u vojakov za tým netreba vidieť iba prekonávanie toho, čo poznáme pod označením opičia dráha. Hoci aj k jej úspešnému zdolaniu treba mať čo-to natrénované. Cvičili sme v skupinách azda päťkrát. Mladí kadeti si vedeli veľmi rýchlo osvojiť niektoré nové techniky prekonávania prekážok, ktoré predtým nepoznali.“

Michal pritom tiež trénuje deti a mládež základnú pohybovú výchovu so špecializáciou na parkour a akrobáciu. S týmto zameraním organizuje semináre či tábory pre deti alebo dospelých. Svoje majstrovstvo predviedol tiež vlni koncom októbra na pódium Štátnej opery v Banskej Bystrici, kde sa konalo slávnostné vyhodnotenie najlepších športovcov Dukly (na foto).

„Tento rok sa sústreďujem na tvorbu online kurzov, vďaka ktorým budú môcť so mnou trénovať ľudia tiež na diaľku. Chcem vytvoriť aj novú metodiku tréningov pre deti,“ plánuje. No najmä: „Mojim cieľom je vyhrať majstrovstvá sveta vo fitness challenge, čo je silovo-vytrvalostná disciplína v rámci organizácie IFBB. Mám aj ambíciu obhájiť doterajšie tituly z majstrovstiev Európy a sveta vo fitness.“

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Zuzana a box

Desiatnik Martin Zajac z 21. samohybného delostreleckého oddielu Michalovce radí k svojim najväčším láskam samohybnú húfnicu Zuzana 2 a boxerské rukavice.

Voperácii Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku nielenže je vodičom spomenutej húfnice, ale pre svoju slovenskú jednotku delostrelcov získal na medzinárodnom vojenskom turnaji pred Vianocami v estónskom Rakvere zlatú medailu spomedzi boxerov do 86 kg.

„Kedysi som v kategórii do 75 kg boxoval za Kamenicu nad Cirochou, mám za sebou niekoľko zápasov v rámci 1. aj 2. slovenskej ligy, ale naposledy to bolo pred piatimi rokmi,“ spomenul Martin, ktorý sa tomuto športu venoval len ako koníčku. Napokon – pred desaťročím, hneď potom ako v Humennom získal maturitu so špecializáciou mechanik počítačových sietí, vstúpil do ozbroje-

ných síl. Vôbec neľutuje. A aj v Lotyšsku, kde slúžil rok, po polročnej prestávke sa na ročné vyslanie prihlásil opäť.

„Aká cesta vás priviedla naspäť k vášmu športu?“ pýtame sa ho. „Na našej základni v Adaži sú mimoriadne dobre vybavené športoviská. Dokonca sem prichádza štyri razy týždenne tréner boxu. Dvakrát skoro ráno a dvakrát večer. Vojaci sa môžu pridať do jeho tréningovej skupiny. Už pri prvom vyslaní som sa bol niekoľko raz pozrieť. No keď som sa dozvedel, že by som sa mohol zúčastniť turnaja, tak ma to naštartovalo. Začal som makať, čo to dalo. Okrem iného som musel schudnúť z 91 na 85“.

V rámci Predsunutej prítomnosti sa organizujú viaceré športové podujatia.

Niektoré sú len v rámci jednej bojovej skupiny – ako napríklad tej našej v Lotyšsku. V Estónsku Britmi organizovaný turnaj v boxe je aj pre záujemcov z aliančných vojenských jednotiek dislokovaných v okolitých krajinách. „Do ringu nastúpili vojaci z Lotyšska, Litvy, Nemecka, Česka, Estónska, Poľska, Veľkej Británie – a ja zo Slovenska,“ spresnil. Na rozdiel od ostatných borcov ho nesprevádzal tréner či sparing partner. Pricestoval sám. Plný predzápasového adrenalínu a s vedomím, že aj vďaka veľiteľom, ktorí mu v záverečnej fáze prípravy povolili tiež ranné tréningy, urobil pre úspech všetko, čo mohol. A kto bol jeho finálový súper? „Vojak z Lotyšska. Mal som rešpekt, lebo z jeho internetovej prezentácie bolo zrejmé, že boxuje aktívne. Nebol to ľahký zápas. Pred jeho koncom som už strácal dych, ale veril som, že to udržím 2 : 1 na body“.

Rozhodcovia mali napokon iný názor. Desiatnik Martin Zajac (na foto v červených trenírkach) vyhral 3 : 0. A nielen to. Pochvalu mu vyslovil aj minister obrany Jaroslav Nad. Na sociálnej sieti uviedol: „Desiatnikovi Zajacovi blahoželám a ďakujem za skvelú reprezentáciu!“ (pv)

Dukla úspešná

►Členka Vojenského športového centra Dukla Monika Chochlíková (na obrázku) bola v ankete The World Games nominovaná na ocenenie Športovec roka 2022 Svetových hier za thajský box vďaka zlatu na Svetových hrách ako jediná zo Slovenska. Chochlíkovú tiež nominovali na cenu Krištáľové krídlo v kategórii Šport, spolu so Zdenom Chárom a Jurajom Slafkovským.

►Petra Vlhová 10. januára zvíťazila vo večernom slalome v rakúskom Flachau a pripísala si premiérové víťazstvo v tohtoročnej edícii svetového pohára.

►Biatlonistka VŠC Dukla Paulína Bátovská Fialková sa umiestnila 12. ja-

nuára na 10. mieste vo vytrvalostných pretekoch na 15 km v nemeckom Rupholdingu a pripísala si ďalších 31 bodov do svetového pohára. V slovinskej Pokljuke bola na 10 km 4. januára štvrtá, čo je nateraz jej najlepšie umiestnenie v aktuálnom ročníku SP.

►Strelec VŠC Dukla Juraj Tužinský na ISSF Grand Prix v slovinskom Ruše postupoval z ôsmeho miesta a výborným výkonom sa prebojoval až do finále, kde skončil druhý, so striebornou medailou.

►Karatista Pavol Szolár vyhral Memoriál M. Bozogáňa v Košiciach.

►Na halových Majstrovstvách SR juniorov v chôdzi sa 14. januára v Banskej Bystrici stali šampiónmi Michal Duda a Nina Poštová z Dukly.

Sila symbolov

Uplynulých 30 rokov potvrdilo, že neoddeliteľnou súčasťou národných a vojenských tradícií Armády SR a Ozbrojených síl SR sa stala vojenská symbolika, ktorá mala svoje nezastupiteľné miesto v procese výchovy ich príslušníkov.

Bezprostredne po vzniku Armády SR sa slovenská vojenská symbolika tvorila v podmienkach, ktoré pretrvávali ešte z minulých čias, s mnohými rysmi československej vojenskej symboliky. Vo vojenských útvaroch, na vojenských školách a zariadeniach vznikali rôzne vojenské symboly (znaky, logá, odznaky, plakety a pod.), tak ako je to zaužívané aj vo väčšine iných armád. Od prvopočiatku sa použitím niektorých druhov symbolov z iných armád, najmä armád štátov západnej Európy, nerešpektovali naše národné osobitosti, ako aj všeobecne platné zásady a pravidlá heraldiky, faleristiky a vexilológie – pomocných vied historických. Prax v krátkom čase však potvrdila tieto tendencie a ukázala, že vojenská symbolika sa tvorí a rozvíja rôznorodo, nekoncepčne, pretože aj existujúce právne normy pre oblasť symboliky neobsahovali žiadne pravidlá na jej tvorbu.

Rada pre vojenskú symboliku

Vojenský historický ústav, ktorý okrem iného ako vedecké pracovisko pre oblasť vojenskej histórie, vojenského múzejníctva a archívnictva zodpovedá aj za rozvoj vojenskej symboliky v rezorte obrany, rozpracoval pravidlá na tvorbu vojenskej symboliky do vnútorného predpisu. Až prijatím poslednej právne normy pre túto oblasť – smernice MO SR č. 50/2017 o vojenskej symbolike, ukázali, ako je nevyhnutné zapracovanie pravidiel heraldiky na tvorbu znakov a odznakov, faleristiky na tvorbu vyznamenaní a vexilológie na tvorbu zástav.

Postupne pri tvorbe a vývoji vojenskej symboliky Ozbrojených síl SR, čo potvrdila aj posledná smernica č. 50/2017 o vojenskej symbolike, boli pomenované a charakterizované druhy vojenskej symboliky, stanovené pravidlá tvorby vojenskej symboliky, bol ustanovený postup pri zriaďovaní vojenskej symboliky a postup pri zapožičiavaní a priznávaní vojenskej symboliky. Zároveň sa dospelo k záveru, že v užšom význame za rozhodujúce vojenské symboly môžeme považovať najmä vojenskú (bojovú) zástavu, zna-

ky útvaru a odznaky, ako aj vojenské vyznamenania.

Mimoriadne významnú odbornú úlohu pri tvorbe a rozvoji vojenskej symboliky má Rada pre vojenskú sym-

Znak Generálneho štábu Armády SR

boliku (rada), ktorá je poradným orgánom ministra obrany pre túto oblasť. Rada prerokovala a posúdila desiatky až stovky výtvarných návrhov znakov a odznakov, grafických návrhov na zriadenie vojenského (rezortného) vyznamenania, desiatky grafických výtvarných návrhov bojových zástav, ako aj iných symbolov na vytvorenie vojenských hodností a pod.

Vojenská (bojová) zástava predstavuje jeden z hlavných symbolov OS SR. Je to symbol morálnej cti a vojenskej statočnosti v boji za víťazstvo nad nepriateľom, za svoju vlasť.

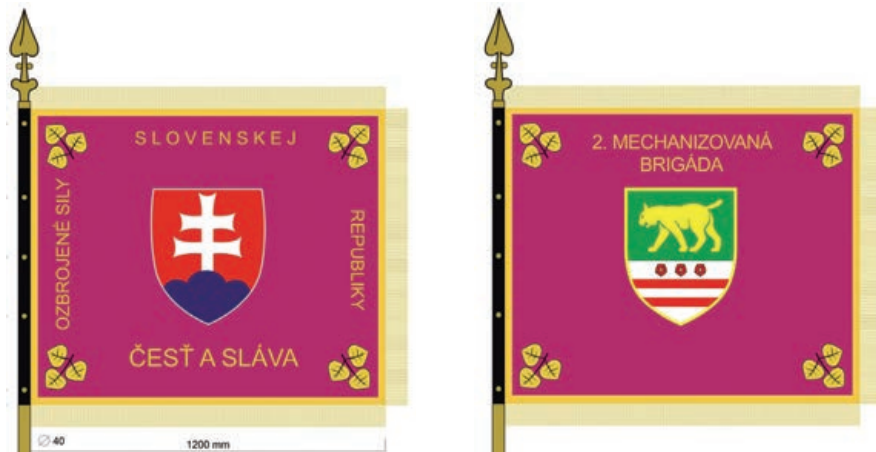
Zástavy, znaky, odznaky

Bojovú zástavu vojenským zväzkom a vojenským útvarom zapožičal prezident Slovenskej republiky na návrh ministra obrany SR. Prvá bojová zástava bola zapožičaná v januári 1997 5. pluku špeciálneho určenia Žilina. Za 30 rokov OS SR bolo zapožičaných bojových zástav celkom 25. zväzkom a útvarom. V súčasnej organizačnej štruktúre OS SR bolo zapožičaných bojových zástav celkom 17. vojenským zväzkom a vojenským útvarom.

Ďalším symbolom, je znak vojenského útvaru, školy a zariadenia, ktorý má svoj význam vo výchove príslušníkov, pretože vytvára pocit hrdosti na príslušnosť k svojmu útvaru alebo zariadeniu. Z priznaného znaku sa vyhotovuje jednotný rukávový znak, ktorý sa nosí na pravom rukáve vojenskej rovnošaty. Takmer každý v rámci rezortu ministerstva obrany, ak to smernica pre vojenskú symboliku umožňuje, má priznaný znak. Počnúc MO SR, Vojenským spravodajstvom, Vojenskou políciou, generálnym štábom, jeho náčelníkom, hlavným poddôstojníkom OS SR, veliteľstvám síl, vojenským zväzkom, vojenským útvarom, vojenskou farnosťou, rozpočtovou a príspevkovou organizáciou.

V tejto časti k znakom zaraďujeme odznaky, tie predstavujú symboly, ktoré nepatria do skupiny vyznamenaní. Ide o malé kovové, viditeľne nositeľné symboly, ktoré sú z pohľadu vážnosti

Bojová zástava 2. mechanizovanej brigády Prešov

**Znak 2. mechanizovanej brigády
Prešov**

**Znak Veliteľstva síl pre špeciálne
operácie**

Znak 51. krídla Prešov

nezanedbateľnými prvkami označujúcimi profesijné zaradenie a zameranie príslušníkov ozbrojených síl. Medzi tieto symboly môžeme zaradiť rozlišovacie znaky druhov vojsk a služieb i rôzne iné odznaky patriace do skupiny na verejnú prezentáciu dosiahnutého vzdelania (absolventské, stavovské odznaky), postavenie alebo dosiahnutie odbornej vojenskej a výkonnostnej úrovne (odznaky triednych špecialistov, výkonnostné a letecké odznaky, pamätné a čestné odznaky).

Vojenské vyznamenania

Mimoriadne miesto v užšom význame vo vojenskej symbolike patrí vojenským vyznamenaniam, ktoré slúžia na ocene-

nie výkonu štátnej služby, osobitných zásluh alebo mimoriadneho prínosu pre rozvoj ozbrojených síl, ako aj za plnenie ďalších úloh, záslužného činu alebo obetavosti počas krízovej situácie alebo mimoriadnej udalosti. Od roku 1993 v rezorte obrany je celkom zriadených 20 vojenských (rezortných) vyznamenaní, t. z. vojenských medailí, krížov a odznakov.

Okrem uvedených vojenských vyznamenaní k významným výročiam a udalostiam SR, OS SR, ako aj k ďalším výnimočným udalostiam minister obrany SR zriadil i ďalšie vyznamenania. Išlo najmä o vyznamenania k výročiam ako je SNP, skončeniu druhej svetovej vojny, vzniku SR a jej ozbrojených síl, k pa-

mätým dňom niektorých vojenských inštitúcií a pod.

Vojenská symbolika OS SR mala nezastupiteľnú úlohu pri výchove príslušníkov OS SR. Za 30 rokov prešla kvalitatívnymi zmenami pri tvorbe jednotlivých symbolov či už išlo o znaky, odznaky všetkých druhov, vojenské vyznamenania, ako aj bojové zástavy. Jednoznačnú zásluhu na tomto procese malo skvalitňovanie uplatňovania pravidiel heraldiky, faleristiky a vexilológie. Predpokladáme, že tento proces bude i naďalej napredovať, na čo sú vytvorené všetky potrebné predpoklady.

Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

**Pamätný kríž za účasť vo
vojenskej operácii**

**Pamätná medaila k 15.
výročiu vzniku OS SR**

**Pamätný kríž vojnového
veterána**

**Pamätná medaila k 10.
výročiu vstupu SR do NATO**

Budúcnosť vo vodách IT

„Ruky od klávesnice a nehýbte sa!“

Od monitora sa zdvihnú chudé ruky. V priestore sa stratí pár nadávkov.

„Otočte sa a dajte ruky nad hlavu!“

Páchatel sa otáča k ozbrojenej policajтке, zatiaľ čo ho detektív Gronský obíde z opačnej strany a zmocní sa počítača. Oči mi behajú po zázname zo zadržania, až môj pohľad napokon spočinie na páchatelovi. Kebyže ho vidím bežne v obchode, ani by som nepovedala, že je taký zver.

Na obrazovke sa týčilo vysoké, asi meter deväťdesiat, vychudnuté chlapča. Mastné havrание vlny po ramená sa mu točili do malých brčiek a padali do rámu hrubých čiernych okuliarov. Z nejakého dôvodu vyzeral ako typický šprt. Musím mu však uznať, že tie vedomosti ho od nás celkom dlho uchránili. Ale tomu už je koniec.

Na monitore po mojej pravej ruke prehľadávam všetky jeho súbory. V mojom svete sú toto jediné dôkazy, ktoré môžeme proti zločincom použiť. A presne takí, ako on, to dobre vedia.

Očami prechádzam zvyšok vecí, ktoré sa mi podarilo zachrániť. Desaťtisíce eur na ôsmich účtoch. Najväčší slovenský kybernetický zločinec. Snažili sme sa ho dolapiť roky. Neustále nám unikali. Používal verejné siete v kaviarňach, školách, parkoch. Bolo takmer nemožné ho nájsť. Až dodnes bol bez tváre. Nikto o nič neprišiel. S ľadovým pokojom sa na mňa povýšenecky pozeral zo zamrazeného ľavého monitoru. Hereckým výkonom by tromf aj Jeffreya Dahmera. Čím hlbšie som kopala, tým viac sa mi zdvíhal žalúdok.

Keby tu šlo len o financie, bolo by omnoho jednoduchšie. Tento človek je však iný prípad. Už v štrnástich rokoch začal obchodovať s detskou pornografiou. Odvtedy sa „vypracoval“. V devätnástich hekol zariadenie proti krádeži a alarm v najväčšom slovenskom potravínovom reťazci a pomohol tak zločineckej bande pripísať si tisíce eur. Keď mal dvadsaťdva, zaplietol sa aj do vyšších zločinov – pomáhanie pri vraždách spoza bezpečia obrazovky.

Už pár rokov má u nás na oddelení prezývku Duch. Aj hekerská skupina Anonymous, ktorá existovala od roku 2003 po rok 2029, by

ho potľapkala po pleci. Po päťročnom intenzívnom sledovaní stôp, ktoré zanechal v pôde internetovej histórie, sme ho včera konečne dolapili. A ja osobne nedovolím, aby ešte niekedy uzrel svetlo bieleho dňa inak než cez mreže.

„Šéfka?“ vykukne spoza dverí blondavá hlava Borisa – nadporučíka.

„Áno?“ ledva zdvihnem oči od počítača.

„V budove vás už očakávajú novinári. Máte podať informácie verejnosti o zadržaní Brejdaja.“

Zložím si z očí okuliare s modrým filtrom. Aj ten hore mi je svedkom, že keby ich nenosím, už dávno som bez zraku.

„Hneď som tam.“

„Inak, niežeby ma do toho niečo bolo, ale čo tu robíte? To je kancelária vyšetrovateľky Saskovej, či nie?“

Jemne sa uskrním. Moji ľudia vedia, že robím veľa vecí mimo svojej pracovnej náplne. Odkedy ma povýšili na najvyššie možné miesto v tejto organizácii, mám v hlave len papierové a úradné veci. Ja sa však s obľubou vraciam do kriminálnych vôd a používam aj

niečo iné než len ruku na podpisy. Som nesmierne hrdá, že som ešte nezabudla využívať programovacie jazyky.

„Dajme tomu, že pomáham,“ usmejem sa na naňho, vezmem si pripravenú reč pre médiá a spolu s Borisom zamierime do zasadacej miestnosti.

„Je mi ctou dnes medzi nami privítať generálku Alicu Kuchtovú, vedúcu oddelenia kybernetiky, odboru kybernetickej kriminálnej polície Slovenska.“

Pri tomto oslovení ma vždy trhne. Dodnes si pamätám, ako na mňa všetci pozerali, keď som sa v roku 2027 ako 19-ročná rozhodla hlásiť na policajnú akadémiu s tým, že jedného dňa

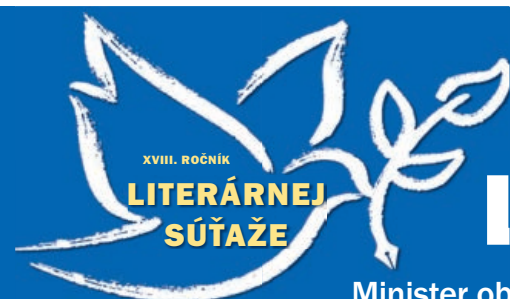
budem riešiť kybernetické zločiny. Nešlo o diskrimináciu, v tých rokoch už bola táto téma tabu.

Kybernetické kriminálne oddelenie v tých rokoch ešte na Slovensku neexistovalo. Tieto zločiny riešila kriminálna polícia. Až o šesť rokov neskôr vznikla potreba tohto oddelenia.

Dôvodom bolo nezastaviteľný vývoj technológií. Páchatelia boli nevystopovateľní. Zanechávali mikrostopy, ktoré ste si nemohli všimnúť, ak nie ste človek z IT oblasti.

Víťazkám odovzdali ceny generálny tajomník služobného úradu Peter Kozák, riaditeľka kancelárie ministra obrany Monika Masariková a brigádny generál Pavel Tököly

VÍTAZI LITERÁRNEJ SÚŤAŽE

Minister obrany Jaroslav Nad' v spolupráci s mesačníkom Obrana vyhlásil vlni XVIII. ročník súťaže v tvorivom písaní pre žiakov gymnázií a poslucháčov vysokých škôl, tentoraz s témou BOJISKO INTERNET.

Spomedzi 139 poviedok a úvah vybrala odborná porota po päť najlepších prác v každej kategórii. O víťazoch rozhodovala verejnosť hlasovaním na facebookovom profile ministerstva. Medzi vysokoškolskými sa stala víťazkou poslucháčka Akadémie Policajného zboru v Bratislave Simona Jurková, druhé

miesto obsadila Alexandra Kundrátová z Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity a na tretej priečke skončila Jozefína Sterančáková tiež z Filozofickej Prešovskej univerzity. V kategórii stredných škôl získala najviac hlasov Timea Mariničová z Humenného, na druhom mieste skončila práca Andrei Babincovej z Považskej Bys-

Spočiatku sme my, Slováci, využívali pomoc zo zahraničia. Neskôr sme získali dostatok sebavedomia a prostriedkov na to, aby sme mohli začať pracovať na vlastných silách. Naša história sa opakovala – opäť sme začínali od nuly. Keď som v roku 2035 nastúpila ako práporčík do prvého takého oddelenia v Bratislave, nebola to vôbec prechádzka ružovou záhradou. Nikto nám neveril. Ani mne, ani mojim kolegom, že by sa nám niekedy podarilo vybudovať takú silnú policajnú sieť. Pretože kým bojiskom niektorých policajtov je terén, našim bojiskom je internet.

1. miesto v kategórii Vysoké školy Bojisko Internet

Písal sa rok 1990. Rok, keď bola prvá počítačová sieť ARPANET premenovaná na Internet. Išlo o veľký míľnik v dejinách moderného sveta, ktorý so sebou priniesol množstvo nepoznaného, ale i ďalšie výzvy posúvať možnosti využitia internetu ďalej. Aktuálne sa chýli ku koncu rok 2022 a internet ako taký dosiaľ napredoval míľovými krokmi. O jeho využití niet pochyb, dokonca možno tvrdiť, že ide o jeden z najúžasnejších výdobytkov tohto sveta. Ľudia radostne komunikujú z jednej strany sveta na druhú a dokážu sa spojiť so svojimi najbližšími z akéhokoľvek miesta, na ktorom sa práve nachádzajú. Umožňuje nám, aby sme mohli byť informovaní o dianí vo svete, ale aj zapájať sa do rôznych súťaží a finančných zbierok. Vynára sa tu otázka, či je skutočne internet plný len samých pozitív a zaslúži si toľkú chválu?

Internet už dávno nie je tým, čím býval, ak berieme do úvahy jeho prvotný účel využitia, ktorým je blesková, no najmä zjednodušená komunikácia. V súčasnosti je miestom, kde môže slobodne svojím názorom verejne prispieť ktokoľvek. A tým ktokoľvek mám na mysli naozaj kohokoľvek. Ľudia s falošnými účtami, fotkami a častokrát aj vymyslenou či dokonca ukradnutou identitou. Využívajú najmä sociálne siete nielen na zapájanie sa do rôznych debát so záujmom obohatiť komunitu o svoj názor. Ale práve naopak. Ich záujem je útočiť, ublížiť, ponížiť, nahnevať. A skrývať sa pod neznáme či vymyslené meno. Pýtam sa sama seba... prečo?

Internet je v súčasnosti miestom, kde deň čo deň prebiehajú boje, ktoré sú neraz odrazom politickej, spoločenskej či inej situácie v krajine. Predovšetkým je táto internetová vojna zameraná na presadzovanie svojho názoru, ktorý každý vníma ako ten najsprávnejší. A ak sa aj stane, že narazíme na niekoho, kto sa nie úplne stotožňuje s naším názorom, začína boj proti nemu. Boj o presadenie svojho názoru. Žiaľ, ani jeden z aktérov si neuvedomuje, akou silnou zbraňou sú ľudské slová či už vyslovené alebo napísané. Príkladom internetového teroru a jeho nebezpečia na životoch ľudí je i bratislavský bar Tepláreň, ktorý nedávno čelil tragédii majúcej pôvod práve na internete. Ak by totiž online priestor nemal taký veľký

Dokonca nik neveril ani našej krajine. Hoci sme malá republika, dokázali sme obrovské veci. Sme jedni z prvých, ktoré rozvíjajú kybernetické policajné oddelenie s takým nesmiernym úspechom. Sme v roku 2040 a o Slovensku sa všade píše. Zadržali sme viac ako osemdesiat zločincov a sme v odhaľovaní trestnej činnosti silným prínosom pre kolegov zo zahraničia.

Vždy som verila v našu budúcnosť. Naš národ si prešiel toľkými skúškami. Ale nikdy sme sa nevzdali. Nemáme to v povahe.

Timea Mariničová • Humenné

vplyv a najmä dosah, aký v súčasnosti má, existuje tu predpoklad, že by k podobnému konaniu prísť nemuselo. Faktom, žiaľ, zostáva, že LGBTI+ komunita bola výrazne zasiahnutá a životy mladých ľudí a ich blízkych boli nadobro zničené. Žiaľ, aj tento incident vykresľuje internet ako bojisko, kde dochádza nie len k rastu nenávisti voči ľuďom považovaným za „iných“, ale napríklad i k nabádaniu na výrobu zbraní či k radikalizovaniu. Na svoje si, bohužiaľ, prídu i extrémisti. A čo z tohto všetkého vyplýva? Že z ľudí sa vytráca tolerancia a schopnosť uvedomiť si, že rovnaké postavenie nás všetkých je samozrejme aj napriek rozdielnym názorom či už v otázke viery, vyznania, postojev či sexuálnej orientácie.

Podotýkam, že nemusí nutne ísť len o útoky, komentáre či výmenu názorov, ktoré zahŕňujú internet. Každým dňom začínajú ľudia viac veriť i hoaxom, ktoré im internetový svet podsúva na dennej báze bez ohľadu na to, z akého zdroja daná informácia pochádza. S istotou viem, že nepravosť a hnev zachádzajú za hranice zdravého rozumu. Tento boj nie je počuť, nie je popredne medializovaný v televízii, nezapríčiňuje ekonomickú krízu a nezomierajú pri ňom vojaci. Je však rovnako nebezpečný, ako iné boje prebiehajúce vo svete. Dokonca internetový boj je o to horší, pretože je pre väčšinu z nás neviditeľný a nedotýka sa len Slovenska. Prebieha takmer po celom svete. Nevieť či je dôvodom nevzdelanosti, nezamestnanosti alebo celková životná úroveň našej krajiny, ktorá núti spoločnosť k takémuto správaniu sa na verejnej platforme. Zároveň viem, že vzdelanie, ani konkrétne zamestnanie nie je tým, čo robí ľudí lepšími od ostatných. Možno sa mýlim, no myslím si, že spokojný a vyrovnaný človek vie svoju nespokojnosť prejavovať inak ako bojom. A tiež aj to, že demokracia a sloboda prejavu nie je chyba, je nevyhnutné mať právo verejne sa vyjadrovať a diskutovať. Chyba je mať umožnené tak robiť pod falošnými menami, fotkami či údajmi o sebe, nakoľko sa potom len ťažko vyvodzuje zodpovednosť za také správanie. Na záver by som rada uviedla, že my všetci sme súčasťou bojiska. Internet nie je to zlo, nie sú to vojaci, je to len miesto, na ktorom ten boj prebieha. A vojakmi sme práve my, ľudia, ktorí máme možnosť toto bojisko nielen ovplyvňovať k lepšiemu, ale i tento boj nadobro ukončiť. Využime naše možnosti a schopnosti k lepšiemu a ľahšiemu životu. Veď na tento účel Internet vznikol.

Simona Jurková • Bratislava

trice a tretia bola Michaela Janečeková z Tisovca. Simona Jurková aj Andrea Babincová v minulých ročníkoch už v súťaži bodovali.

Víťazky 13. decembra 2022 na pôde rezortu prevzali z rúk generálneho tajomníka Služobného úradu Ministerstva obrany SR Petra Kozáka, riaditeľky kancelárie ministra obrany SR Moniky Masarikovej a náčelníka štábu pre podporu operácií Generálneho štábu Ozbrojených síl SR brigádneho generála Pavla Tökölyho diplomy, vecné ceny a finančné prémie.

„Ďakujeme všetkým študentom za ich prácu, ktorými ukázali nielen svoj talent, ale tiež dokázali, že bezpečnosť je pre mladých ľudí nesmierne dôležitá. Je mi cťou stretnúť sa s nimi a povzbudiť ich v ich záujme o veci verejné,“ uviedol generálny tajomník služobného úradu Peter Kozák.

Práce, ktoré postúpili do finále, sú uverejnené na internetovej stránke ministerstva obrany. My vám ponúkame víťazné diela.

Foto: Ivan Kelement

V kategórii vysokých škôl bodovali (zľava) Simona Jurková, Alexandra Kunderátová a Jozefína Sterančáková

Strašenie mobilizáciou

Už od prvej ruskej invázie na Ukrajinu v roku 2014 sa koncom kalendárneho roka pravidelne objavuje v online priestore výzva občanom, aby vyplnili tlačivo o odopretí výkonu mimoriadnej služby, ktoré má údajne zabrániť tomu, aby boli povolaní bojovať proti Ruskej federácii.

Nabádanie na hromadné odmietnutie služby so zbraňou pri obrane vlasti nie je sloboda názoru ani slova, ale jasný prejav snahy o oslabenie obranyschopnosti štátu. Počas aktuálnej vojny Ruska proti Ukrajine však získalo ešte ďalší rozmer a tým je strašenie údajnou skorou mobilizáciou mužov do vojny.

Vysoký potenciál virality

Odprieť výkon vojenskej služby so zbraňou v ruke z náboženských alebo etických dôvodov je právom každého občana Slovenskej republiky. Táto možnosť sa zaviedla v súvislosti s demokratizačnými zmenami po roku 1989. Zároveň platí, že branná povinnosť ostala zachovaná aj po zrušení povinnej vojenskej služby v roku 2005 a podľa ústavy je obrana Slovenskej republiky vecou cti a povinnosťou každého občana.

Dezinformačný naratív o mobilizácii a klamne avizovanom povolávaní sa dokázal dostať do povedomia mnohých občanov Slovenskej republiky, hoci z hľadiska ústavy a príslušných zákonov o mobilizácii v pravom zmysle slova nemôže byť ani reč.

Neslávne známy facebookový profil Bádateľ zverejnil 7. januára 2023 správu o tom, že má k dispozícii materiál z Okresného úradu v Banskej Bystrici, ktorému je uložené realizovať „Komplexné cvičenie k plneniu úloh po vyhlásení novového stavu a nariadení mobilizácie Ozbrojených síl SR“. Status obsahuje odkaz na samotný text – emotívny apel na to, že správy o možnej mobilizácii nie sú len obyčajný hoax. Upozorňuje tiež na možnosť odopretia výkonu mimoriadnej služby do konca januára 2023 s odkazom na príslušné tlačivo. Spojili sa tu teda tri navzájom nesúvisiace informácie, ktoré však spolu vytvárajú dokonalý dezinformačný mix s vysokým potenciálom virality. Ba čo viac, nepôsobí len v online priestore, ale prelieva sa aj do reálneho sveta, a to práve so spomínaným tlačivom z Banskej Bystrice.

Hoax s koreňmi v Poľsku

Fámy o očakávanej mobilizácii sa zakladajú na pôvodnom hoaxe o tom, že v susednom Poľsku v krátkom čase povolajú 250-tisíc záložníkov. Ti, ktorým povolanie hrozí, vraj hromadne utekajú do zahraničia – a to aj do Ruska. Poľské úrady takúto informáciu jednoznačne vyvrátili a doložili, že oba facebookové účty, ktoré ju šíрили, boli falošné, respektíve ukradnuté. To však nebránilo slovenským dezinformátorom, aby správu prebrali ako fakt.

Na prienik hoaxu využili fakt, že takzvané mobilizačné cvičenia sa na administratívnej úrovni u nás pravidelne konajú dvakrát do roka bez ohľadu na medzinárodnú situáciu. Majú preveriť pripravenosť úradov a inštitúcií na možný krízový stav. Materiál z Okresného úradu Banská Bystrica, ktorý bol zverejnený, predstavoval na účely dezinformačnej kampane veľmi vhodnú zámienku.

Možnosť odopretia výkonu mimoriadnej služby, ktorá je limitovaná 31. januárom každého kalendárneho roka, je tretou ingredienciou na vyvolanie neistoty a paniky medzi občanmi. Pridajme hru na city, keď sa manželky boja o manželov a matky o synov – a dostaneme ideálnu dezinformáciu s potenciálom reálne pôsobiť pri nahľadaní obranyschopnosti Slovenskej republiky.

Do vyvrátenia tejto rafinovanej dezinformačnej operácie sa opäť zapojili všetky relevantné zložky štátu – ministerstvo obrany, ministerstvo vnútra aj polícia. Žiaľ, hoax v rôznej podobe začali šíriť aj niektorí aktívni politici, požívajúci dôveru občanov.

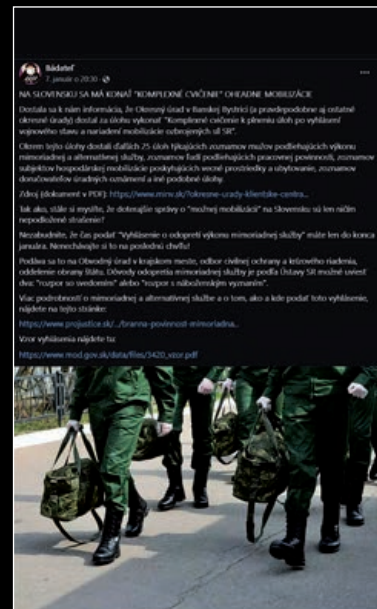
Na záver dodajme, že pozadie stránky Bádateľ bolo už v minulosti verejne rozkryté. Služi primárne ako agregát tých najnemožnejších tvrdení najmä z oblasti zdravia, za čo sa už proti jej prevádzkovateľom na začiatku roka 2021 začalo trestné stíhanie.

Michal Ďurman

Odbor pre hybridné hrozby a strategickú komunikáciu MO SR

„Veľmi pekne prosím ľudí, aby nepodliehali klamstvám. Dostal som dnes od rána niekoľko správ, zjavne koordinovaný systém strašenia ľudí, že prebieha mobilizácia civilného obyvateľstva a že sa majú muži hlásiť do služby. A že hrozia vysoké tresty. Je to klamstvo!“

Jaroslav Naď
minister obrany SR

MILITARY ENGLISH

GETTING RID OF LANDMINES

Pripravila: Nadežda Kochmanová

Demining is a process of clearing an area or a path of mines and other explosive **ordnance**, usually performed by experienced experts who use specialist equipment and machinery. The purpose of demining is to make the ground safe for traversing and/or other activities both military and civilian in nature. Typical places where the process of demining is carried out are locations of former or ongoing conflict, which are known or suspected to contain landmines as well as IEDs (Improvised Explosive Devices). The case in point is Ukraine where it is estimated that Russia's invading forces have left more than a quarter of the country's territory contaminated with landmines and unexploded ordnance, including areas in the Donbas that had already been **riddled** with mines since 2014. Agricultural production is further affected by the use of landmines in fields and on rural roads, making an estimated ten percent of Ukraine's farmland **unserviceable**. Addressing this problem will take years, if not decades.

Most sources divide landmines into two broad categories: anti-personnel (AP) and anti-tank (AT). Anti-personnel mines are smaller and lighter, their purpose is to kill or **maim** troops on the ground; they are usually **planted** close to the surface and will normally be triggered by the pressure of the individual's weight stepping on or walking across the mine. The simple AP mines will blast directly upon impact damaging the lower part of the foot; the more dangerous fragmentation ones will jump upwards above the ground and then explode outwards spreading high-speed shrapnel in a wide area, causing **widespread** damage to multiple individuals.

Anti-tank mines are mostly pressure-activated devices designed to damage and/or destroy tanks and other vehicles. Those mines are heavy and require a heavier weight (100+ kilograms) to activate, so regular infantry cannot **set them off**.

There are two kinds of demining: military and humanitarian. Where military mine clearance is a process undertaken by soldiers to clear a safe path so they can advance during conflict; humanitarian demining aims to clear land so that civilians can return to their homes and their everyday routines without the threat of explosions. In the past, the common practice used to be clearing the land manually using X-ray scanners and sonars, metal detectors and specially trained **sniffer dogs**. Today a whole range of demining vehicles and equipment is available, including **tillers**, **excavators** and remotely-controlled rotary mine **combers** that either activate the landmines without the loss of life

or **limb**, or extract them from the ground to be safely disposed of.

Slovakia's Božena mine clearance system designed and manufactured by Way Industry is a typical example of a remote-controlled robot system used to explode AP and AT landmines. Due to its compactness, maneuverability and survivability in the terrain (i.e. its armored shield fitted behind the **flail shaft**), it is a prime choice for demining operations in Ukraine. According to UNMAS (the United Nations Mine Action Service) stockpiled landmines outnumber those actually laid in the ground. In accordance with Article 4 of the Anti-personnel Mine Ban Convention, 65 countries have destroyed 37 million antipersonnel landmines combined. However, another 50 million landmines are still **stockpiled** by other countries...

QUESTIONS:

1. Aké dva základné typy odminovania rozlišujeme?
2. Čím sa líšia protipechotné míny od protitankových?
3. Čo robí systém Božena vhodným pre nasadenie na Ukrajine?

GLOSSARY

- **ordnance** /'ɔrdnəns/ – munícia;
- **riddled** /'rɪdld/ – posiaty;
- **unserviceable** /ən'sɜrvəsəbəl/ – neobrábateľný;
- **maim** /meɪm/ – zmrzačiť, dokaličiť;
- **planted** /'plæntəd/ – zasadený, uložený;
- **widespread** /'waɪd'sprɛd/ – široký zásah;
- **set off** /set ɔf/ – odpáliť, aktivovať;
- **sniffer dogs** /'snɪfər dɒgz/ – pachovní psi;
- **tillers** /'tɪlərz/ – obracač, kultivátor;
- **excavators** /'ɛkskə'veɪtərz/ – rýpadlo, bager;
- **combers** /'kɒsmərz/ – česače (o.i. cepákové);
- **limb** /lɪm/ – končatina;
- **flail shaft** /flaɪl/ /'ʃæft/ – cepový hriadeľ;
- **stockpiled** /'stak paɪld/ – uskladnený.

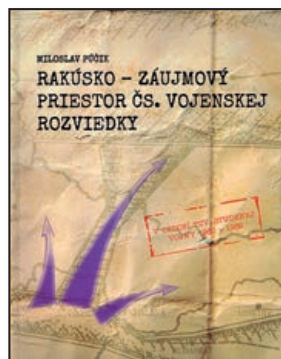
Vážená redakcia,
Váš časopis poznám necelé
tri roky. Dostal sa mi do rúk,
keď som sa stala výchovnou
a kariérnou poradkyňou
v Strednej odbornej škole
polytechnickej v Zlatých

Moravciach. Už od začiatku ma zaujal svojou
rozmanitosťou. Páči sa mi, že sa venujete
nielen očakávaným vojenským témam, ale
aj histórii, športovej tematike, nabádate
k zdravému životnému štýlu, že má vo Vašom
časopise priestor psychológ i kňaz. Je super,
že vyvraciate hoaxy, dezinformácie uvádzate
na pravú mieru, dokonca učíte čitateľov
správne používať slovenčinu či vojenskú
terminológiu v angličtine. To, že ste sa rozhodli
distribúovať Obranu nielen do vojenských
útvarov, ale aj do škôl, bol veľmi dobrý nápad.
Na našej strednej škole si Obrana ihneď našla
svojich stálych čitateľov. Niektorí chlapci sa ma
na chodbe pýtajú, kedy im už prinesiem ďalšie
číslo.

Ďakujem Vám za kvalitnú prácu Vašich
redaktorov, za to, že Vaše články pomáhajú
formovať názory mladých ľudí.
S pozdravom

Mgr. Natália Kopernická
SOŠ polytechnická Zlaté Moravce

Rakúsko – záujmový priestor čs. vojenskej rozvedky

Problematika Ra-
kúska, ako pomoc-
ného záujmového
priestoru českoslo-
venskej vojenskej
rozvedky, ktorou
sa zoberá monogra-
fia Miloslava Púčika
Rakúsko – záujmo-
vý priestor čs. vojens-
kej rozvedky v ob-
dobí tzv. studenej
vojny (1960 – 1989)

na základe rozsiahleho archívneho výskumu
sprístupňuje odbornej aj laickej verejnosti
témy, ktoré boli pred rokmi 1989 tabuizova-
né. Text je doplnený mapkami, fotografiami
a schémami ilegálnych prechodov na územie
Rakúska. Autor poukazuje na význam územia
Rakúska, z ktorého vojenski stratégovia Var-
šavskej zmluvy nevylučovali extrémny scenár
útoku časti vojsk NATO proti tzv. východnému
bloku. Analyzuje generické scenáre Spravodaj-
skej správy Generálneho štábu ČSLA. Venuje sa
problematike výstavby agentúrnej siete, legál-
nej a nelegálnej rezidentúry na území Rakúska,
plnenia informačných požiadaviek a náborovej
činnosti. Poukazuje tiež na rozsiahle spektrum
špecifickej činnosti príslušníkov strategického
a operačného agentúrneho prieskumu, zmie-
šanej rezidentúry Prúsek a agentúrnych pro-
striedkov pôsobiach v záujmovom priestore
Rakúska. Monografiu v roku 2022 vydal Vojen-
ský historický ústav.

NA
MOMENT:
military
mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

Keď moju pomoc potrebuje dieťa

U detí a tínedžerov môže byť náročnejšie identifikovať problémové správanie. Deti
mladšieho veku majú obmedzené možnosti vyjadrovania sa, väčšinu dňa trávia v školách a
škôlkach. Problém zvyčajne nastáva vtedy, keď zmena – určitý stav, ktorý sa u dieťaťa
predtým nevyskytoval, pretrváva dlhšie obdobie. Ak tento stav ovplyvňuje bežnú rutinu
dieťaťa alebo inú osobu, je na mieste spozornieť.

Čo si môžeme všimnúť?

- ! výbuchy hnevu
- ! dlhodobejšie zmeny nálady
- ! zmeny v správaní
- ! silný strach, obavy
- ! ubližovanie sebe alebo iným
- ! odmietanie jedla
- ! konzumácia alkoholu a drog
- ! naznačovanie alebo rozprávanie o samovražde
- ! vzťahové problémy
- ! zhoršené sústredenie

Ako môžeme pomôcť?

Kde nájdem pomoc?

psycholog.OSSR@mi.sk

NASMEROVANIE k vhodnej
forme pomoci

PSYCHOLÓG
v škole
v súkromnej praxi
Centrum psychologického
poradenstva (CPPaP)

DETSKÝ PSYCHIATER
v nemocnici
v súkromnej praxi
/aj bez výmenného lístka/

KRÍZOVÁ LINKA
POMOCI
0800 500 333

INTERNETOVÁ ONLINE
PORADŇA
WWW.IPCKO.SK

Oddelenie psychologických a sociologických činností
PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
2023

● SPOZNAJTE S NAMI NOVODOBÝCH HRADINOU
● U ZIME, SNEHU I POD HORÚCIM SLNKOM – REPORTÁŽE Z ÚČEVIKU
● DOMA POMÁHAJÚ V NÚDZI, U ZAHRANIČÍ BRÁNIA MIER
● MLADÉ A MODERNÉ OZBROJENÉ SÍLY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PLNÁ POĽNÁ

Toto všetko a ešte oveľa viac sa dozviete v Plnej poľnej každý piatok s Miroslavom Minárom
v premiére na Rádiách Regina RTVS o 21:05h
v repríze v sobotu o 00:30h
v archive: www.mosr.sk/plna-polna/
PLNÁ POĽNÁ je vaša relácia o vás. Naplňte jej obsah vašimi názormi a nápadmi: plnapolna@mod.gov.sk

Pek(el)ne po slovensky

Menovať alebo vymenovať?

Na vyjadrenie významu poveriť funkciou máme v spisovnej slovenčine predponové sloveso **vymenovať**. Od tohto dokonavého slovesa odvodzujeme nedokonavú podobu vymenúvať a od nej prídavné meno vymenúvací. Toto prídavné meno sa najčastejšie uplatňuje v spojení s podstatným menom dekrét. To znamená, že nesprávne vyjadrenia typu *menoval ho za svojho nástupcu*; *menovali ho do vedúcej funkcie*; *menovali ho za profesora*; *menujem Vás za člena tejto komisie*; *odovzdali mu menovací dekrét*; *prevzal si menovací dekrét* treba v ústnych a písomných prejavoch nahradiť náležitými výrazmi: **vymenoval** ho za svojho nástupcu; **vymenovali** ho do vedúcej funkcie; **vymenovali** ho za profesora; **vymenúvam** Vás za člena tejto komisie; *odovzdali mu vymenúvací dekrét*; *prevzal si vymenúvací dekrét*.

(MK SR)

Zbrane a munícia v múzeu

Zbrane tvoria prirodzenú a podstatnú časť zbierkových fondov takmer všetkých slovenských múzeí. VHÚ – Vojenské historické múzeum Piešťany, ako celoslovenské špecializované múzeum plní úlohy metodického a koordinačného centra v oblasti vojenských dejín Slovenska. Preto v spolupráci s odbornou komisiou pre odbornú múzejnú činnosť Zväzu múzeí na Slovensku, Prezidiom Polí-

cajného zboru SR a Krajského pamiatkového úradu Prešov spracovalo prvý metodický materiál, ktorý približuje špecifiká nadobúdania a správy takýchto zbierkových predmetov. Metodická pomôcka k odbornej správe zbraní a munície v zbierkach slovenských múzeí Viery Jurkovej, Tomáša Hanicha a Petra Holíka je výsledkom analýzy a implementácie štyroch zákonov – zákona o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty, zákona o ochrane pamiatkového fondu, zákona o strelných zbraniach a strelive a zákona o výbušnínach, výbušných predmetoch a munícii. Prioritou autorov bolo pomôcť riaditeľom a odborným zamestnancom múzeí, ale aj ich zriaďovateľom, ľahšie sa zorientovať v tejto problematike a zvýšiť povedomie o legislatívnych predpisoch, s ktorými sa múzejníci vo svojej praxi pri správe zbraní a munície môžu stretnúť.

LOŽ MESIACA

Kremeľ miluje sfalšované fotografie

Poľský premiér Mateusz Morawiecki navštívil koncom roka 2022 Kyjev. Krátko po návšteve sa na sociálnych sieťach začala šíriť fotografia, na ktorej údajne kladie kvety pri pamätníku ukrajinského nacionalistu Stepana Banderu. Na pôvodnej fotografii, ktorá bola zneužitá na montáž, kladie Morawiecki kvety pri kyjevskom pamätníku obetiam hladomoru zo stalinskej éry. Manipulátori z nej vystrihli dve postavy, ktoré pridali do záberu, na ktorom je pamätník Stepana Banderu v obci Kozivka neďaleko Ternopolu na západe Ukrajiny. Tam však Morawiecki vôbec nebol.

Podobne sa na sklonku roka sociálnymi sieťami šírila sfalšovaná fotografia manželky ukrajinského prezidenta Oleny Zelenskej, údajne nakupujúcej v luxusných parížskych butikoch, alebo náčelníka ukrajinského generálneho štábu Valerija Zaluzného s hákovým krížom dokresleným do náramku. O záberoch, údajne dokumentujúcich zničenie štyroch desiatok raketometov HIMARS, ktorých však Spojené štáty Ukrajine dodali len dvadsať, ani nehovoriac...

Ruská propaganda už od cársych čias rada a často používa primitívne manipulované fotografie. Očividná nepravosť neprekáža. Cieľom totiž nie je presvedčiť čo najviac ľudí, že obrázky zachytávajú skutočnosť, ale v čo najväčšej cieľovej skupine vyvolať nedôveru voči fotografiám, filmom, videám a médiám všeobecne.

(aš) • Foto: Polícia SR

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI. • č. 2/2023 • Redakčná uzávierka 23. 1. 2023 • Do výroby zadane 27. 1. 2023 • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Daša NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

mjr. PhDr. ThDr. Slavko Ganaj, PhD.
starší kaplán, Veliteľstvo posádky Bratislava

Hodnota obety

Mesiac február sa v cirkevnom kalendári katolíckej cirkvi začína sviatkom Obetovania Pána a vrcholí začiatkom Veľkého pôstu. Obeta či sebazapieranie v akejkoľvek podobe samo v sebe nemá nič pozitívne. Veľká zmena v pohľade nastáva, keď ich vnímame v kontexte vzťahu k inému človekovi. Prinášanie obety či seba zriekanie sa v prospech zabezpečenia dobra druhého človeka už zmysel má, a to veľký. Vnímame to v celej spoločnosti, kde jednotlivec nemôže všetko sám a je doslova odkázaný na pomoc tých druhých. Platí to o každom z nás bez ohľadu na náš vek, silu či spoločenské postavenie.

Každý z nás rastie s naším slobodným rozhodnutím priniesť nejakú obeť spojenú i so seba zrieknutím sa niečoho v prospech dobra druhého človeka. Nádherné príklady prinášali i prinášajú ozbrojené zložky zapojené do ochrany našej spoločnosti, ako aj do pomoci zúfalým utečencom, zdravotníci v dennodennej pomoci chorým a ohrozeným, ako aj všetci „neviditeľní“ ľudia, ktorí sa starajú, aby nám v bežnom živote nič potrebné nechýbalo, či už je to teplo domova, pitná voda, energie, potraviny dennej potreby a služby. Všetky tieto skutočnosti si uvedomujeme o to intenzívnejšie, o čo viac a dlhšie vnímame núdzu a nešťastie spojené s nedostatkom všetkého potrebného v každodennom prežívaní života u našich východných susedov na Ukrajine. Núdza, nešťastie, choroby, zúfalstvo a beznádej sú len následkom toho, ak človek nehľadá okrem svojho dobra aj na dobro druhého človeka a nie je ochotný podeliť sa s tým, čo má a priniesť aj nejakú obeť spojenú so sebazaprením. O koľko by bol svet krajší, ak by sme nemysleli iba na seba a svoje osobné záujmy, ale boli by sme schopní prinášať obeť s pohľadom na dobro druhého. Nik totiž nie je na svete osamotený. Všetko so všetkým súvisí. Aj príroda nám to denne dáva jasne najavo. Kristus nás učí byť vnímavými jeden voči druhému. Preto využime aj tento veľkopôstny čas ako kresťania, aby sme aj málom prispeli k spoločnému dobru aj lepším vzťahom medzi nami. Nečakajme, že druhý začne skôr ako ja. Budme príkladom. A opätovne potvrdíme, my vojaci, že nie náhodou nás celá spoločnosť vníma ako pozitívne príklady v ochote prinášať obeť i v snahe seba zriekania sa v prospech druhých.

Zvýšený cukor v krvi vyzýva na zmenu životosprávy

Nedajte cukrovke šancu!

Diabetes mellitus, ľudovo nazývaný cukrovka, je ochorenie, pri ktorom ľudský organizmus nie je schopný udržať koncentráciu krvného cukru v štandardných medziach. Pred 101 rokmi bol objavený inzulín, ktorý predstavuje jeden z historických míľnikov liečby cukrovky.

Diabetes patrí medzi najväčšie výzvy zdravotníctva v 21. storočí. Toto chronické ochorenie sa prejavuje zvýšením hladiny cukru v krvi, ku ktorému dochádza poruchou vylučovania inzulínu, ako aj poruchou účinku inzulínu v cieľových tkanivách tela.

Počty narastajú

Kým podľa údajov Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) bolo na Slovensku v roku 1980 liečených na toto ochorenie 122 197 pacientov, v roku 2021 sa liečilo vyše 355-tisíc diabetikov a do evidencie diabetológov pribudlo vyše 28-tisíc nových pacientov. Okrem malého podielu žien s gestačným diabetes mellitus, ktorý vzniká v tehotenstve (0,8 %) rozoznávame dva základné typy ochorenia. Viac ako 91 % prípadov cukrovky tvoria pacienti s diabetom 2. typu a asi 7 % sú diabetici s cukrovkou 1. typu. Diabetes 1. typu je spôsobený autoimunitnou reakciou, keď obranný systém tela útočí na bunky produkujúce inzulín, v dôsledku čoho si ho organizmus nedokáže produkovať a je odkázaný na externý príjem. Toto ochorenie sa zvyčajne vyskytuje u detí alebo u mladých.

Dominuje 2. typ

Väčšinu liečených pacientov tvoria diabetici 2. typu. Hoci toto ochorenie má i genetické pozadie, do veľkej miery je podmienené nesprávnym životným štýlom. Jedným z hlavných faktorov spojených s výskytom diabetu 2. typu je predovšetkým nadmerný energetický príjem a nedostatočná pohybová aktivita a z toho vyplývajúca nadmerná telesná hmotnosť. Je mnoho klinických štúdií, ktoré dokazujú, že prechodu z rizikového prediabetického štádia do klinického diabetu možné predísť alebo ho oddialiť až v asi 50 % prípadov zmenou životného štýlu. Keďže najviac nových prípadov ochorenia diabetes mellitus 2. typu je diagnostikovaných u seniorov vo vekovej skupine 75 až 79 rokov, lekári odporúčajú každému človeku po 45. roku života dať si vyšetriť hladinu krvného cukru aspoň raz za dva až tri roky. Ak je pacient obézny, má vysoký krvný tlak, vysoké

hladiny krvných tukov alebo prekonal infarkt či cievnu mozgovú príhodu, mal by preventívne vyšetrenie absolvovať každý rok.

Rozhoduje životospráva

Ak cukrovka nie je dostatočne a správne liečená, môže významne skrátiť očakávanú dĺžku života. Je hlavnou príčinou srdcovocievnych ochorení, slepoty, zlyhania obličiek s potrebou dialyzačnej liečby a tiež amputácií dolných končatín. Diabetici majú vyššie riziko srdcovocievnych ochorení, ktoré sú zároveň náročnejšie na liečbu, a v porovnaní s populáciou bez diabetu majú aj horšiu prognózu. Dôležitou súčasťou správneho manažmentu pacientov s cukrovkou je ich životospráva a dodržiavanie liečebného plánu. Historickým míľnikom v liečbe cukrovky bol objav inzulínu v roku 1921, za ktorý americkí vedci Frederick Banting a Charles Best získali Nobelovu cenu. Odvtedy sa liečba inzulínom stala neodmysliteľnou súčasťou terapie miliónov pacientov na celom svete. Medzi ďalšie pokroky v liečbe sa zaradilo uvedenie glukomeru na trh, ako aj prvej mini inzulínovej pumpy či inzulínového pera. Tieto objavy významne zlepšujú kvalitu života pacientov s cukrovkou. Stále pokročilejšie inovácie v liečbe, ale aj v zdravotníckych pomôckach prinášajú väčšiu flexibilitu a komplexnejší prístup k starostlivosti o pacientov s cukrovkou.

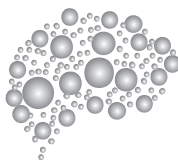
Prevenčia a diagnostika

Rozvoju cukrovky 2. typu možno zabrániť prostredníctvom zdravého životného štýlu, to znamená dodržiavaním princípov zdravej výživy, aktívnym životným štýlom a udržiavaním optimálnej telesnej hmotnosti. Tiež je dôležité udržať si v norme krvný tlak a cholesterol. Toto odporúčanie platí nielen pre ľudí so zvýšeným rizikom diabetu, ale najmä pre tých, ktorí už trpia predstupňom diabetu, tzv. prediabetom. Ak chcete konzultovať vhodný postup ako predchádzať cukrovke 2. typu, neváhajte sa obrátiť na svojho lekára alebo na poradne zdravia na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva. Odborníci z poradní zdravia v regionálnych úradoch verejného zdravotníctva vám v rámci vyšetrení na cukrovku bezplatne pomôžu zistiť z kvapky krvi hladinu glukózy a u rizikových osôb môžu analyzovať glykovaný hemoglobín, upraviť jedálniček a pohybovú aktivitu v rámci špecializovaného poradenstva a celkovo upraviť životosprávu a BMI.

Národné centrum zdravotníckych informácií

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Zuzana Onderová
psychologička, 21. samohybný delostrelecký
oddiel Michalovce

Vojak verzus rodič

Až keď má niekto vlastné deti, ktoré už vedia rozprávať, zistí, aké sú deti vnímavé a zvedavé. Čím mladšie, tým zvedavejšie. Majú vždy kopu otázok, na ktoré sa nám nie vždy chce odpovedať. Keď prideme po celom dni v práci domov, chceme trochu pokoja a spustí sa na nás lavína otázok, máme niekedy tendenciu deti odbiť a na ich zvedavé otázky vôbec neodpovedať. Alebo sa môže stať, že na danú otázku odpovedať nevieme, tak to radšej nejako zahovoríme, alebo vôbec neodpovedáme. Deťom by sme mali odpovedať na každú otázku, a to aj v prípade, že odpoveďou bude, že to nevieme. Priznať si pred dieťaťom, že niečo nevieme, neznamená, že v jeho očiach klesneme. Dáme mu tým najavo, že len preto, že sme rodičia, nemusíme vedieť všetko, tiež sa môžeme zmýliť alebo niečo nevedieť. Povzbudí ich to k vyššej sebadôvere, že aj keď samo niekedy niečo nevie alebo sa zmýli, tak to neznamená, že je horšie od ostatných.

A čo ak sa otázky týkajú našej práce? Platí to isté pravidlo: odpovedať by sme mali vždy, a najmä pravdivo. Samozrejme, treba prihliadnuť na vek deti a „naservírovať“ im len toľko, tú časť pravdy, ktorú dokážu pochopiť. Rozprávajte sa s deťmi o vašej práci. Povedzte im, čo robíte, ale aj čo nerobíte. Z každej strany sú bombardovaní množstvom informácií, ktoré môžu byť od reality na míle vzdialené, čo im potom môže skresľovať celkový obraz o tom, kto je profesionálny vojak, kto je jeho rodič. A kto iný by to mal byť, ak nie vlastný rodič, ktorý dieťaťu vysvetlí, aká je pravda.

Odpovedajte deťom, nech sa už pýtajú na čokoľvek. A pýtajte sa vy ich, zaujímajte sa o nich, nech cítia váš záujem. Ale skúste klasickú: „Čo bolo v školeškôlke? Ako sa máš?“ obmeniť. Napríklad: „Čo ťa dnes najviac potešilo/zarmútilo? Čo ťa dnes rozosmial? Kto sa na teba nahneval a prečo? Čo si mohol urobiť inak? Urobil si dnes niečo, na čo si hrdý?“ Možno ostanete prekvapení, čo nové sa dozviete (alebo naučíte) od svojich detí.

Povstalecká ofenzíva na Horehroní

V druhej polovici septembra 1944, keď povstalci ustupovali z Turca, uskutočnili ich jednotky v severovýchodných úsekoch II. taktickej skupiny úspešné protiofenzívy.

Vhodné podmienky na prechod do útoku sa vytvorili v priestore Telgártu v I. obrannom úseku „Plesnivec“, ktorý vznikol reorganizáciou skupiny Jánošík pod velením kpt. gšt. Jána Staneka. Nepriateľ tu totiž musel pod vplyvom Karpatsko-duklianskej operácie (KDO) „vyprázdniť“ posádky na Spiši. Činnosť Nemcov v priestore Telgártu sa preto obmedzovala len na budovanie obranných postavení, prieskum a letecké útoky. Povstalecké jednotky naopak posilňovali pozície v teréne, zvyšovali početné stavy a realizovali prieskum a diverziu do nepriateľského týla.

Útok pri Telgárte

Za týchto okolností sa kpt. Stanek po konzultácii s velením rozhodol pre útok. Jeho cieľom bolo ohroziť presuny nepriateľa na železnici v úseku Poprad – Margecany a vysunúť vlastné prostriedky smerom k Červenej armáde. Útok predchádzala intenzívna mínometná a delostrelecká paľba z 20. septembra 1944. Tá pokračovala aj na druhý deň, keď Stanekove jednotky (aj s podporou štyroch tankov Lt. vz 38) podnikli výpad smerom na Poprad. Už v tento deň postúpili bez strát približne o 4 km, pričom sa zmocnili všetkých dôležitých výšin

obsadených nepriateľom. Hladký postup povstalcov (11. peší prápor „Ruža“) pokračoval aj v nasledujúcich dňoch, nepriateľ totiž ustupoval neorganizovane a chaoticky. Zachytiť sa ho podarilo až 23. septembra na južnom okraji Hranovnice, kde vybudoval obranné postavenie. Povstalecké jednotky na pravom krídle (12. peší prápor, s pomocou 15. práporu) postupovali smerom od Dobšinskej ľadovej jaskyne smerom na Hrabušice. Nemcov vytlačili až k majeru Podlesík, kde došlo 24. septembra k prestrelke. V tento deň sa postup povstalcov zastavil a to z obavy pred ich odrezaním. Tí potom prešli do obrany. Vďaka útoku síce zlepšili svoje pozície, nepodaril sa im však obchvat ustupujúceho nepriateľa. Hlavné obranné postavenie v tomto priestore Nemci budovali v priestore Svit – Poprad – južné svahy kopcov severne od Spišského Štiavniku – Hrabušice – Spišská Nová Ves. V nasledujúcom období bol na tomto úseku frontu relatívny pokoj až do polovice októbra.

Paralelne uskutočňovali ofenzívnu činnosť aj jednotky 2. obranného úseku „Kosatec“ (13. a 14. peší prápor a ďalšie jednotky), ktorým velil kpt. jazd. Martin Kučera. Tie sa nachádzali v priestore Čertovica – Malužiná, kam sa stiahli

pod nemeckým tlakom z údolia Váhu začiatkom druhej septembrovej dekády. Ich úlohou bola obrana severných prístupov k Breznu nad Hronom (dnes Brezno). Dňa 20. septembra prešli Kučerove jednotky do útoku, avšak bez koordinácie s činnosťou jednotiek kpt. Staneka. V nasledujúcich dňoch prenikli ku Kráľovej Lehoty, ktorú obsadili 24. septembra. Nemecké jednotky ešte predtým ustúpili na Liptovský Hrádok. Povstaleckí vojaci v spolupráci s partizánmi vzápätí obsadili územie od Liptovskej Porúbky až po Svarín. Jedna guľometná čata dokonca 27. septembra ostreľovala nemecké pozície v Liptovskom Hrádku.

Boj o pancierový vlak

Vojaci spolu s partizánmi koncom septembra prepadli aj letisko Mokrad pri Liptovskom Sv. Petri a ukoristili vojenský materiál. Dôležitú úlohu hralo tiež povstalecké delostrelectvo, ktoré rušilo nepriateľské manévry a prisun posíl. 27. septembra počas ostreľovania letiska Mokrad dokonca zničilo jedno bombardovacie lietadlo. Vyznamenali sa tiež ženisti, ktorí v tom čase v spolupráci s partizánmi zničili železničný most na sútoku Bieleho a Čierneho Váhu asi 1 km východne od Kráľovej Lehoty. Týmto krokom povstalci opätovne prerušili železničnú prepravu na trase Žilina – Poprad. Tá mala dôležitý význam pre zásobovanie a manévry nemeckých vojsk v súvislosti s KDO.

Povstaleckí ženisti 1. októbra pri zničení železničnom moste odpálili súpravu nemeckého improvizovaného pancierového vlaku, ktorý mal zabezpečiť jeho opravu. Jeho skazu dokonali aj pomocou delostrelectva jednotky kpt. Kučeru 4. októbra. Dňa 5. októbra dokonca povstalci obsadili Liptovský Hrádok, ktorí Nemci krátko predtým opustili. V meste ukoristili niekoľko automobilov a výstrojný materiál. Prerušili tiež spojenie na Poprad. Krátko na to však ustúpili, keďže do mestečka už nasledujúci deň dorazili nemecké jednotky s tankmi. V nasledujúcich dvoch týždňoch vládol na fronte v tomto priestore pokoj.

Mínometné hniezdo na obrannom úseku II. taktickej skupiny

PhDr. Igor Baka, PhD.
Vojenský historický ústav
Foto: VHA Bratislava

Úspešný nemecký bodák

Nemecký bodák Seitengewehr 84/98 model III., ktorý spolu s puzdrom vyrobila pod číslom 6401i v roku 1938 firma Weyersberg Paul & Co. zo Solingenu, je evidovaný v zbierke Vojského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník.

Do zbierok vtedajšieho Dukelského múzea sa dostal 27. decembra 1973 kúpou od súkromnej osoby. V súčasnosti je umiestnený v priestoroch centrálnej expozície Múzejného oddelenia Svidník.

Rodisko v Solingene

S vývojom nožového typu bodáku sa v Nemecku začalo už v roku 1900, pričom vývojové práce priniesli prvé konkrétne výsledky v roku 1905, keď zástupcom nemeckej armády predstavili krátky nožový bodák s označením Seitengewehr (SG) 84/98. Vznikol spojením dizajnu starších čepelí nožových bodákov SG 71/84 a rúkaví dlhých šabľových bodákov SG 98. Novovytvorený bodák splnil očakávania a postupne sa v rokoch 1910 – 1912 hromadne zavádzal do výzbroje.

V roku 1915 došlo na základe bojových skúseností v priebehu prvej svetovej vojny k čiastočným zmenám v jeho konštrukcii, najmä rúkaví bola na chrbte opatrená ochranným plechovým kovaním. Čiastočne sa tiež zmenšili a zjednodušili črienky a hlavica rúkaví. Okrem toho sa pôvodné kožené puzdro so železnými kovaniami na koncoch ukázalo v bojových podmienkach ako nepraktické a málo odolné. Preto ho nahradilo jednoduché celokovové puzdro.

Takto modifikovaný bodák sa aj naďalej označoval ako SG 84/98, avšak

už s prívlastkom „nový typ“ (skratka n.A. – od roku 1938 model II.), pričom k označeniu pôvodného modelu pribudol prívlastok „starý typ“ (skratka a.A.). Asi šesť percent produkcie oboch typov bodákov sa vyrábalo s pilou na chrbte čepele (do roku 1917). Na výrobe oboch týchto modelov sa pred vypuknutím a počas prvej svetovej vojny podieľalo približne devätnásť firiem.

Po skončení prvej svetovej vojny a vzniku Weimarskej republiky sa zbrojná výroba v Nemecku výrazne obmedzila, výroba bodákov sa spočiatku takmer úplne zastavila. Rozbehla sa opäť až v roku 1927 vo firme Weyersberg Kirschbaum & Cie. Solingen, pričom na produkciu tejto firmy postupne nadviazalo ďalších približne 20 firiem.

Nástup bakelitu

V roku 1932 začali platiť nové nariadenia a smernice týkajúce sa výroby nových a úpravy starších bodákov, spočívajúce v povrchovej úprave ich kovových častí černením a v opatrení poistných matíc a skrutiek v črienkach rúkaví drážkami pre skrutkovač. Ďalšia zmena vo výrobe nastala v priebehu roka 1938 a spočívala v nahradení pôvodných drevených črienok rúkaví črienkami z čierneho bakelitu. V priebehu druhej svetovej vojny sa začali vyrábať aj bodáky s bakelitovými črienkami hnedej farby. Okrem toho bol počas vojny spôsob povrchovej

úpravy ich kovových častí zmenený z čierneho na fosfátovanie.

Takto upravené bodáky sa začali označovať ako model III., pričom ich výroba prebiehala takmer počas celej vojny. Bodáky vyrobené v rokoch 1938 – 1940 sa vyznačovali kvalitným spracovaním, ktoré sa prejavovalo najmä v podobe veľmi starostlivo opracovaných a leštených čepelí opatrených veľmi lesklým černením, neskôr fosfátovaním, ktoré občas malo modravý resp. červenkastý odtieň.

Klesajúca kvalita

Avšak v priebehu vojny sa kvalita vyrobených kusov postupne znižovala. To sa prejavovalo nahrubo opracovanými čepelami bez zaleštenia s matným fosfátovaním a tiež aj tým, že v niektorých sériách z roku 1944 boli namiesto skrutiek použité na upevnenie črienok k rúkaví jednoduché kovové nity.

Produkcia týchto bodákov sa vo väčšine z vyše dvadsiatky výrobcov definitívne skončila v roku 1944, len štyri podniky ešte vyrobili niekoľko sérií aj v roku 1945. Bodáky SG sa štandardne používali s nemeckými pechotnými puškami Mauser M1898 (starý typ – a.A.) a neskôr najmä s nemeckými karabínami Mauser 98k (kurz).

Mgr. Peter Holík

Vojský historický ústav – VHM, Mo Svidník

Foto: VHM

VOJACI OČAMI DETÍ

22. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

MLADŠÍ ŽIACI (1. až 5. ročník)

a

STARŠÍ ŽIACI (6. až 9. ročník).

Práce označené názvom, menom a vekom autora, spätočnou adresou, adresou školy, ročníkom a telefonickým kontaktom posielajte

najneskôr do 12. mája 2023

na adresu

SÚŤAŽ, redakcia OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Po tri najlepšie diela v každej kategórii vyberie porota zložená z výtvarníkov, profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu.

Ocenení získajú finančné prémie a vecné ceny.

Víťazné práce budú vystavené, uverejnené v mesačníku Obrana a na internete.

So súťažnými prácami treba zaslať písomný súhlas zákonných zástupcov súťažiacich so spracovaním osobných údajov.